

ПОЛИТИКНИ

ЗАБАВНИК

8. VI 1990. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LII • 10 ДИН. • БРОЈ 2006

ЗАНИМАЈИВА
МЕТЕОРОЛОГИЈА

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1,25 USD, Швајцарска 1,80 CHF, Шведска 10,00 SEK, Норвешка 11,00 NOK, Данска 11,50 DKK, Аустрија 13,00 ATS, Грчка 180 GRD

Фирма

Веровали или не!

КАПИЈА МЛАДЕНАЦА

У ПАЛОСУ (ШПАНИЈА) БЕК ВЕКОВИМА СЕ КОРИСТИ САМО ДА КРОЗ ЊУ УЋЕ У ГРАД ТЕК ВЕНЧАНИ ПАР У ГРАД.

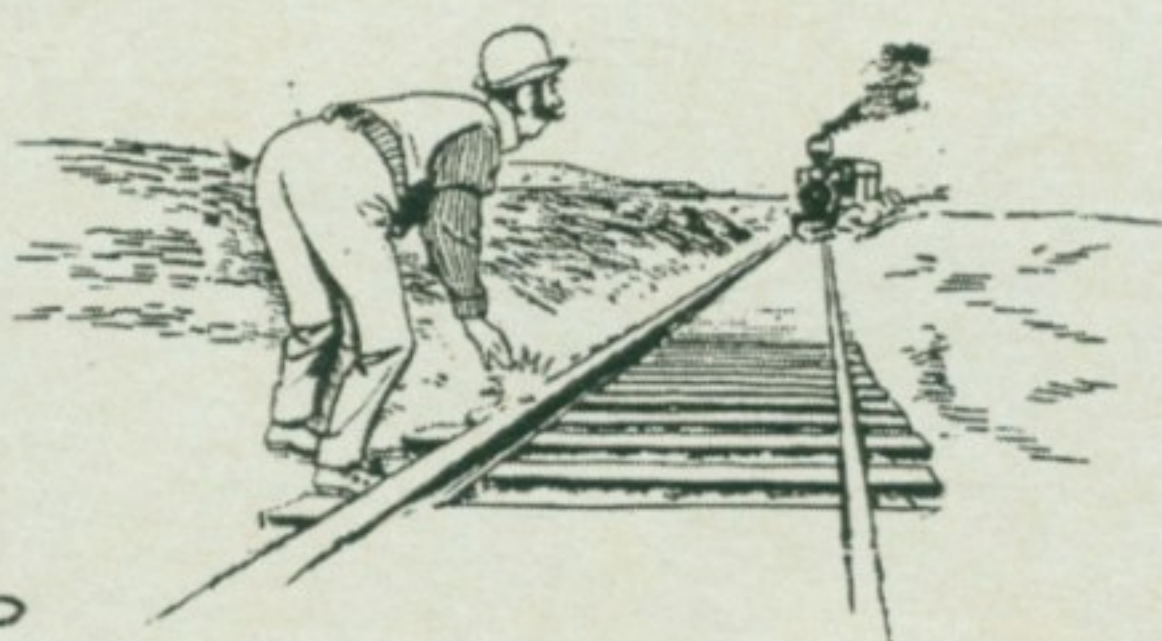
НАЈВИШИ ТОТЕМ

НА СВЕТУ ИМА 24,55М, А ЧУВА СЕ У КРАЉЕВСКОМ МУЗЕЈУ ОНТАРИЈА У ТОРОНТУ (КАНАДА).

ЏЕМС I

ЕНГЛЕСКИ КРАЉ, ГОДИНЕ 1617. ПОСЕТИО ЈЕ ЛИН ЛИТГОЋ (ШКОТСКА). ДОЧЕКАО ГА ЈЕ СЕОСКИ УЧИТЕЉ МАСКИРАН У ЛАВА И РЕКАО: „ПОЗДРАВ КРАЉУ ЈУДИ ОД КРАЉА ЖИВОТИЊА“.

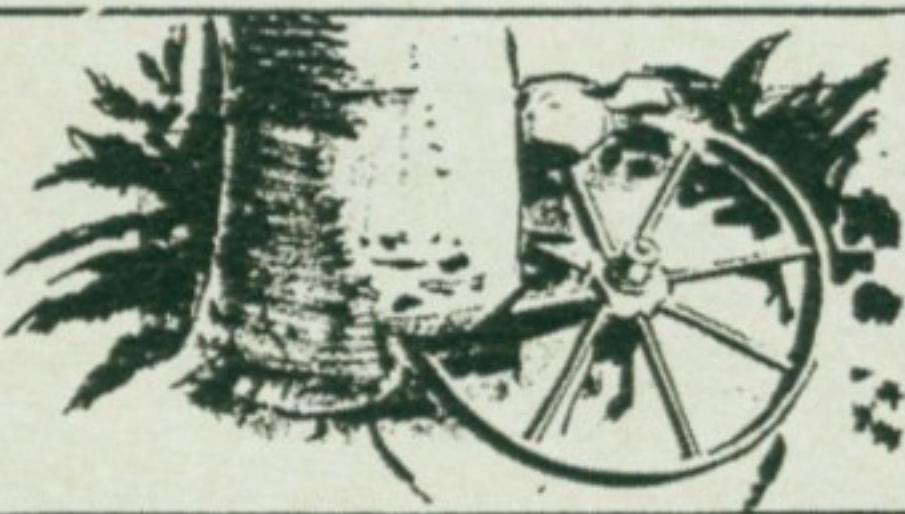

ЗУБАР

ДР. О. Х. СИМПСОН ИЗ ЏОРџ СИТИЈА (КАНЗАС, САД), ПРИПРЕМАО ЈЕ ЗЛАТО ЗА ПЛОМБИРАЊЕ ЗУБА ТАКО ШТО ЈЕ ЗЛАТНИК ОД 20 ДОЛАРА СТАВЉАО НА ЖЕЛЕЗНИЧКУ ПРУГУ ЗА САНТА ФЕ И ЧЕКАО ДА ПРЕКО ЊЕГА ПРЕЂЕ ВОЗ.

СТАБЛО ЈОВЕ

БЕК 50 ГОДИНА РАСТЕ КРОЗ ГВОЗДЕНИ ТОЧАК НАПУШТЕНИХ КОЛА НЕДАЛЕКО ОД ВИЛАРДА (ДРЖ. ВАШИНГТОН, САД).

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

у планинама на југу Аустралије примећен је коала албинос потпуно белог крзна уместо уобичајене сиве или мрке боје. До сада је био познат само један такав примерак који живи у зоолошком врту у Сан Дијегу (САД). Јапански зоовертовни

нуде за албиноса 6 милиона долара, али аустралијске власти одбијају да организују хајку на ретку зверку.

Национална библиотека Француске почела је на компакт дисковима да издаје библиографију књига које

су објављене од 1975. године. Подаци се читају на екрану кућног компјутера са специјалним додатком. Сваки диск садржи податке од 380.000 књига.

кад улазе у тунел, супербрзи возови истискују испред себе ваздух буквално

као клип. Сабиијен ваздух продире у вагоне и код путника изазива непријатан осећај у ушима. Зато ће нови вагони западнемачке железнице, предвиђени за брзину 250 до 280 километара на сат, бити херметички затворени.

претеча данашњег детектора на аеродрому који

открива металне предмете израђен је у древној Кини: научници ове земље открили су да су врата царског дворца у Чанјану била направљена од намагнетисаног гвожђа тако да је тајанствена „ма-

гијска” сила отимала оружје од злонамерних који би хтели да га унесу у царске одаје.

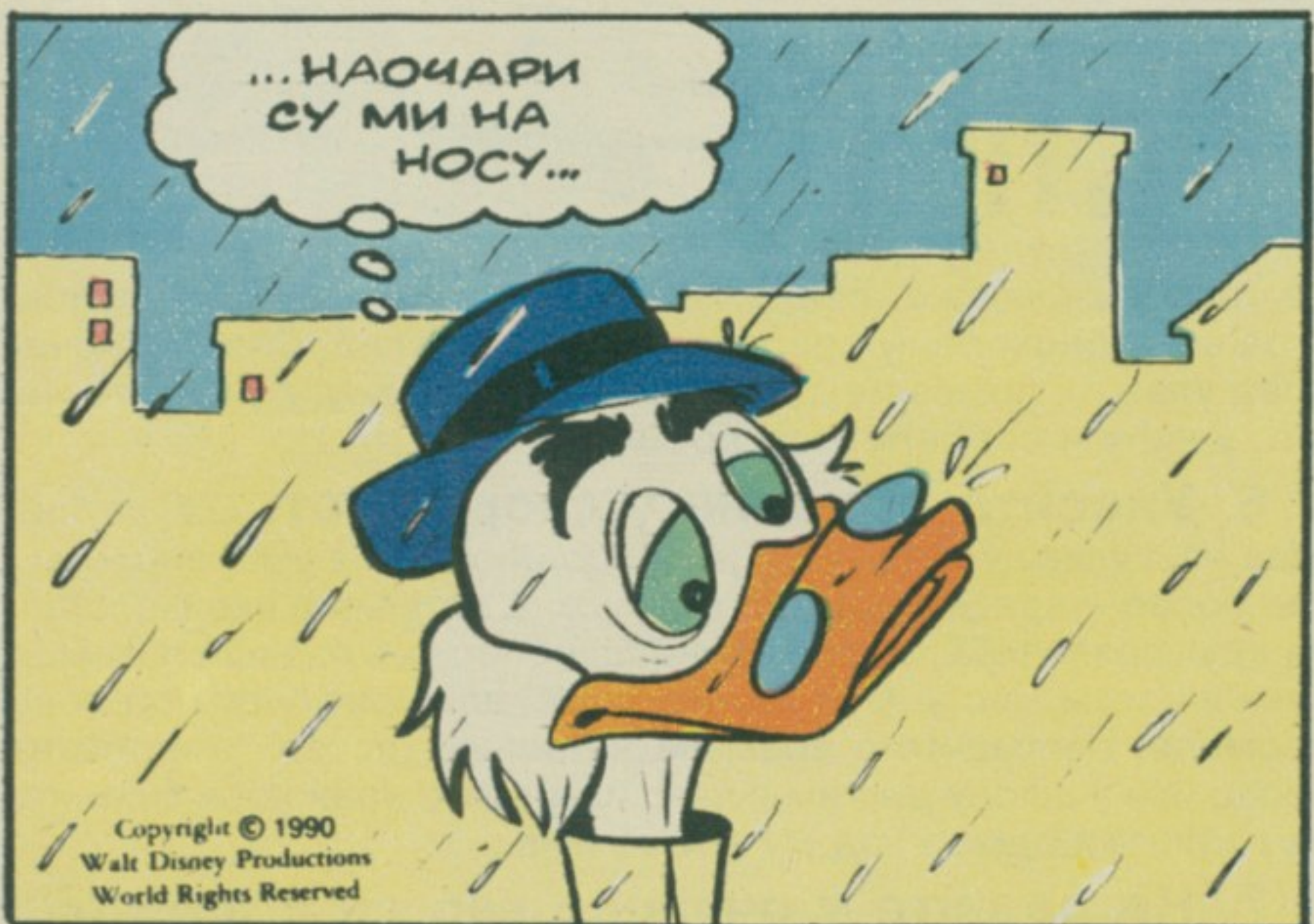
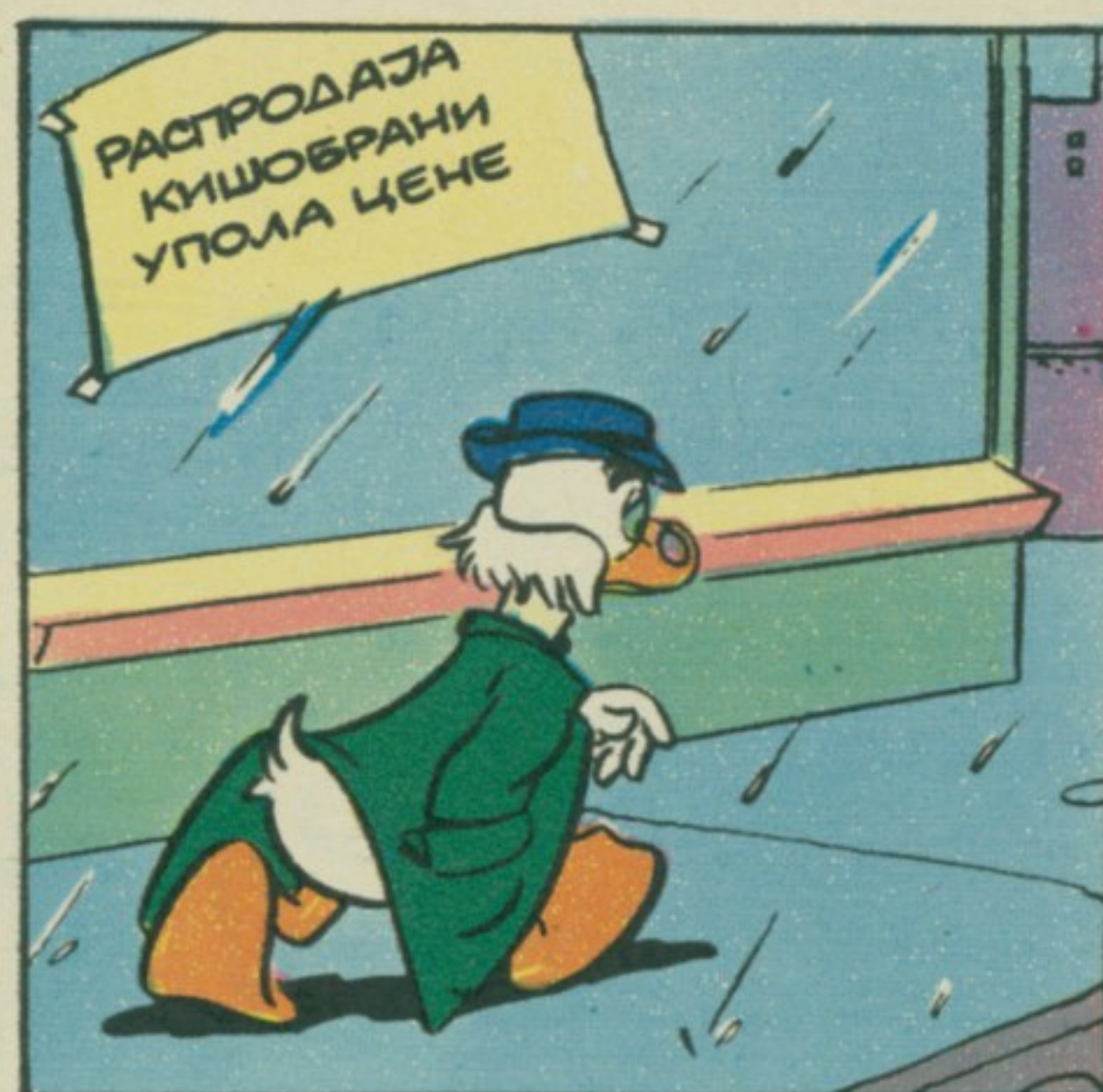
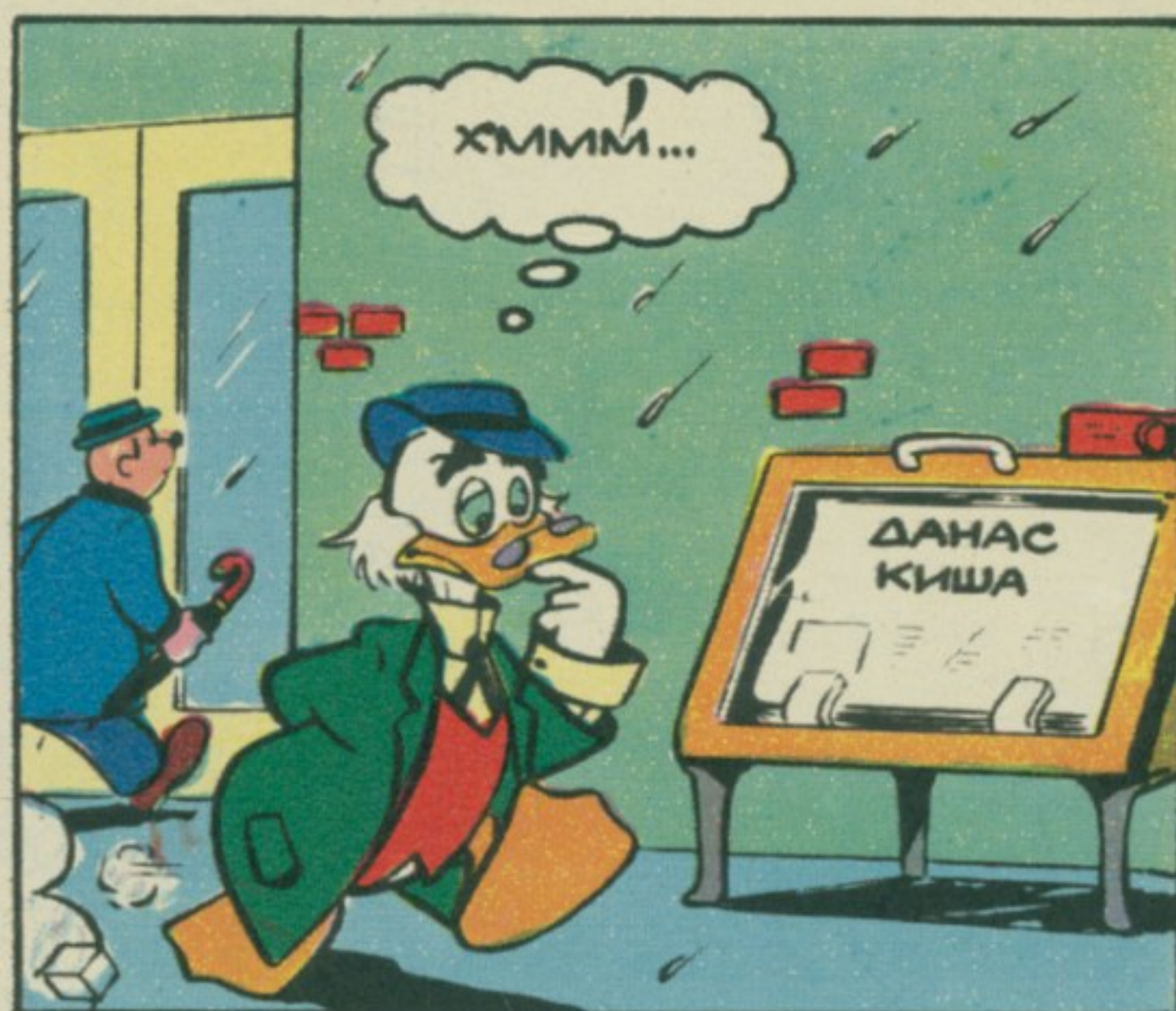

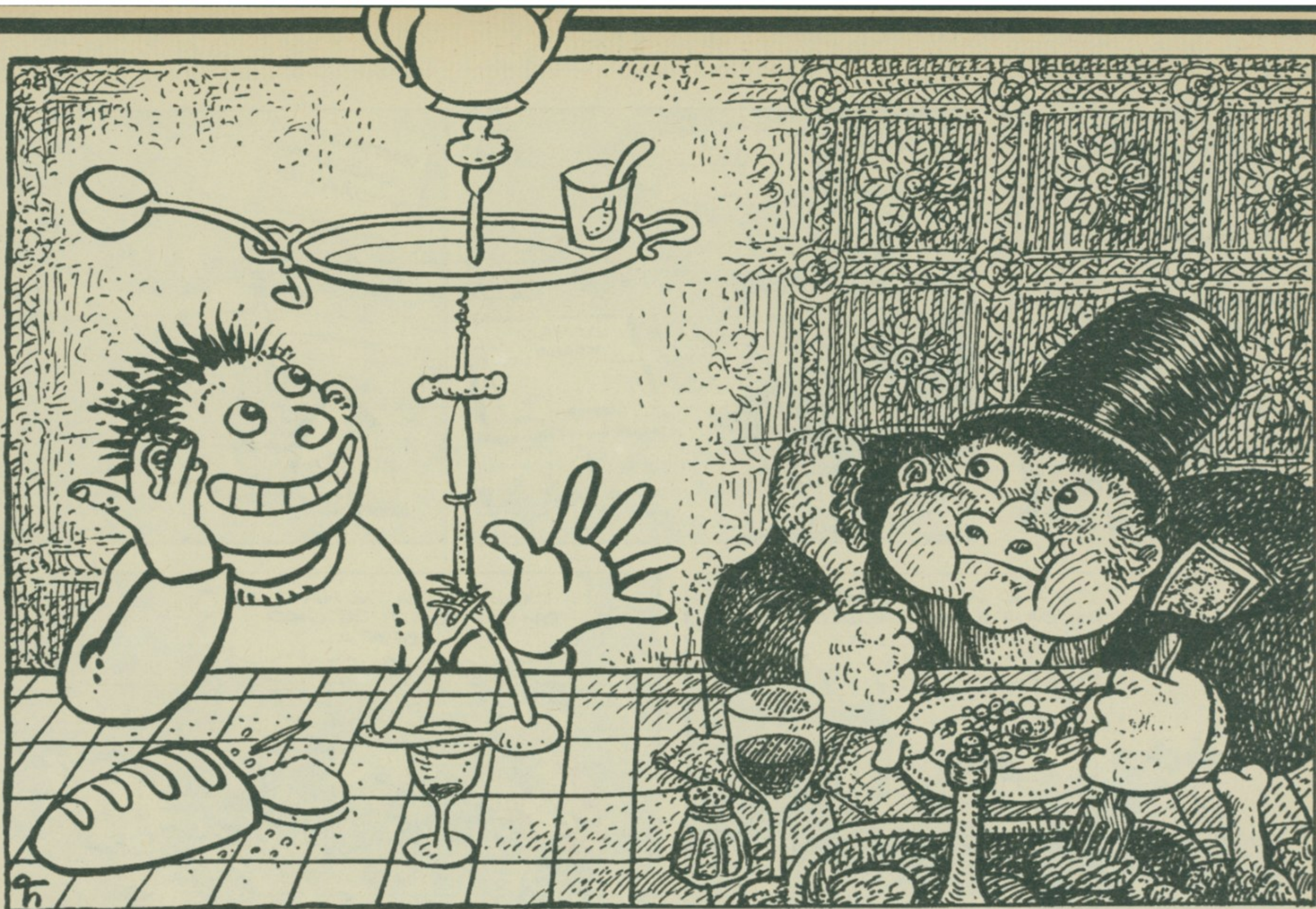
при последњој реконструкцији Лувра стари дворца је потпуно „аутоматизован”. У њему се сада аутоматски подешавају температура, влажност, осветљење, вентилација, уређаји који брину о безбедности против пожара и они који се оглашавају и на најмањи додир експоната. Аутоматски се управља лифтовима и покретним степенницама. Укупно је у цео музеј уграђено 18.000 сензора. Подаци стижу у два централна компјутера који су истог тренутка спремни да отклоне сваку неправилност.

Илустровао: Зоран Петковић Петко

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

АМЕРИЧКИ ПСИХОЛОЗИ ЗАХТЕВАЈУ:

БУДИТЕ СРЕЋНИ!

Француски филозоф Жан-Жак Русо сматрао је да су за срећу неопходна три услова: добар рачун у банци, добар кувар и добар желудац. Међутим, резултати истраживања које су амерички психолози објавили у научнопопуларном часопису „Сајколоџи тудеј“ („Психологија данас“) показује да је тачнија једна друга мисао: „Ако хоћеш да будеш срећан, буди то“. Научници наводе и седам начина који, по њиховом мишљењу, могу да вам помогну да постанете срећни.

1. Волите своје ближње. Више времена посветите онима које волите и чешће ћете се осећати срећни.

2. Уложите велику енергију у своју професију. Ако волите свој посао, радите што више можете. Ако га не волите, потрудите се да га промените. То је, у крајњој линији, боље и за вас и за друштво. На послу проводимо велики део свог живота и нема потребе да га претварамо у мучење.

3. Помажите другим људима. Дубоко у нама постоји потреба да помажемо околини, без неке одређене користи. Помажући другима појачавате сопствено осећање самоуверености, а на тај начин ослобађате се физичке и психичке напетости. Резултат: постајете задовољнији животом, приближавате се срећи.

4. Потрудите се да budete срећни! Испитајте себе и размислите шта вас доводи у добро расположење, шта вас радује и тежите томе, разуме се, не долазећи у сукоб са законом.

5. Физичка активност или радост мишића. Још није до краја разјашњено, али свака физичка активност здравом човеку доноси право задовољство. Чувени филозоф Павлов називао је то осећање „радошћу мишића“. По мишљењу неких научника при физичком напору у мозгу се ствара нека врста природне дроге која изазива еуфорију. Препоручују

се трчање, скијање, сви облици спорта, фискултурне вежбе, играње, једном речју све што вам је доступно. Очистите снег пред улазом, помозите суседу да обере вишњу, поправите нешто у кући и осећаћете се срећни.

6. Унесите промене у свој живот. Од детињства нам уливају у главу да је добро оно што је умерено, сигуран посао, одређен распоред времена, устаљене навике, стални круг познаника, своја кафана или биоскоп, годишњи одмор увек у истом месту. Све то није лоше, али човеку су потребне промене. Направите с времена на време „испад“ — идите на посао или у школу другим путем, изаберите нови хоби, крените на годишњи одмор кад му време није...

7. Не падајте у очајање ако се с времена на време осећате дубоко несрећни. То је закон такозваног психолошког клатна: ако сте данас срећни, неизбежно ће наићи и супротно осећање. При том они код којих се клатно врло јако њише на плус страну морају да се помире с тим да ће и минус осцилације бити велике.

Русо, очигледно, није био у праву постављајући на прво место услов добар конто у банци. Мада је од 1946. до 1978. године стандард Американаца знатно порастао, проценат људи који су се у том периоду у анкетама изјашњавали да су срећни тако рећи није се мењао. После тога, међутим, број срећних је почео да расте и данас достиже 70–80 одсто Американаца. Откуд то, није довољно разјашњено. Можда, мисле неки, зато што је спорт у САД за последњих 10–15 година постао веома популаран или ће пре бити зато што је америчко друштво у том периоду уопште постало толерантније према покушајима људи да у свој живот, мимо утврђених правила, унесу новине и разноврсност.

В. М.

Илустровао: Растко Ђирић

ПРОТИВНИК
КОГА НЕМА

КАСПАРОВ ПРОТИВ

ДУБОКОГ МИСЛИОЦА

– Пристао сам на овај меч из једног јединог разлога: желео сам да сазнам има ли компјутерски шах будућност

Октобра прошле године у Њујорку су се за шаховском таблом срела два светска првака: живахан, говорљив Гари Каспаров који још од 1981. године није изгубио ниједан турнир и његов супарник који у току целог меча није изустиио ниједну једину реч. У ствари, нема места за чуђење кад се зна да је његов противник био компјутески програм назван „Дубоки мислилац“. Да уме да игра шах – уме, али већ да разговара, било би превише. Игра заиста врло добро: прошле године заузео је прво место на светском шампионату у шаху за компјутере.

На две јавне партије одигране у Њујоршкој академији уметности дошло је неколико стотина гледалаца, а многи од њих уложили су велике суме новца кладећи се на рачунар. Али, Каспаров је убедљиво победио.

– Знао сам да ћу без муке добити обе партије – изјавио је после меча у интервјуу за америчку телевизију. – Разлог – компјутери за сада не могу да угрозе човека. Мој циљ је био да лично оценим какву будућност има компјутерски шах.

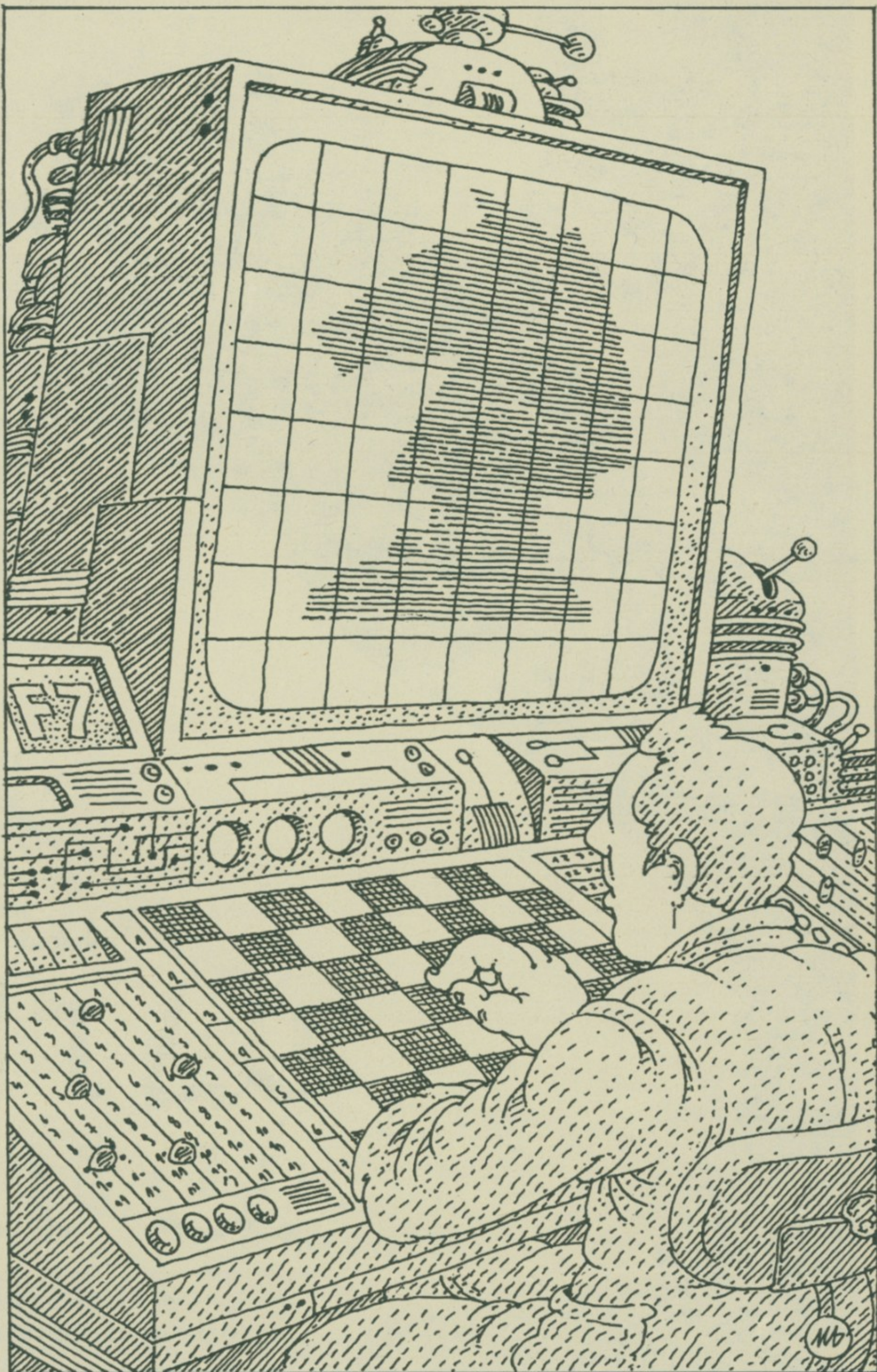
И ево резултата. Прву партију Каспаров је добио за два и по сата, другу још брже. По његовим речима и последње сумње у свој успех распршиле су се оног часа кад се „Дубоки мислилац“ тако дубоко замислио да је „преспавао“ читав низ шанси да развије напад. Било је јасно да машина још није у стању да похвата све нијансе ове древне игре. Пропуштао је најбоље потезе. Његова се позиција из потеза у потез погоршавала, али, зачудо, он тога није био свестан.

Већина шаховских стручњака истиче колико у овој игри важну улогу има психолошки фактор. Како је то изгледало у овом мечу?

– Не могу да кажем да ли ми је противник био „он“ или „она“. Све време осећао сам да њега, у ствари, нема. И то је била једина невоља што се психологије тиче.

Па ипак, да представимо Каспаровљевог „противника“, макар и под наводницима.

„Дубоки мислилац“ је у стању да анализира 820 хиљада варијанти и израчуна до 20 потеза унапред. То се, међутим, показало као недовољно. Компјутер је сувише прост и праволинијски у својим

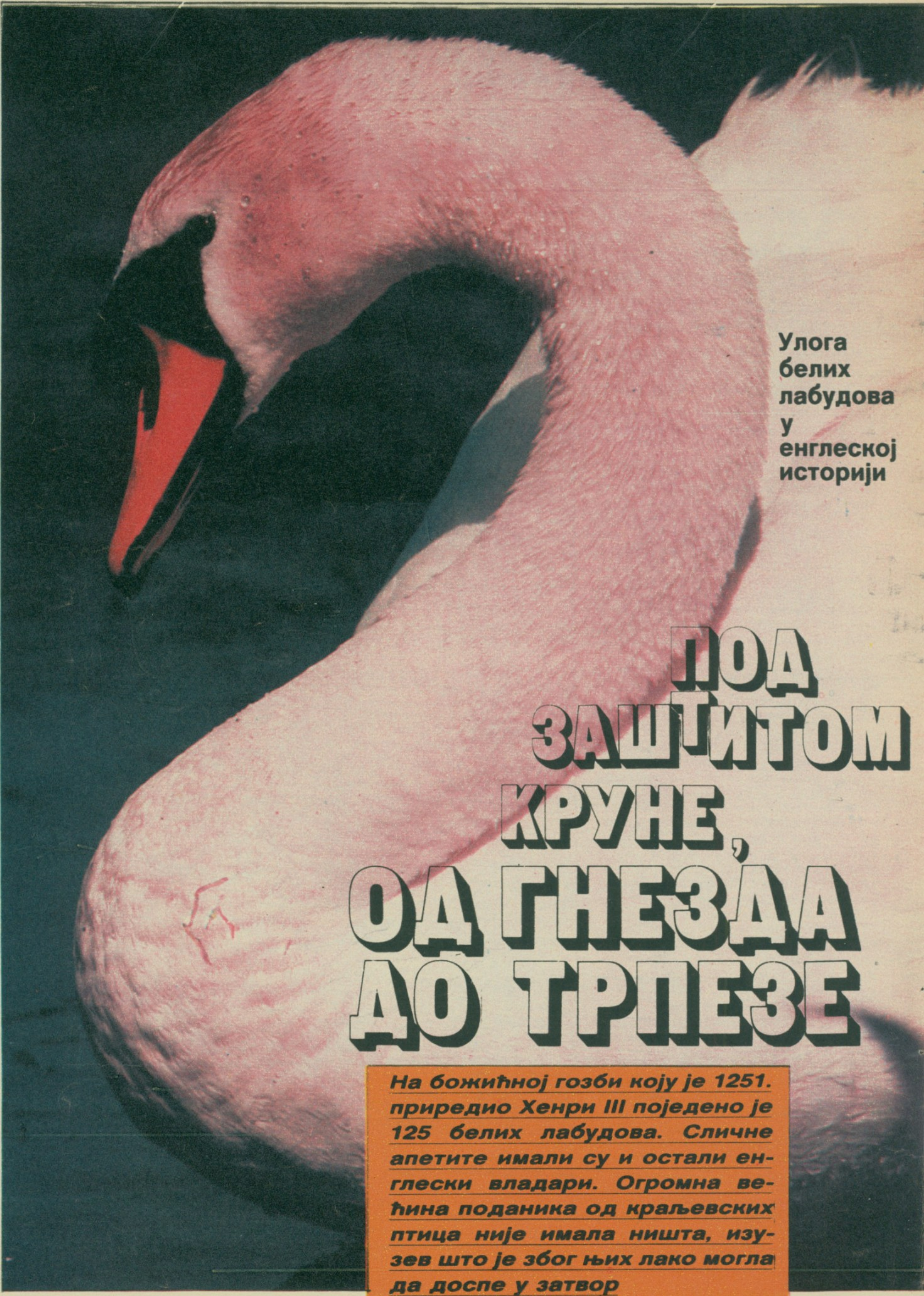

комбинацијама и поред тога што је добар шахиста. Мишљење светског првака: „Дубоки мислилац“ заузео би место између 200. и 300. на рејтинг листи најбољих шахиста света.

Рачунар је изгубио, али се његови творци нису помирили с поразом. Сад

раде на изради новог шаховског програма уз чију ће помоћ компјутер играти још боље и анализирати и по неколико милијарди позиција у секунди. Видећемо хоће ли људски мозак успети да му се супротстави.

В. М.

Улога
белих
лабудова
у
енглеској
историји

ПОД ЗАШТИТОМ КРУНЕ, ОД ГНЕЗДА ДО ТРПЕЗЕ

На божићној гозби коју је 1251. приредио Хенри III поједено је 125 белих лабудова. Сличне апетите имали су и остали енглески владари. Огромна већина поданика од краљевских птица није имала ништа, изузев што је због њих лако могла да доспе у затвор

Лабуђи живот одавно није што је некад био. Обо-
лелим птицама вади се
крв да би се установио
узрок болести.

Мада зна застрашујуће да
шишти, лабуд је готово бе-
зопасан. Пошто је биљож-
дер, кљун му није довољно
јак да нанесе озбиљније по-
вреде човеку.

Бели лабуд (*Cygnus olor*) за Енглезе је изу-
зетан по два основа.
Први и најважнији је да
током читавог средњег века
ни једна краљевска гозба ни-
је могла да се замисли без
неколико десетина лабудова
на трпези – у умеренијој вари-
јанти владарског гурманлука.
Последица овога била је да је
Cygnus olor проглашен влас-
ништвом круне и то на читавој
територији краљевства, са за-
немарљивим (повлашћеним)
изузецима.

Број лабудова по краљев-
ској трпези је варирао, али је

Када се чамци нађу испод Виндзорског дворца,
веслачи краљевски двор поздрављају устајањем
и подизањем весала увис.

Када лабуд више није у стању да држи врат усправ-
но, то је поуздан знак да се отровао оловом. Ту је
зато др Џејн Сирс која их лечи.

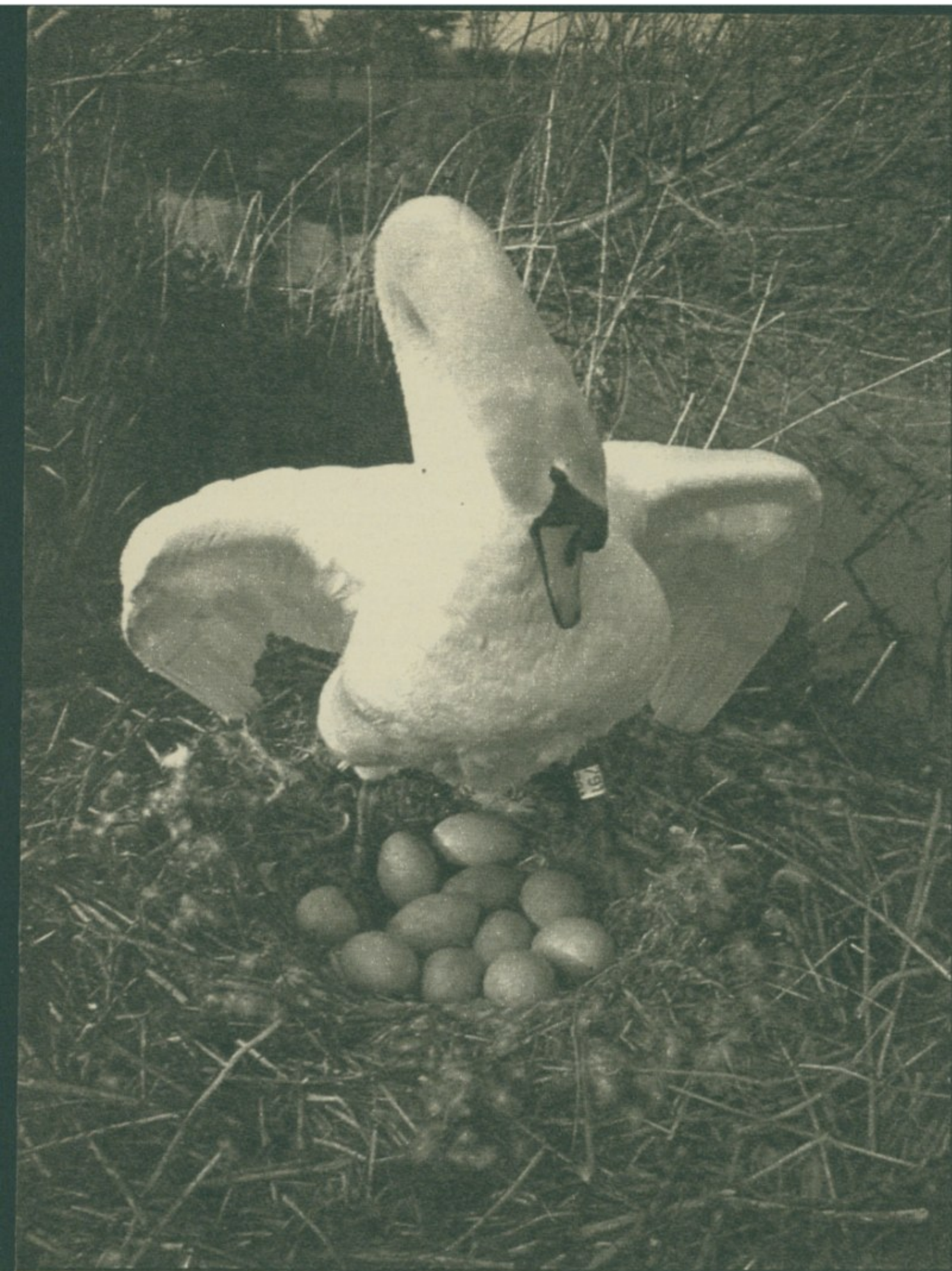
Начин
жигосања
одређен
је
законом
1482.
године.
Најчешће
се
на
горњи
део
кљуна
урезују
једна
или
две
црте.

остало забележено како их је
1247. године за божићни бан-
кет Хенрија III у Виндзорском
дворцу поједено четрдесет.
Четири године касније Хенри-
је Божић прославио у Јорку и
то у далеко свечарском
расположењу судећи по 125
белих лабудова који су том
приликом платили главом. По-
знато је, такође, да је за овај
банкет један број птица мо-
рао да се увезе из суседних
земаља.

Чувар птица Њеног величанства

Колико је у 13. веку лабуђе
месо било на цени, најбоље
показују цене дивљачи са
лондонске пијаце из 1274. го-
дине. Фазан је коштао четири,
гуска пет пенија,
а лабуд чак 3

Из једног гнезда најчешће се излеже шест младунаца, али већ током прве две недеље угине већи део легла тако да лабудница најчешће не отхрани више од два младунца.

шинга — или, седам пута више.

Лабудове је, иначе, могао да има свако — под условом да је, уз пут, и власник одговарајуће водене површине (језера, реке, речице, или, у најгорем случају, рибака). Власницима је било дозвољено да одбегле птице враћају на посед, али су сви остали лабудови у краљевству припадали Круни.

С времена на време понеки владар би, и то на ограничено време и унутар прецизно одређене територије, издавао посебно одобрење на основу којег је неки заслужни поданик стицао право да лови још необележене младунце, али само под условом да су ови већ научили да лете.

Било је, међутим, и незаслужних лица која су неовлашћено ловила краљевске птице што се није могло допустити. Године 1482. донет је Закон о лабудовима по коме свакоме кога ухвате у крађи лабудова или лабуђих јаја следи казна од годину дана затвора. Како би се искључила свака забуна у погледу власништва, истим законским актом прописане су и четири

основне врсте жигова за обележавање лабудова.

Необележени младунци скупљали су се и жигосали сваког лета. Био је то велики догађај, а почетак сезоне градски и сеоски добошари оглашавали су широм краљевства. Учешће у фешти није било ствар добре воље. Сви власници лабудова били су по закону дужни да присуствују, ако не лично онда обавезно посредством овлашћених представника. Ко изостане, плаћао је повелику глобу.

Према једном запису, жигосање на реци Јар изгледало је пре сто година овако. Младунци су се прво сатеривали између чамаца, а затим ловили помоћу дугачких мотки на чијем се крају налазила челична омча. Када би се омча набацила лабуду око врата, извлачили су га из воде, убацивали у чамац, везивали му ноге на леђима и жигосали га. Звучи једноставно, али је омча била челична, а лабуђи врат кратак. За жигосање су, нема сумње, били потребни прави мајстори.

Краљевска кућа се за то побринула, па је у дворска

звања уврстила и звање чува-ра лабудова Њеног величанства. Садашњи чувар лабудова Њеног величанства је господин Ф. Т. Терк који се на овом положају налази од 1963. године. Господин Терк је представник треће генерације Теркових који беспрекорно воде бригу о лабудовима у поседу Круне.

Црни септембар

Осим што у својству „великог мештра“ надгледа жигосање краљевских младунаца на Темзи, чувар краљевских лабудова задужен је и за састављање годишњег пописа младих птица које затим прослеђује Бележничкој канцеларији управника двора.

Ако је некада питање власништва често било сложено, данас су ствари, бар када је о Темзи реч, крајње једноставне. Сви лабудови на овој реци имају само три власника. Законско право на лабудове имају два еснафа, Витнерсов и Дајерсов. Остали лабудови искључиво су власништво Круне. Забуне око жигова су искључене. Лабудови Витнерсовог еснафа имају два зареза на кљуноу, Дајерсовог један. Необележени младунци аутоматски прелазе у власништво Круне.

Почетак сезоне жигосања на Темзи по традицији пада треће недеље у јулу. По истој традицији, када се чамци нађу на делу реке непосредно испод Виндзорског дворца, веслачи сакупљачи лабудова и дан-данас поздрављају краљевски дом устајањем и подизањем весала увис.

Традиција такође налаже да се у дворски регистар уписују искључиво целокупне породице са мужјаком, женком и младунцима. Парови без младунаца и самци не улазе у конкуренцију.

Ако се положај краљевских лабудова у нечему изменио, онда је то свакако чињеница да их данас више не једу. Седамдесетих година стање је ипак постало забрињавајуће јер се лабуђа популација на Темзи нагло проредила. Испитивања су показала да је реч о масовном тровању изазваном гутањем оловних тегова пецароша. Године 1987. изгласан је закон којим су отровни тегови од 0,06 до 28,36 грама стављени ван закона. Бели лабудови су живнули. Од забрињавајуће малог броја младунаца 1978. године (33), 1989. године у дворски регистар уписано је 115 здравих младих лабудова.

Пре четири године основано је и добровољно друштво

за спасавање лабудова са Темзе које има пуне руке посла. Према речима председника Тима Херона готово да нема дана да неком лабуду није неопходна хитна помоћ. Најчешће се дешава да се птица заплете у пецарошки најлон, чести су случајеви тровања због хемијског загађења, а понеки лабуд каткада налети и на електричне водове или, када је баш неопре-зан, и на мост.

G. R.

SWANS

£5 REWARD

The above Reward will be paid to any Person giving such information as shall lead to the conviction of the Person or Persons who shall

SHOOT AT, INJURE or DESTROY

ANY OF THE SWANS ON THE THAMES, OR

STEAL or DESTROY THEIR EGGS

Information should be furnished to any of the following:

Mr. F. T. TURK, His Majesty's Swan Keeper, "Barge," Cockspur-on-Thames;
Mr. E. H. TURK, Victoria Swan Marker, 210, King's Road, Kingston-on-Thames; or
THE DYERS' SWAN MARKER, Dyers' Hall, Dorgate Hill, London, E.C. 4;
AN INSPECTOR OF POLICE.

A man was convicted at Becclesfield, May 27th, 1895, and sentenced to six weeks' hard labour for killing a Swan, and seven days' hard labour for stealing Swans' Eggs, and in October, 1900, another conviction took place, and a heavy fine inflicted, for shooting at and wounding Swans.

Плакат којим се расписује награда од 5 фунти за сваког ко пружи обавештење о особи или особама које су пуцале, повредиле или убиле неког лабуда на Темзи или украде, односно уништите, лабуђа јаја.

Најцрњи дан од оснивања друштва до данас ипак је био 1. септембар 1989. године. Тог дана се ни мање ни више него пет лабудова запетљало у најлоне пецароша.

Рецепт велечасног Мечета

У сваком случају, живот данашњих краљевских лабудова готово да је ружичаст у поређењу с давним временима када су из Краљевске лабударнице излазили с рецептом извесног (велечасног) Ј. Ц. Мечета прикаченим за ноге.

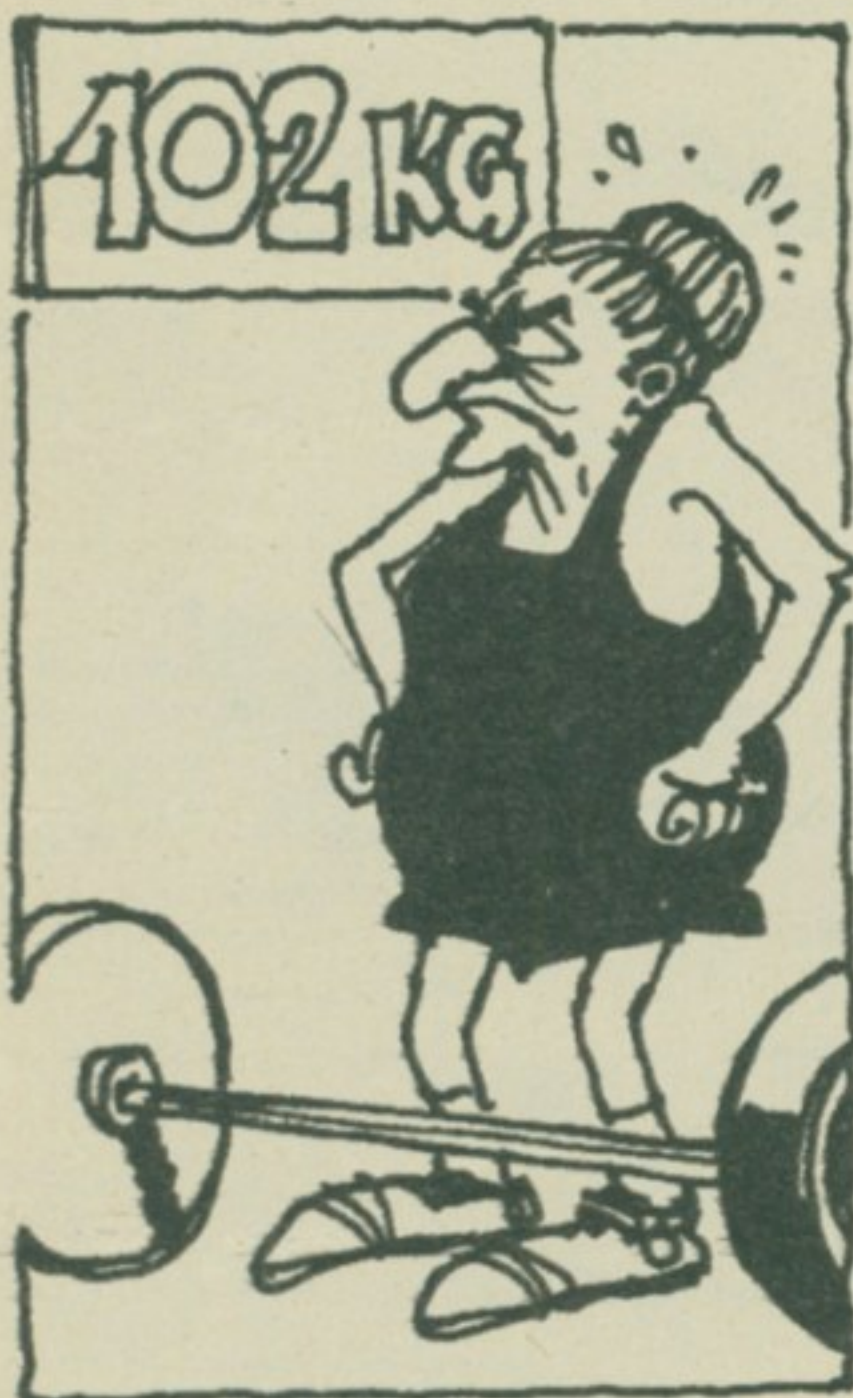
Рецепт је почињао напоменом да је први услов за печење из снова да се лабуд улови и очерупа, а затим напуни надевом састављеним од килограм и по говеђег меса истуцаног у авану, нешто бибер, соли, орашчића и главице лука. Велечасни је, мора бити, био гурман, а помало и песник. Рецепт за лабуђе печење римовао се од првог до последњег реда.

М. Илић

НАЈАЧА БАКА НА СВЕТУ

Госпођа Мини Робертс заиста је била мини: висока само метар и четрдесет осам центиметара и тешка једва педесетак килограма. Али, ову шездесетшестогодишњу баку то није спречило да учествује и побеђује на такмичењима у дизању тегова. Године 1984. она је тријумфовала на Шампионату државе Мичиген у категорији за жене старије од четрдесет година подигавши терет мало тежи од њене двоструке тежине.

Тада је проглашена за најјачу баку на свету.

ДВА ИДИОТА

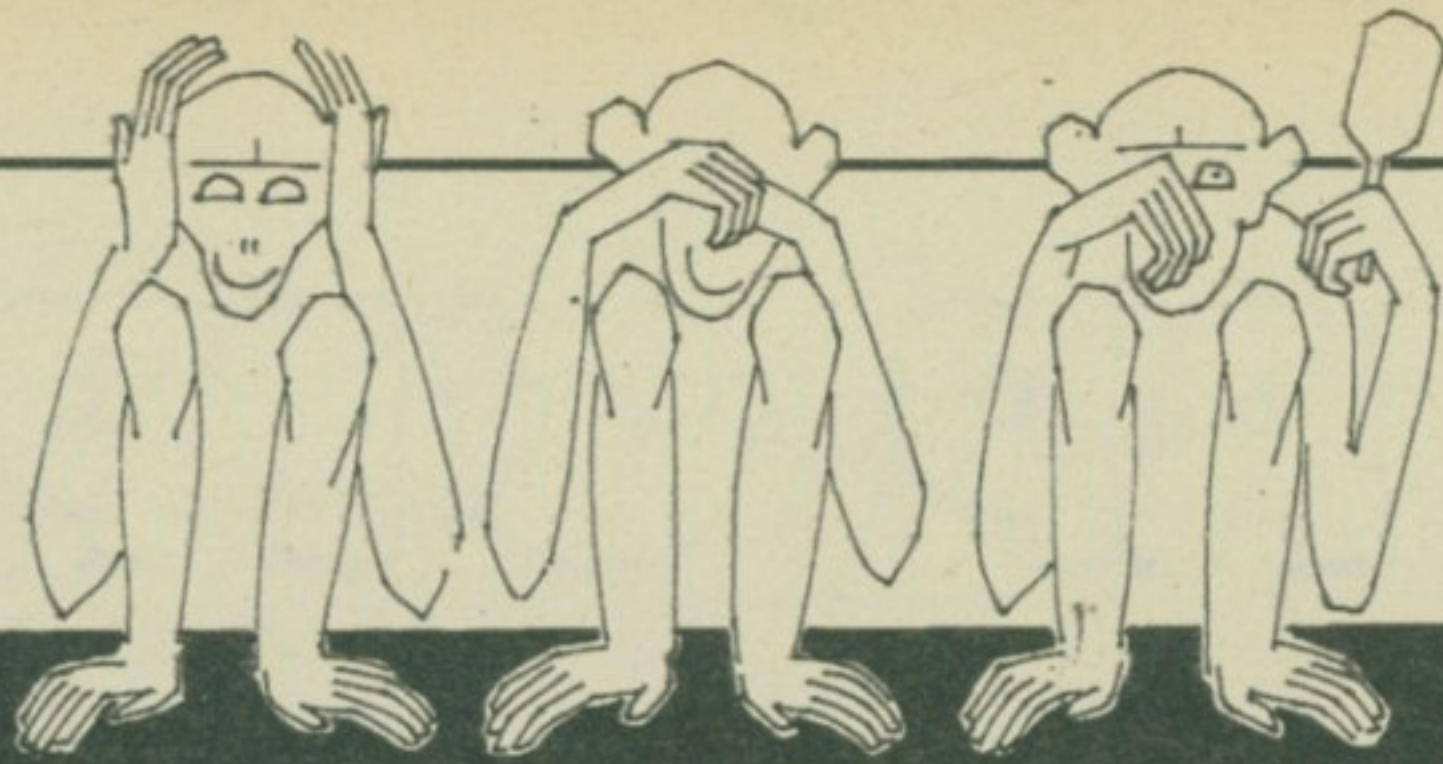
Био сам својевремено инструктор једрења и једног ветровитог поподнева газда ми је рекао да склоним у сидриште једанаест метара дугачку јахту коју су тог јутра изнајмили чланови локалног клуба. Одмах сам приметио да су ти људи погрешно подигли своју клупску заставу и заглавили је у једрима.

Сад, застава се обично подиже тако што се закачи за петљу која иде између два котура и то није никакав сложен посао. Али, ови морнари успели су да развежу омчу и подигну заставу тако да није могла да се скине без пењања на јарбол.

Као за пакост, чим сам се нашао на јарболу, почео је плусак, па сам у себи псовао та два идиота која су ме уваљала у неприлику.

А када сам распетљао заставу и раширио је, видео сам да на њој пише MENSА, скраћеница за организацију која у своје чланство прима само најпапетније људе с високим коефицијентом интелигенције! ■

„Тајмс“

МА ШТА КАЖЕШ

МАМА НА КРОВУ

Браћа Херберт и Дик живели су са старом мајком и мачком Едгаром. Дик је много волео Едгара и, када је морао на краћи службени пут, дао је Херберту детаљна упутства како да се стара о мачку.

Прве вечери Дик се јавио телефоном и питао како је Едгар.

— Едгар је умро! — Одговорио му је брат.

Уследила је краћа пауза, а онда је Дик проговорио:

— Херберте, ужасно си безосећајан. Добро знаш шта ми је Едгар значио и могао си ужасну вест да ми саопштиш постепено. Када сам вечерас питао како је Едгар, требало је да ми кажеш: „Едгар је на крову, позвао сам ватрогасце да га скину“. Сутрадан увече, кад телефонирам, ти би ми рекао: „Ватрогасци још нису успели да га скину, али се надају да ће све бити у реду“. Треће вечери би ми саопштио да су ватрогасци дали све од себе, али да је Едгар, на жалост, пао са крова и сада се налази код ветеринара. Најзад, када се јавим последњи пут, ти би ми казао да је за Едгара учињено све, али да је он, на жалост свих нас, преминуо.

— Сваки иоле осећајан човек, Херберте, тако би ми саопштио рђаву вест... Ох, умало да заборавим, како је мама?

— Па... — Херберт је мало оклевао — ...мама је на крову! ■

„Тајмс“

БИРАЈТЕ!

На етикети блу-џинс панталона пише:

ЗА НАЈБОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ: машинско прање, хладно, програм за осетљиве тканине. Не штирвати. Сушити у водоравном положају. Млака пегла.

ЗА НЕ ТАКО ДОБРЕ РЕЗУЛТАТЕ: Вући иза аутомобила кроз баре. Сушити на пртљажнику аутомобилског крова возећи што већом брзином. ■

ЗА ВАС ЋЕМО ЈЕ ПОРУЧИТИ!

Само што је пословођа отмене и скупе радње у Лондону особљу одржао слово о љубазности и уопште о понашању према муштеријама, чуо је како једна продавачица каже:

— Не, госпођо, нисмо је имали већ дуже времена.

Шеф је прискочио и, стрељајући очима девојку, умешао се умилним гласом:

— Сасвим је могуће да је имамо у магацину, госпођо. А, ако је тренутно и нема, за вас ћемо је радо поручити.

Муштерија само што није пала мртва од смеха и напустила је радњу.

— Побогу, шта ти је госпођа тражила? — завапио је шеф.

— Ништа. Само је рекла да одавно нисмо имали кише.

„Гардијан“

МОЖДА ЈЕ И БИО

Осредњи фудбалски судија Едуардо Анхел Пасос није давао ни пет пара на бучне домаће навијаче који су испунили стадион у Лими до последњег места док је 1964. године судио утакмицу Перу — Аргентина. Аргентинци су водили све до два минута пре краја сусрета када су Перуанци изједначили. Стадион је врио као вулканско гротло, то

јест, све док Пасос није поништио гол и одушевљење претворио у пакао.

Судијина одлука изазвала је масовну хистерију после које је на бојишту остало три стотине мртвих и преко пет стотина рањених навијача. Сви прозори на стадиону били су полупани.

Сузавац је још лебдео над игралиштем када су новинари притисли Пасоса да да изјаву о својој одлуци. „Можда и јесте био гол“, рекао је одлучни судија, „свако може да погрешити! ■“

ПРОФЕСИОНАЛНА ДЕФОРМАЦИЈА

Мој пријатељ математичар и ја разговарали смо о стању његовог тек купљеног половног аутомобила.

— Вероватно је права кртија — рекао је он — али ће ме бар превозити од X до Y. ■

„Ричмонд Хералд“

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ВЕНЧАЦ – МУКА И БОГАТСТВО

КАК ОМ У УТРОБУ ЗЕМЉЕ

Мланина Венчац висока је око 600 метара и удаљена од Аранђеловца шест километара.

Из Аранђеловца најлакше се попети на Венчац крагујевачким насипом између Селишта и Плочника па одатле окренути истоку планинским венцем. Од Плочника стиже се најпре на Каменити брег, што траје пола часа, а од њега на Велики Венац или Градину...

Тако је крајем прошлог века описиван крајолик Венчаца. На томе би и остало да за мермер из Венчаца нису чули Италијани, мајстори каменорезачког заната расути по Србији.

Нема оних лажова!

Једног дана ето на Каменитом брегу Бертота чија ће се каменорезачка радња у Београду касније преносити с колена на колена. За њим је стигао и Цезар Комели. Надмашао их је Пјеро Тунито који је на Каменитом брегу не само отворио каменорезачку радњу него и запослио италијанске раднике. Радио је искључиво споменике.

Тешко је рећи ко је открио мермер на Венчацу. Неко од сељака приликом орања јесте, то је сигурно. Али, сечење и вађење мермера је мукотрпан посао, захтева много руку и скуп алат. Поред тога, потребно је закупити велику површину земљишта што, опет, значи да површински слој под њивама, шумама и виноградима треба уклонити. Истина, сељаци су повремено за своје потребе вадили мермер и од њега израђивали разне предмете, али нису хтели да чују да се њихове плодне парцеле униште.

Ђорђе Крахтис, трговац из Аранђеловца, није се много

Венчачки мермер рано је дошао на глас, али због неспретности власника, подвала и судских смицалица вађено је мање него што је природа нудила

Зграда француске амбасаде

Венчачким мермером обложена је и Делијска чесма у Кнез-Михаиловој улици у Београду

обазирао на венчачке сељаке. Обратио се 4. марта 1910. Министарству привреде Краљевине Србије и, за себе и брата, затражио право да на 250 поља, земљишта у облику правоугаоника чије дуге стране износе највише 500 метара, отвори рудник мермера. Истовремено се обавезао да ће у рудник уложити 50.000 динара и запослити најмање 50 радника. После два месеца министар привреде је браћи Крахтис одобрио право експлоатације. Огорченим сељацима земљиште је оду-

зето и исплаћена им је противвредност у новцу.

Крахтиси су имали смисла за посао, али не и искуства у вађењу мермера. Није им ишло и они су после две године своје право продали Јовану Милошевићу, трговцу из Трста. Узели су му лепе паре, око 43.000 динара!

Прво што је нови власник урадио било је укрупњивање имовине: у тапију је уписано да поседује 106 поља с правом експлоатације од 50 година.

Милошевић је у венчачком мермеру видео прилику да постане милионер и зато је у

пара, а за сељаке који су једва састављали крај с крајем на малом имању па су се запослили као радници у руднику говорили су да су – барабе! Нису пропуштали прилику да за њима довикну:

– Тешко свету кад барабе камен ваде!

На срећу, управо те „барабе“ откриле су свету сву лепоту венчачког мермера. Они су први зашли у дубље слојеве где је мермер лепши и чвршћи. Зарађивали су месечно 80 динара, а с тим новцем је, мирне душе, могла да живи четворочлана породица!

Током 1912. сав произведени мермер употребљен је за

Јован Милошевић је изванредно започео. Ударац му је нанео Први светски рат. Када је рат прошао, наступила је економска криза. Дугови су се гомилали. Милошевић је покушао да се спасе узимајући за ортака Ивана Лакића, трговца из Београда, али тај је више „мућкао“ с радничким новцем него што га је занимао мермер. У ствари, он је докрајчио „Венчац“.

Али, ни Милошевић није био „од јуче“. Видећи да ће пасти на просјачки штап, убедио је нашу владу да треба да развија економске односе са Сједињеним Америчким Државама, а затим као њен опуномоћеник пожурио у Чикаго где је основао „Прво американско-југословенско извозно и увозно друштво“. Испричао је бајке о фирми „Венчац“ и до јуна 1921. око 900 богатих југословенских исељеника купило је 12.716 акција у вредности 222.000 динара, разуме се, на име искориштавања венчачког мермера.

Била је то чиста превара јер је било питање дана када ће „Венчац“ пасти под стечај. То се и догодило 1931. године. Његов нови власник постало је Друштво са седиштем у Чикагу. Оно што се потом догађало око својинског права над рудником мермера личи на узбудљив роман. Смењивала су се суђења, преваре појединаца у оквиру Друштва, принудне управе... Милошевић се није повукао, напротив, његови прсти били су умешани у готово све то. Спорови око „Венчаца“ повлачили су се по судовима и у социјалистичкој Југославији, чак до 1958!

А рудник је све време углавном таворио.

Дијамантски зуби

Првих четрдесетак метара мермерног слоја лошег је квалитета и тај мермер се ломиле или меље у мермерно брашно. Најмања величина његовог зрна је 20 микрона. Поређења ради, папир за цигарете дебео је 5 микрона. Мермерно брашно је тражено. Ставља се као додатак у сточну храну, њиме се учвршћује асвалт, носилац је пигмента приликом справљања боје, чак је обавезни састојак калодонта.

После четрдесетак метара наилази се на мермерно сочиво. И тако до дубине од стотину и више метара! Венчачки мермер је чист калцијум карбонат и најчвршћи и најпостојанији мермер у нас, па и у Европи. Беле је боје, прошаран сивкастим облачићима. Истина, није леп као онај чувени из италијанског места Караре, али је далеко издржљивији на мразу, није порозан и не упија воду која зими круни мермер и најзад – не криви се! На опленачкој цркви стоји већ 80 година! На Венчацу се, у мањим количинама, вади и ружичасти мермер али је слабијег квалитета.

Плоча венчачког мермера дебљине 3 до 6 центиметара издржава притисак већи од једне тоне по квадратном центиметру! Уосталом, тим плочама су обложене фасаде америчке амбаскаде у Варшави, Музеј савремене уметности у Београду, хотел „Југославија“, зграда француске амбаскаде у Београду...

Мермер се сече у блокове дужине до 3, висине 1 и дебљине 1,2 метар. Сваки је тежак око 10 тона. Из масе се издваја нарочитом машином званом „ајкула“ која прави рез по висини и ширини. По ободу њених резних дискова углављени су дијамантски зуби. Заменује се после исечених отприлике 9.000 кубних метара мермера. Цела „ајкула“ стаје око 700.000 западно-немачких марака.

За време рада „ајкулине“ зуби стално се заливају водом која кружи од језерцета на дну рудокопа до врха мајдана.

Тешко је сечењем доћи до здравог блока, оног који не садржи ласове – једва видљиве напрслине – и зато много мермера одлази у млевљење. Да би се, на пример, добило чисто језгро од 10 тона за Титов гроб у Кући цвећа, обрађен је блок од 30 тона.

Блок венчачког мермера од 10 тона (необрађен) стаје на страном тржишту око 1000 долара. Добру цену има и блок изрезан у плоче: 35 до 50 долара по плочи, зависно од величине.

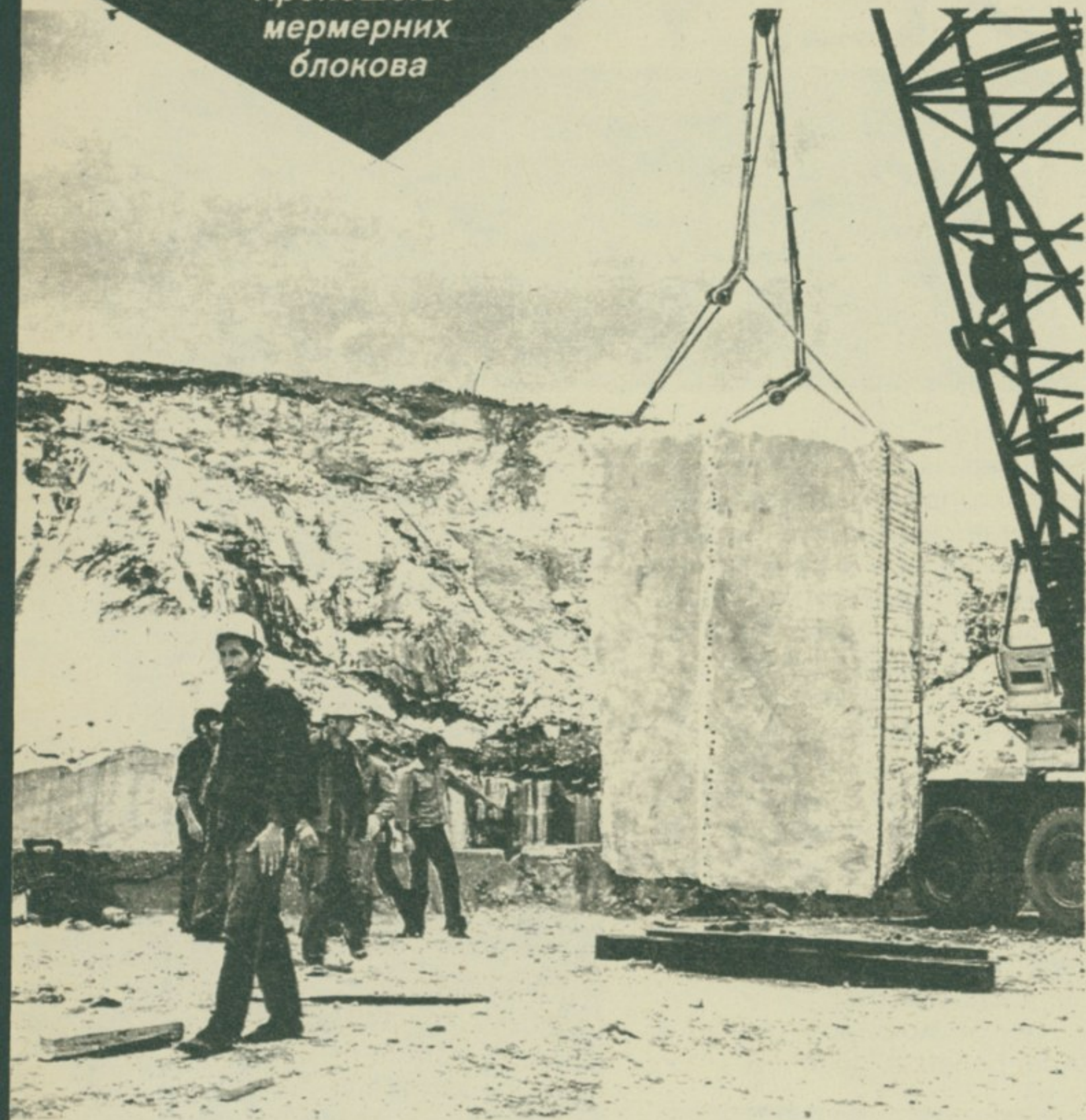
Мермер се на температури од 1000 до 1200 Целзијусових степени претвара у негашени креч.

На фасади зграде венчачки мермер је вечан. Троши се једино од глачања. Страдају степеништа, ходници, столови.

Резерве на Венчацу су готово неисцрпне, мермера има за више хиљада година.

Миленко Тодоровић

Преношење мермерних блокова

њега уложио све, до последње паре, чак је распродао и женин мираз. Подигао је хале за прераду и у иностранству купио најмодерније машине за сечење и заобљавање камена. Од Аранђеловца до мајдана у деловима их је извукла запрега са пет пари волова. Биле су то прве парне машине на Венчацу. За управника је доведен врстан стручњак Ермино Дорио. Изграђени су и магацини, зграде за становање радника... Мештани су рудник називали „фабрика“ и за оно време она је била једна од најмодернијих у Краљевини Србији.

Од 1912. до 1914. трговац из Трста уложио је у рудник, тада фантастичних, 650.000 динара!

У околним селима људи су се чудили толиком „бацању“

изградњу цркве на Опленцу. Краљ Петар I Крађорђевић градио ју је о свом трошку. Често би гледао низ пут говорећи ађутанту:

– Нема оних лажова из Венчаца да дотерају мермер!

Преваре на високом нивоу

Није знао колико је зноја потребно да се из мермерне масе исече блок а затим изреже у плоче.

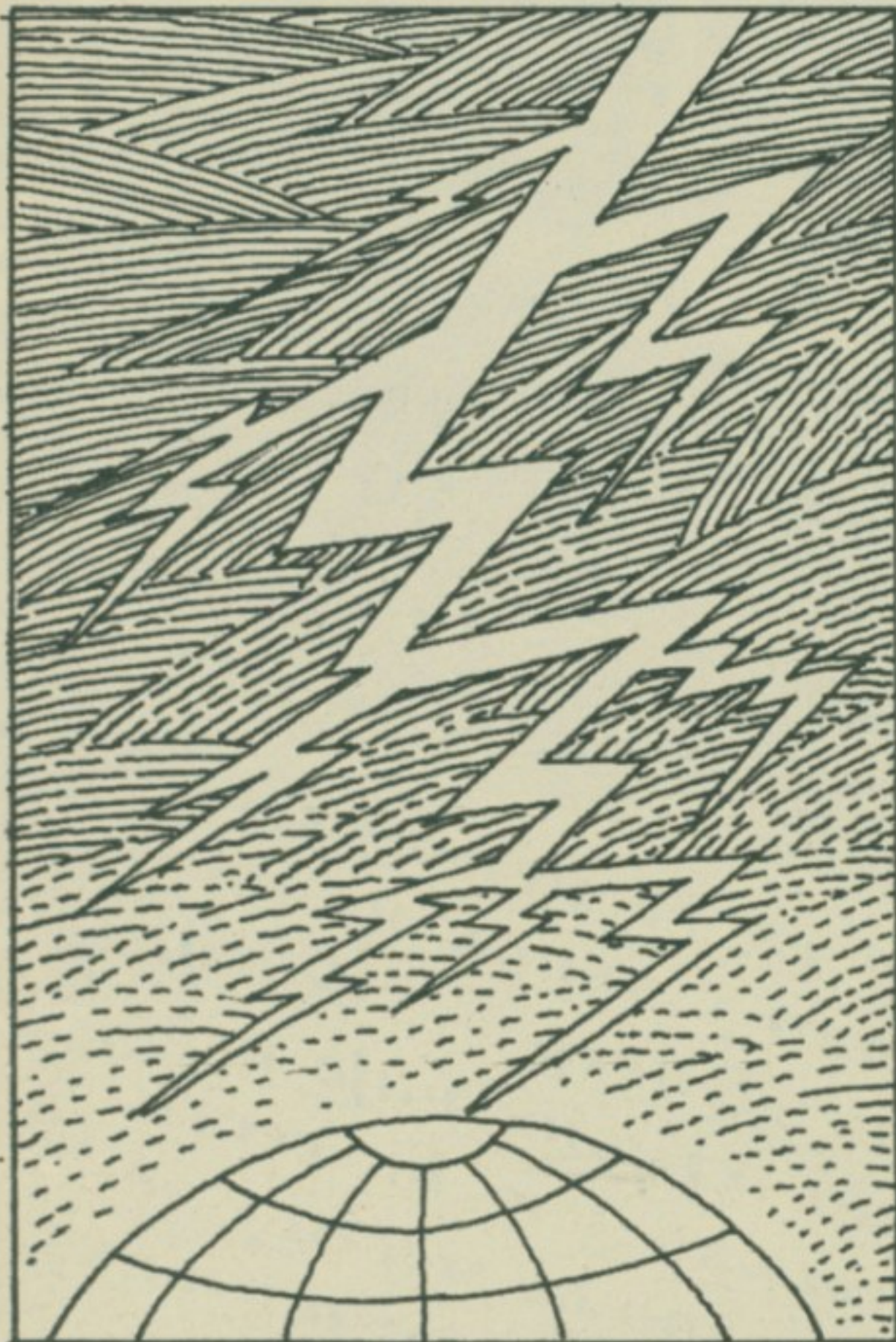
500 КОМПОЗИЦИЈА

Годишње се у руднику на Венчацу извади око 5.000 кубних метара мермера. Од тога се у плоче дебљине 3 до 6 центиметара изреже 100.000 квадратних метара чиме може да се поплица 10 хектара земљишта! За исто време самеље се 250.000 тона, количина која стаје у 25.000 вагона! Ако би теретна композиција имала 50 вагона, за годишњу производњу млевеног мермера са Венчаца било би потребно 500 композиција или само једна, али дугачка – 25 километара!

Муње као природно ђубриво

Сваке године над целом Земљом опажа се око 16 милиона грмљавинских пражњења. На различитим деловима истовремено се појављује више од 1800 олуја, а у свакој секунди просечно 100 одвојених муња. Без обзира на њихову краткотрајност оне за једну годину стварају у атмосферском ваздуху око 100 милиона тона везаних једињења азота који са кишом пада на Земљу, продире у њу и служи као најдрагоценије ђубриво.

Израчунато је да у САД током године на један квадратни километар долазе, просечно, четири удара муње, а то је истоветно производњи 20 тона везаног азота. Пражњења код грмљавинских облака имају још једну изненађујућу особину: атмосферски ваздух обогаћују озоном, чис-

те га и освежавају. У томе не учествују само пражњења између облака и Земље него и између облака.

За нашу земљу изграђена је карта о просечној расподели годишњег броја пражњења према земљи на 1 km². Највише их је у планинским областима западне Словеније, долини Неретве и у планинским крајевима Црне Горе.

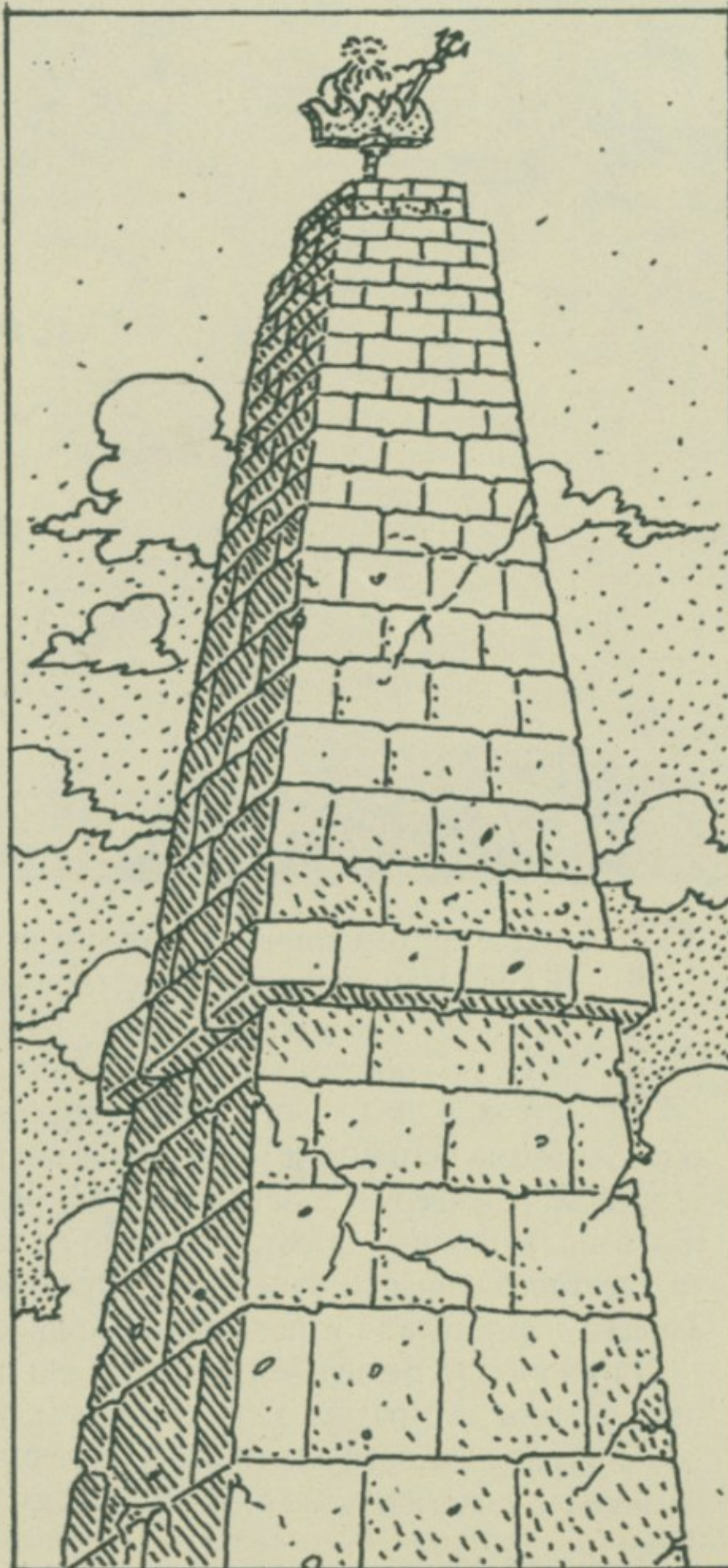
Сарма над Бајкалом

Сарма је локални, олујни северозападни ветар на Бајкалском језеру око ушћа реке Сарме по којој је и назван. Не захвата велику област и може да дува до 70 дана у години. Појављује се изненада, за време ведрих дана. Брзина му се повећава на махове, што је праћено звиждањем и хуком. Обично дува од октобра до децембра и то из долине која пресеца Приморски гребен који се уздиже до 1200 m надморске висине. Ветар се обрушава према језеру брзином која је често од 15

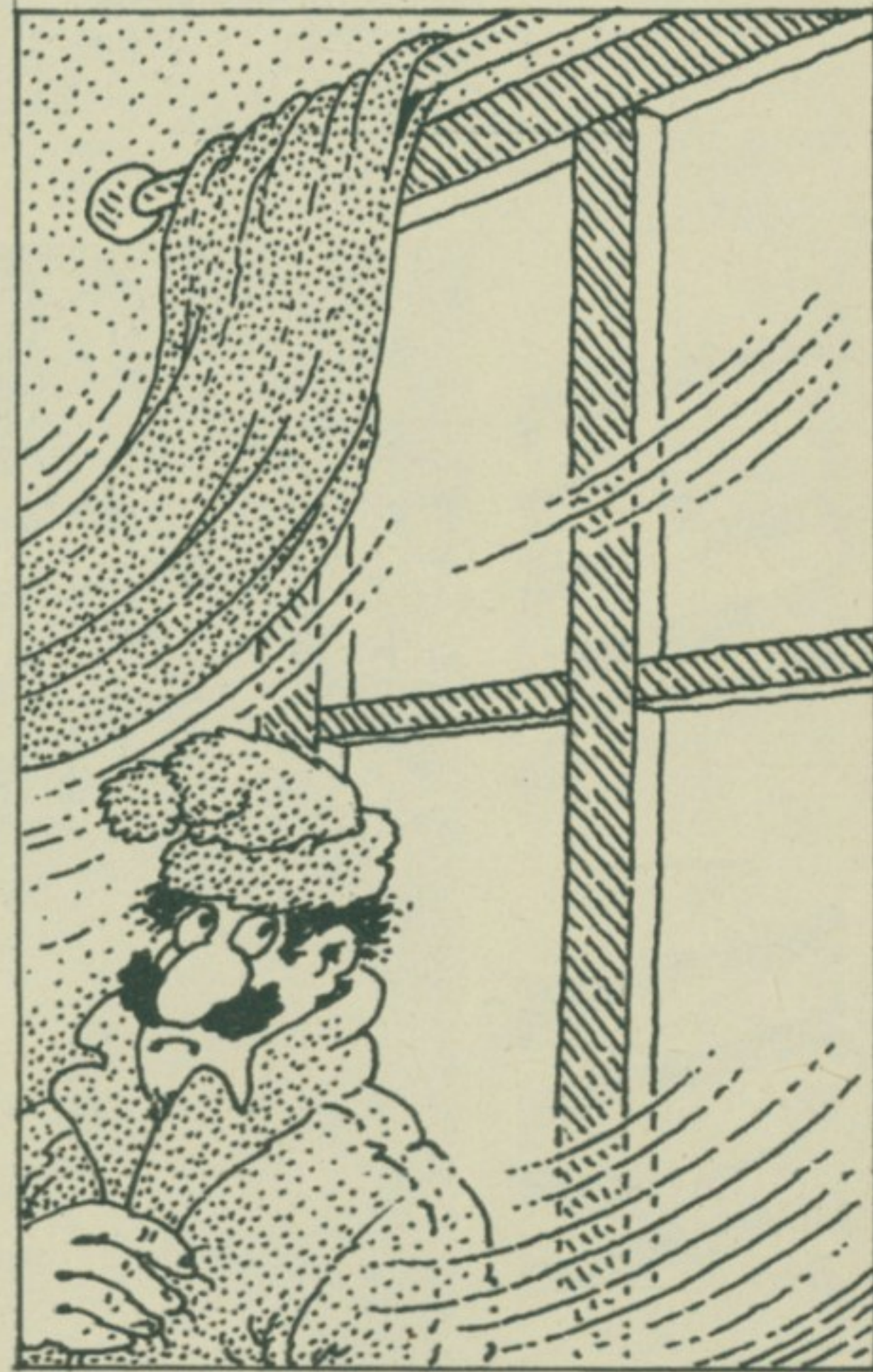
до 40 метара у секунди (54 до 144 километра на час). Ветар сарма обично се распростире до 20 km од обале, онда слаби, али понекад стиже и до друге обале Бајкала.

Где се налази кула, а где дворач ветрова?

Кула ветрова је камена грађевина коју је у 2. веку пре н.е. изградио Андроник Кирест у част богиње Атине. Над кулом се окретао ветроказ у облику тритона (у грчкој митологији то је било морско божанство – бог таласа, Посејдонов и Амфитритин син, који борави у дубини мора, у златном дому). Унутар куле која се одржала до данашњих дана налазили су се водени часовници. На осам страна мермерног фриза приказани су барелјефи са митолошким фигурама које симболизују ветрове разних смерова. На пример, топли који доноси влагу приказан је у облику лепог младића са цвећем и разним плодовима док натмурени старац у тамној одећи оличава хладни ветар. Ове ветрове, поред осталих, помиње и Аристотел у својој књизи „Метеорологика“, написаној пре више од 2300 година.

Дворац ветрова је дворач Хава-Махал сазидао 1751-1768. године у центру града Џајпур у северозападној Индији. Прозори на дворцу су таквог облика да су омогућавали природно проветравање просторија. На балконима су се налазили прозори с мрежама иза којих су удобно седеле дворске даме и посматрале живот на улици. Град је био окружен зидовима и подељен на градске четврти улицама које су оријентисане према странама света. Средишњи део града заузимале су дворске зграде са вртovima, базенима, фонтанама и дворцем Чандра-Махал и опсерваторијом Џантар-Мантар.

Шта то дува кроз затворен прозор?

Често се примећује струјање ваздуха кроз затворен прозор иако је савршено заптивен. Ваздух у соби готово никад не мирује. У њему постоје, за око невидљива, струјања изазвана загревањем и хлађењем ваздуха. Ваздух се загревањем разређује и, према томе, постаје лакши. Хлађењем, напротив, постаје гушћи а тиме и тежи. Хладнији ваздух истискује латани, загрејани ваздух од радијатора или топле пећи нагоре, ка таваници, а хлађењем, тежи, око прозора или хладних зидова, спушта према поду.

Та струјања у соби лако могу да се уоче ако се на балон веже мањи терет који му омогућава да слободно лебди у ваздуху и не упира у таваницу. Пустите ли балон близу пећи, он путује по соби вучен невидљивим ваздушним струјама, од пећи испод таванице ка прозору, тамо се спушта према поду и враћа ка пећи, да би поново путовао по соби.

Ето због чега зими осећамо како нам дува од прозора, нарочито по ногама, мада је прозор тако чврсто затворен.

Припрема инж. Михаило Б. Поповић

Живот пише драме

ФАНТОМСКИ ЛЕТ 1713

Када се 77 путника укрцало у авион на линији Денвер – Бојси, нико од њих није размишљао где ће сести. А управо ће место у летелици сваком од њих одредити судбину...

Тридесетпетогодишња стјуардеса Кели Енгелхарт први пут је осетила нелагодност при уласку у авион. Бавила се тим послом већ девет година и летела и под много горим временским условима него што је била снежна олуја те недеље у Денверу, 15. новембра 1987. Чим је уграбила прилику да остане насамо са четрдесеттворогодишњим капетаном Френком Звонек, салетела га је питањима о копилоту Лију Бричеру. Звонек је уверавао Кели да нема потребе да страхује. Управљање летелицом сигурно неће препустити двадесетшестогодишњем почетнику, што је Ли заиста и био.

Ли Бричер је имао укупно 36 сати летења. На жалост, Кели, а ни оних 77 путника на лету 1713, није могла да зна да се капетан Звонек, после трогодишње паузе, тек 1986. вратио да ради за компанију „Континентал“. Постављен је за пилота млазних авиона две недеље пре удеса. Као капетан провео је у ваздуху тек 33 сата. Ни Звонек ни Бричер нису до тада управљали летелицом у условима које доноси снежна олуја.

Кобних 7 минута

Кели Енгелхарт је села у реп авиона крај стјуарда Кристофера Метса. Њена колегиница саопштавала је путницима уобичајена

Ен Незрелех путовала је са своја два сина, Еј Цијем и Питером који је напунио тек пола године, а супруг Ентони остао је у њиховом дому на Флориди и требало је да допутује касније. Желела је са њима да проведе Дан захвалности. Телефонирала им је са денверског аеродрома таман кад је чула да најављују њен лет за Бојси. Прекинула је везу сигурна да ће се сви ускоро наћи.

Авион је био на почетку узлетне писте. Касније ће се, захваљујући снимцима у црној кутији, утврдити да је летелицом управљао Ли Бричер.

У контролном торњу нису знали шта се догађа. Од тренутка када авион прође такозвано „одлеђивање“ крила до тренутка узлетања не сме да прође више од 20 минута јер се честице леда, не веће од оних на шмиргл-папиру, нахватају по крилима и спречавају проток ваздуха што може да има кобне последице при узлетању. То ни Звонек ни Бричер, очигледно, нису знали па су после „одлеђивања“ кренули тек кад је истекло тачно 27 минута.

У 14.14 часова авион је почео да рула. Био је једини који је покушао да напусти Денвер по снежној међави. Следећих 60 секунди мотори су достигли брзину од око 300 km на час. Кад је Кели осетила да се „нос“ одлепио од земље, затим и главни точкови, помислила је: „Ипак је све О.К.“

Нашли су се у ваздуху, можда на три стотине метара, кад се авион нагло занео надесно. Исправио се накратко, а онда нагнуо на леву страну.

– Побогу, Кели – повикао је Крис Метс – па ми падамо!

Мртва или жива?

Лево крило авиона парало је земљу. Чуле су се три мање, а потом страшна експлозија у предњем делу. Потпуно паралисана Кели је угледала наранџасту ватрену лопту како испуњава кабину. Ватра се ширила и приближавала репу авиона.

Труп летелице, уз ужасну ломљаву стакла и метала, почео је силовито да гребе по земљи. Ти застрашујући звуци, као да је смак света, парали су Кели уши. Све јој се зацрнило пред очима. Снег, лед и оштар ветар ударили су јој у лице. Прикована за седиште мислила је: Да ли ће се тај пакао икада окончати?

А онда се све смирило. Кели до тада није знала шта значи такав злокобни мир, та језива тишина. Питала се да ли је мртва или жива. Кад је мирис горива почео да јој штима ноздрве, сетила се оне ватрене лопте. На обуци су им увек понављали – после удеса авиона ватра је неминовна.

Ужарена лопта пројурила је крај Дејва и Теми Денијел не опрљивши их. Чим се све умирило, двадесетшестогодишња Теми почела је да дозива Дејва. Чуо је њен глас који му је више деловао збуњено него застрашено. Заједно су покушали да одгонетну у каквом су се положају затекли.

Дејвид је, и даље везан сигурносним појасом за седиште, био окренут наглавачке, баш као и цео труп авиона, боље рећи онај његов део који је остао у комаду после пада. Лева

рука била му је приљубљена уз лице, а десном је могао да напипа Тамарино лице прекривено блатом и бензином.

Теми је била пригњечена са свих страна и једва је дисала. Весела по природи, вечити оптимиста, покушавала је да храбри Дејвида. Почели су да дозивају ученике који су били са њима: Шери, Вејна, Енци... Нико од њих осморо није се јављао.

Кад је Робер Линк дошао себи, тишина око њега била је тако бескрајна да је помислио да је једини преживели путник. Једини део тела који је могао да помери била је десна рука.

Висећи наглавачке, Кели се ослободила сигурносног појаса и пала на под, односно таваницу авиона. Без већих тешкоћа извукла се из летелице која се распала напола. Придружио јој се и Кристофер Метс. Заједно су почели да спасавају преживеле.

Свуда око наилазили су на људе одбачене далеко од авиона. Кели је скинула свој сако да огрне старијег човека и смести га у моторне санке које су стигле само три минута после несреће.

Спасилачке екипе пристизале су са свих страна. Кад су и Кели и Кристофер остали само у блузама и схватили да им отказују и руке и ноге, коначно су пристали да напусте место удеса. И њима је била неопходна помоћ.

Труп авиона, са огромним точковима који су штрчали увис, све више се слегао и тонуо у расквашено тло. То гужвање Дејв и Теми осећали су на својим телима. Дисање им је било све отежаније. Чули су људе из спасилачких екипа како издају упутства, договарају шта даље...

Рад је био отежан због велике хладноће. Температура је пала на минус два степена Целзијуса. Снег није престајао да пада, видљивост је била смањена због густе магле. Уз све то, метал није смео да се сече под пламеном, него ручно. Гориво је било на све стране.

Прошла су четири сата а тридесетдогодишњи Дејв и Теми и даље су били заробљени у згужваном металу. Месту на коме су се затекли у тренутку несреће тешко је могло да се приђе.

Теми је покушавала да задржи присебност. Непрекидно је шапутала Дејвиду да издржи, да се не предаје. Онда је утихнула. Ни следећа два сата, док Дејва коначно нису ослободили као последњег путника, он није желео да прихвати чињеницу да је заувек изгубио Теми.

Са Робертом Линком такође је било врло драматично. Стигавши до њега спасиоци су имали посла да ослободе метални део који му се просто зарио у теме. Касније, кад су га одвезли у болницу, лекари су му очистили и ушили рану на глави. После две недеље могао је да иде кући.

Ентони Незрелех убрзо је сазнао страшну вест: удес је преживела само Ен, а и она је била на ивици живота и смрти. Из коме се повратила тек за 14 дана. Дуго није могла да се сети да је, уз Еј Ција, имала и Питера.

Лет 1713 није преживело двадесет осморо људи. У животу су остала три члана посаде и 51 путник.

В. С.

упутства како да се понашају у случају несреће.

Недалеко од Кели место је заузео Роберт Линк. Његов шездесетогодишњак сместа је човеку крај себе почео да се жали што касне. Требало је на време да стигне у Бојси да би ухватио следећи лет који ће га одвести на север Ајдаха. Ишао је у лов на јелене и радовао се томе.

Два реда испред Линка сместили су се Дејвид и Тамара Денијел. Дејв, професор пољопривреде у средњој школи у Мелби, враћао се из Канзас Ситија са Теми и још 8 ученика. Били су на годишњој скупштини најбољих пољопривредника САД.

ПУТЕВИМА
МАРКА
ПОЛА
ЗА
10.000
ФУНТИ

Седмог јуна 1907. године освануо је ведар, али ветровити дан. Само да не падне киша, размишљао је принц Шипионе Боргезе нестрпљиво очекујући знак стартера. Крене ли први, веровао је, трка је његова. То што га је до циља у Паризу делило нешто преко 13.000 километара, није га посебно забрињавало. Веровао је у себе и своју седмолитражну

„ланчу италу“. Уосталом, био је ту и Еторе Гвицарди, добар возач и још бољи механичар. О новинару Луиђију Барцинију, трећем члану посаде, принц није много размишљао. А и зашто би? Једини Барцинијев задатак био је да свет извештава о његовим успесима.

Онако како се Височанство надало, тако се и догодило: само што су кровови пекиншких пагода нестали у облацима прашине, „итала“ је преузела вођство. Три француске и једна холандска екипа остале су далеко иза.

– Височанство је стварно сјајан возач! – одушевљавао се Барцини седећи позади на једној од огромних канти за резервно гориво.

Принц га није удостојио одговара. Неће то пречесто чи-

Као што ни поломљени точкови на ауту нису спречили Шипиона Боргезеа да настави ка Паризу, тако ни у делиће расту-рен мотоцикл није натерао Табиту Роџерс да не продужи ка Пекингу

„Ланча симплекс спидстар“ из 1912. године млађа је сестра „итале“ којом је Шипионе Боргезе стигао у Париз из Пекинга.

нити ни у следећа 64 дана колико је трка трајала. Ако му се и обраћао, никада то није радио директно, не само зато што му је новинар седео иза леђа. Принц јесте био „напредан“ човек, али не баш толико да би заборавио на протокол: разговор није био искључен под условом да се један другом обраћају у трећем лицу. Барцини то није превидео чак ни у тренутку кад се дрвени мостић преко којег је принц прелазио провалио и када су се сва тројица заједно са „италом“, нашла у води до колена.

– Шта Височанство сада намерава? – питао је Барцини дрхтећи од хладноће.

– Да нађе ковача – одговорио је принц више забринут за поломљене паоке на точковима него за здравље својих сапутника. Међутим, непотребно је бринуо. Ковач кога су нашли у оближњем селу никада у животу није видео аутомобил, али је био вешт

ИТАЛИЈАНСКИ ПРИНЦ У СИБИРСКОЈ РЕЦИ

мајстор, па је, по угледу на оне који се нису поломили, направио нове. Тако су принц и његова посада наставили победоносни пут у Париз где их је 10. августа исте године као хероје одушевљено дочекала маса света.

Велики изазов

Са некима од тих опасност суочиће се и 70 екипа колико је 7. априла ове године кренуло на исти пут, само об-

Међутим, много тога се променило за протекле 83 године па су људи из агенције, не препуштајући ништа случају, одлучили да сами провере све изазове овог путовања августа прошле године изабраном маршрутом, оном на којој су, по мишљењу организатора, учесници изложени најмањем ризику. Кренуо је један ауто са задатком да забележи тачна растојања, испита друмове, израчуна време потребно да се стигне од

доначелника па и председника владе. Све то зарад оних 10.000 фунти колико сваког појединца кошта учествовања.

На пут је кренуо ко је чиме хтео: ко чувеним „сребрним духом“ ролс-ројса из 1920, „ланчом симплекс спидстар“ из 1912, или „санбим туретом“ из 1926. На старту који је заказан код Мермерног лука у Лондону појавио се и један „лендровер дискавери“ какав ће се возити и на овогодишњем „Кемел трофију“, затим „хамер ХМ-М1038“, модел који ће јавност први пут видети, не због тога што је сада сисао са производних трака него зато што је рађен искључиво за америчку армију. Нашла се ту и понека „лада нива козак“, „волво“, „тојота“, неко-

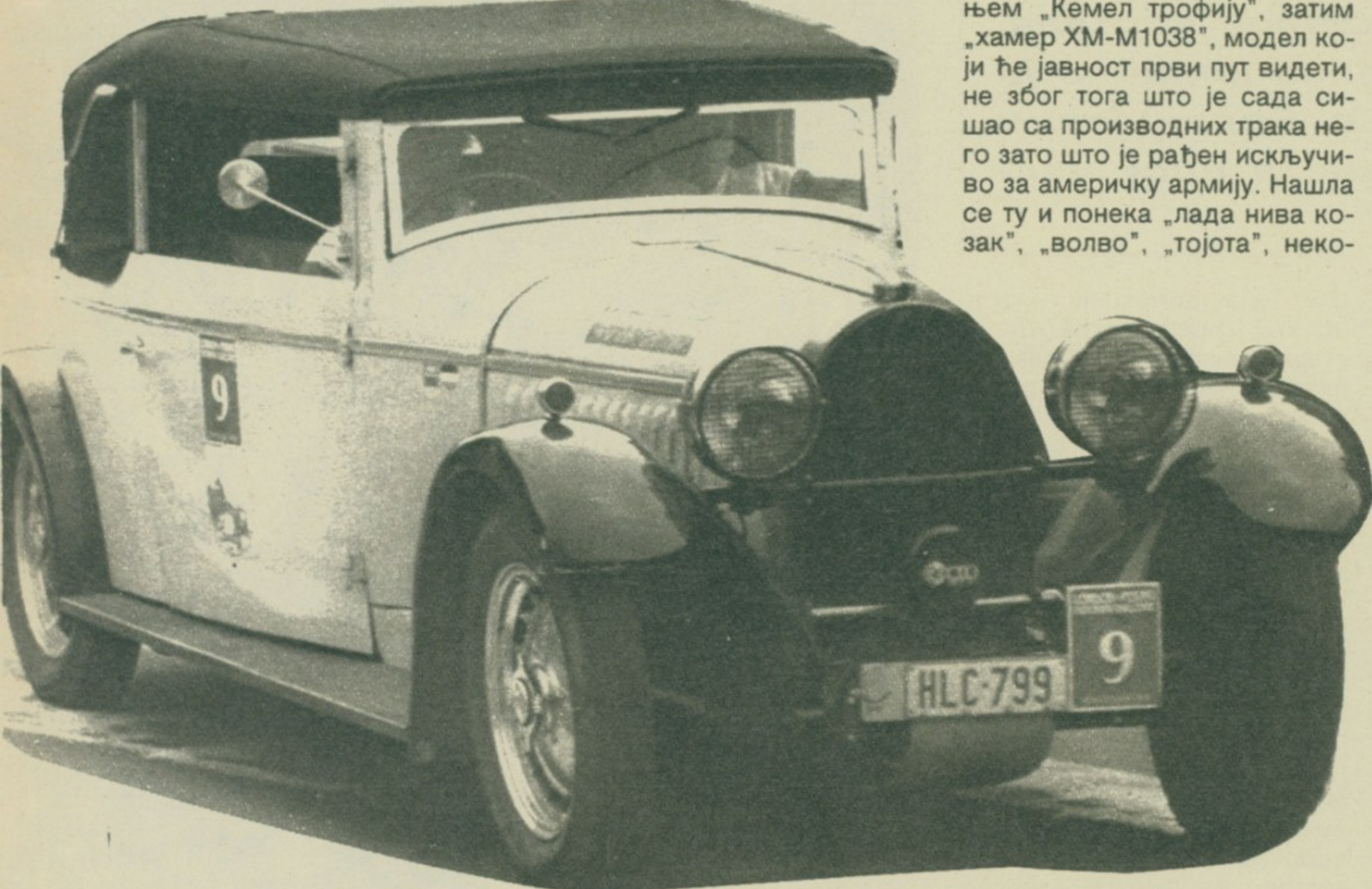
нула на ово дуго путовање, планирано месецима, завршила је неколико курсева механике. Захваљујући томе брзо је приметила да из њеног мотоцикла не само што цури бензин него, при брзинама већим од 120 km на час, тресе. Да ће је то, умало, и главе коштати, није помишљала. У петак 13. априла Табита и њен супруг су прешли мађарско-југословенску границу да би се придружили конвоју од кога су се одвојили да би у Будимпешти снимили део документарног филма. Како су већ каснили, желели су да надокнаде изгубљено време па су дали гас више него што је то Табитин BMW могао да поднесе. Тако је млада жена просто катапултирана усред зеленог поља жита. За разлику од ње, која се само угрувала, мотоцикл се — распао. И, шта је друго могла него да одустане. Да промени одлуку допринела је наша туристичка агенција „Путник“, тачније Зорица Маринковић, организатор „изазивача“ на путу кроз Југославију. Делови Табитиног BMW-а однети су некадашњем тркачу Станкари и он је за девет сати успео да га састави. Тако је четрдесетдогодишњи Роџерс, познат по томе што „лови“ финансијске несташлуке Доналда Темпа, наставио пут у друштву супруге.

Далеко храбрији од Табите био је Бил Хокинсон, пензионисани професор математике који је три месеца пре поласка пао и сломио кук. За овог седамдесеттворогодишњака то није био разлог да одустане.

Поодмакле године нису спречиле ни госпођу Менли-Такер да у једном савршено очуваном „аларду“ из 1948. године крене у Кину. Одважна дама иначе је удовица човека који је први дошао на идеју о секурит шофершајбни и диск-кочницама. Ове, иначе револуционарне, идеје у свету аутомобилизма, Такеру нису донеле ништа добро. Напротив. Његова упорност завршила је намештеним судским процесом после кога је изгубио не само посао него и углед. Међутим, када су, 20 година касније, његове идеје ипак прихваћене, један продуцент је дошао до закључка да је то сјајна тема за филм.

Такера одавно нема, али се његова госпођа и даље вози у „аларду“, једном од 29 са диск-кочницама, сигурна у изум свога мужа. Затреба ли јој помоћ механичара, агенција „Вуајаж Жила Верна“ побринула се и за то. Конвоју се у Истанбулу придружила екипа врхунских мајстора.

Олга Вукадиновић

Ако сте помислили да је пред вама предратни модел, преварили сте се: ово је копија из 1987.

рнутим правцем. И не баш од Париза него од Лондона. Организатор је исти: лондонска агенција „Вуајаж Жил Верн“.

једног до другог града, направи богат туристички програм и, по могућности, упрличи пријем код понеког гра-

лико „ренцровера“, ципови „чироки“ и „команчи“, праве крстарице а не аутомобили, „мерцедеси“, „нисани“, један „пежо 504“...

Табита у житу

Посада и овог пута чини прилично разнолико друштво, почев од националног састава до занимања, пола и година. Највише је Британаца и Американаца, по један Швајцарац, Португалац, Холанђанин и неколико Француза. Припадника племства нема изуземо ли једног сера, новинара Граама Рока који се, за разлику од свог давнашњег претходника, сместио за воланом удобног „мерцедеса“. Међутим, има припадника високог друштва међу које спада и брачни пар Роџерс који је у Пекинг пошао мотоциклима. И један и други возе BMW: она модел из 1967, он из прошле.

Табита Роџерс има само 24 године и пре него што је кре-

ЈЕДНО

ЗАГОНЕТКА СТАРА ПЕТСТО ГОДИНА

РЕМЕК = ДЕЛО,

КОЛИКО

СЛИКАРА?

Говоркања и сумње почели су само што је слика настала. Тек пре пет година коначно је утврђено како с Белинијевим „Баханалом” заиста нису чиста посла

У историјама уметности и енциклопедијама стоји како је „Баханал богова” дело венецијанског сликара Ђованија Белинија што и јесте тачно – у неку руку.

Слика је, недавно рестаурирана, поново изложена у Националној галерији у Вашингтону. Првобитно је красила спаваћу собу војводе од Фераре. Ту још ништа није спорно. Војвода је 1514. године од Белинија наручио слику на којој ће бити приказани богови и богиње како се госте крај неког потока. Белини је, ни ту ништа није спорно, наруџбину у договорено време и довршио.

Говоркања су почела неколико година касније. Причало се да је слику довршио Белинијев ученик Тицијан. Било је и оних који су тврдили да уопште није реч о пуком довршавању: „Баханал” је темељно прерађиван – и то два пута.

А ко је трећи?

Године 1954. рендгенска анализа „Баханала” заиста је показала како Тицијан није само повукао неколико завршних потеза. Ученик је изнова насликао пола слике великог учитеља! Белинијеве фигуре богова и богиња остале су готово нетакнуте, али је зато Тицијан прерадио целокупан пејзаж. Рендген је прецизна справа, у њега не може да се сумња, само зашто би се Тицијан упуштао у тако нешто и то у тренутку када се тело његовог учитеља тако рећи још није ни охладило у гробу?

Одговор на питање добијен је 1985. године. Приликом рестаурације „Баханала” конзерватор Дејвид Бул уклонио је и слој избледелог фирнајза. Примењујући најновије технологије – гасну хроматогра-

фију, спектрометрију, инфрацрвену рефлектографију и стерео-микроскопску анализу платна – Бул је дошао до занимљивог открића. Поред потеза четкице који су, ван сваке сумње, припадали Белинију и Тицијану, открио је и потезе које је, такође ван сваке сумње, повукла нека трећа рука. Тај неко је платну додао скупину кућица, а Белинијеве крошње загаситих боја заменио светложутим и светложеленим крошњама.

Ко је био та тајанствена трећа особа? Убрзо је на врх листе осумњичених избило име Доса Досија, путујућег дворског сликара који је за војводу од Фераре израдио неколико фризева. Војвода је у то време био заокупљен декорацијом своје спаваће собе, такозване „Алабастерске одаје”. Додатне анализе Дејвида Була потврдиле су претпоставке стручњака. Белинијево дело прво је прерадио Доси, а тек затим Тицијан.

Откриће да је Доси умећао прсте у читаву ствар само је отворило нова питања. Како то да је путујући сликар позван да „поправи” једног Белинија? А кад је већ тако, зашто је онда Тицијан после преправљао Досија?

Трагајући за одговорима на ова питања, Дејвид Бул је реконструисао димензије и облик дворане у дворцу војводе од Фераре у којој су поред Досијеве верзије „Баханала” била изложена и три Тицијанова платна. Компјутерска симулација дворане и осветљења у њој показала је да су Досијеве живе боје морале да боду очи у непосредној близини Тицијановог смиреног колорита.

Сви су изгледи да је Тицијан већ тада био војводин кандидат за Белинијевог на-

У потпуности рестауриран Белинијев оригинал

следника. Ту је, опет, искрсло ново питање. Ако је заиста тако, зашто је војвода уопште допустио Досију да унакази Белинијево ремек-дело?

Ма какав Микеланђело, хоћу топ!

Одговор, највероватније, треба потражити у карактеру војводе од Фераре. Јер, „Алабастерска одаја” је, на крају крајева, била спаваћа соба која је, по његовој жељи и у складу с његовим укусом, украшена запањујућим мноштвом сатира и нимфи. Даље, улога мецене на страну, војвода је у души био војник опседнут прављењем сопственог оружја. У то име је једном приликом не трепнувши истиопио једну Микеланђелову скулптуру само зато што му је понестало бронзе за (лични) топ. Зашто би човек спреман да уради тако нешто оклевао да „дотера” једног Белинија, уколико му се већ учинило како је овај подбацио?

Тако се на крају испоставило како за настанак једног великог ренесансног дела имамо да захвалимо једном бахатом војводи, једном осредњем уметнику и двојци ис-

Досијева живахна верзија

Тицијанов покушај да спасе што се спаси да

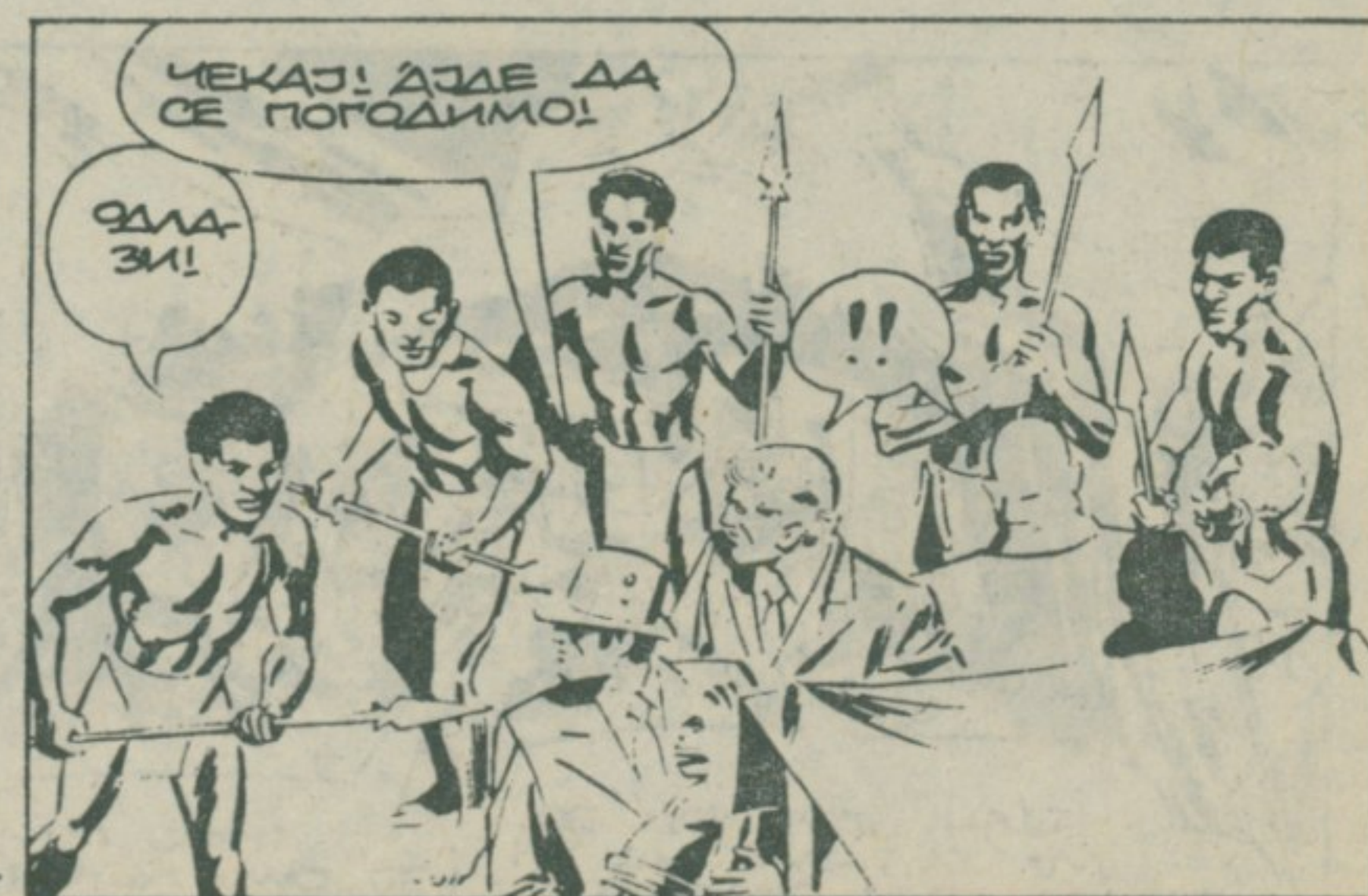
тинских мајстора. Највише користи „од те сарадње” свакако је имао Досо Доси. Захваљујући „мушицама” војводе војника угурао се међу бесмртнике.

М. И.

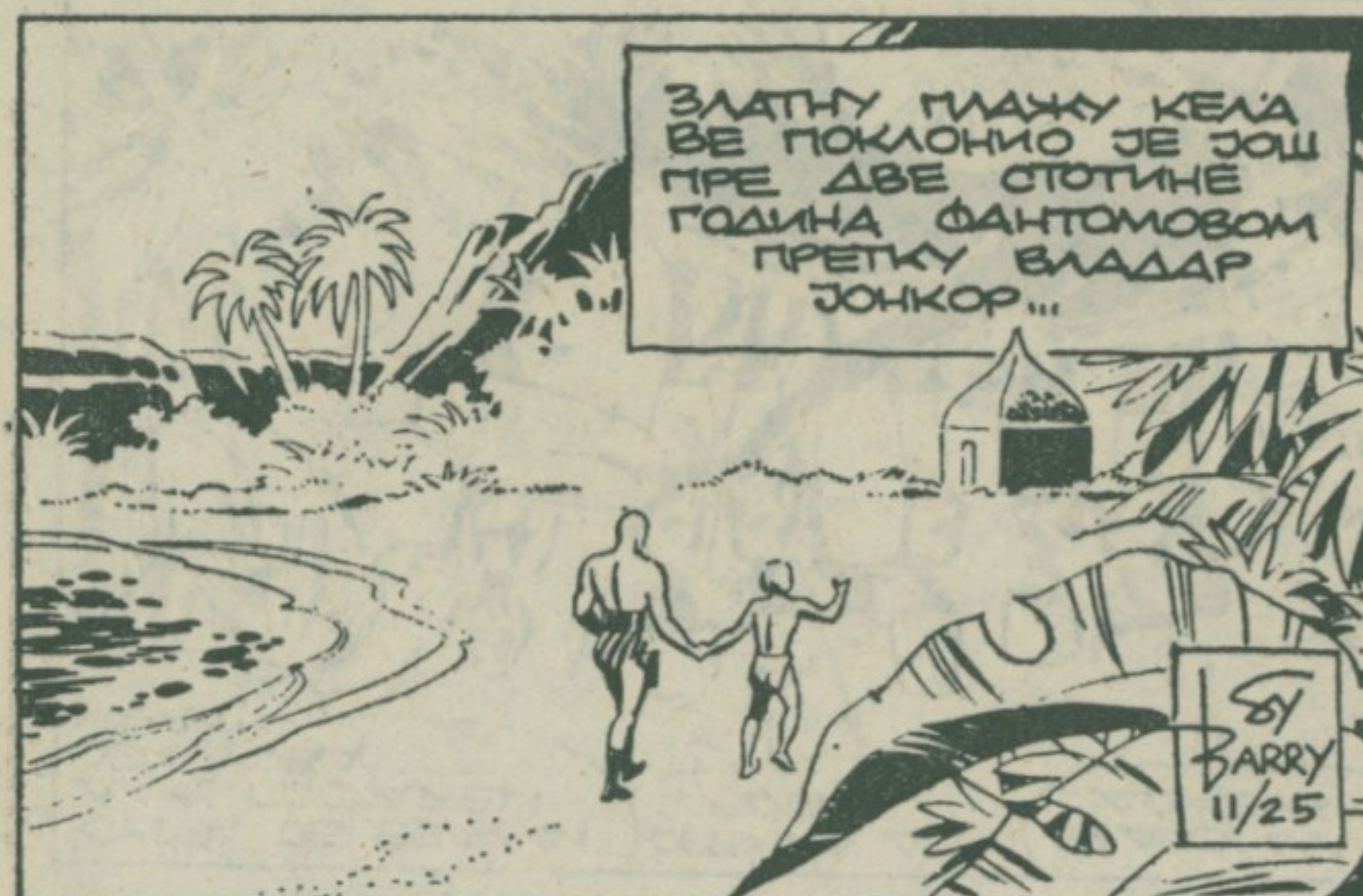

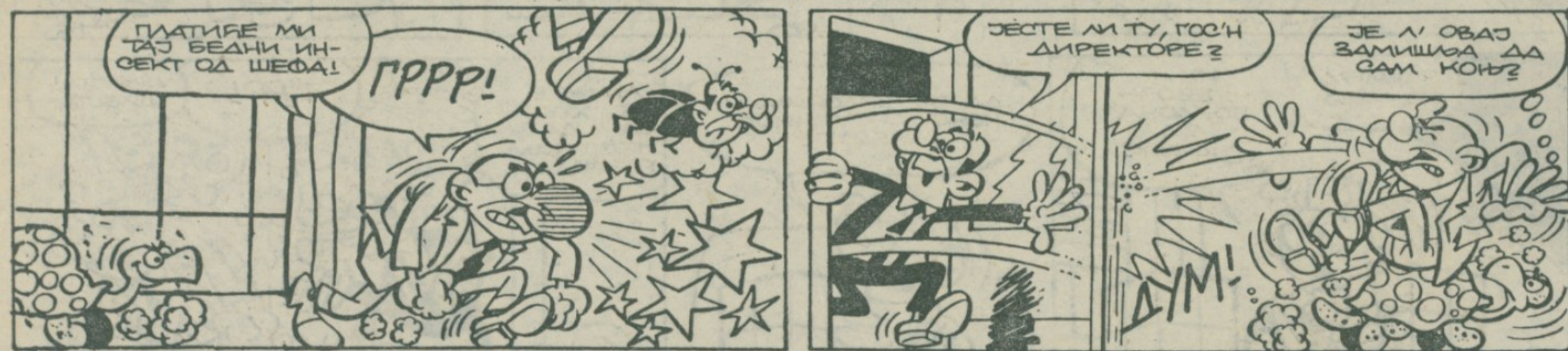

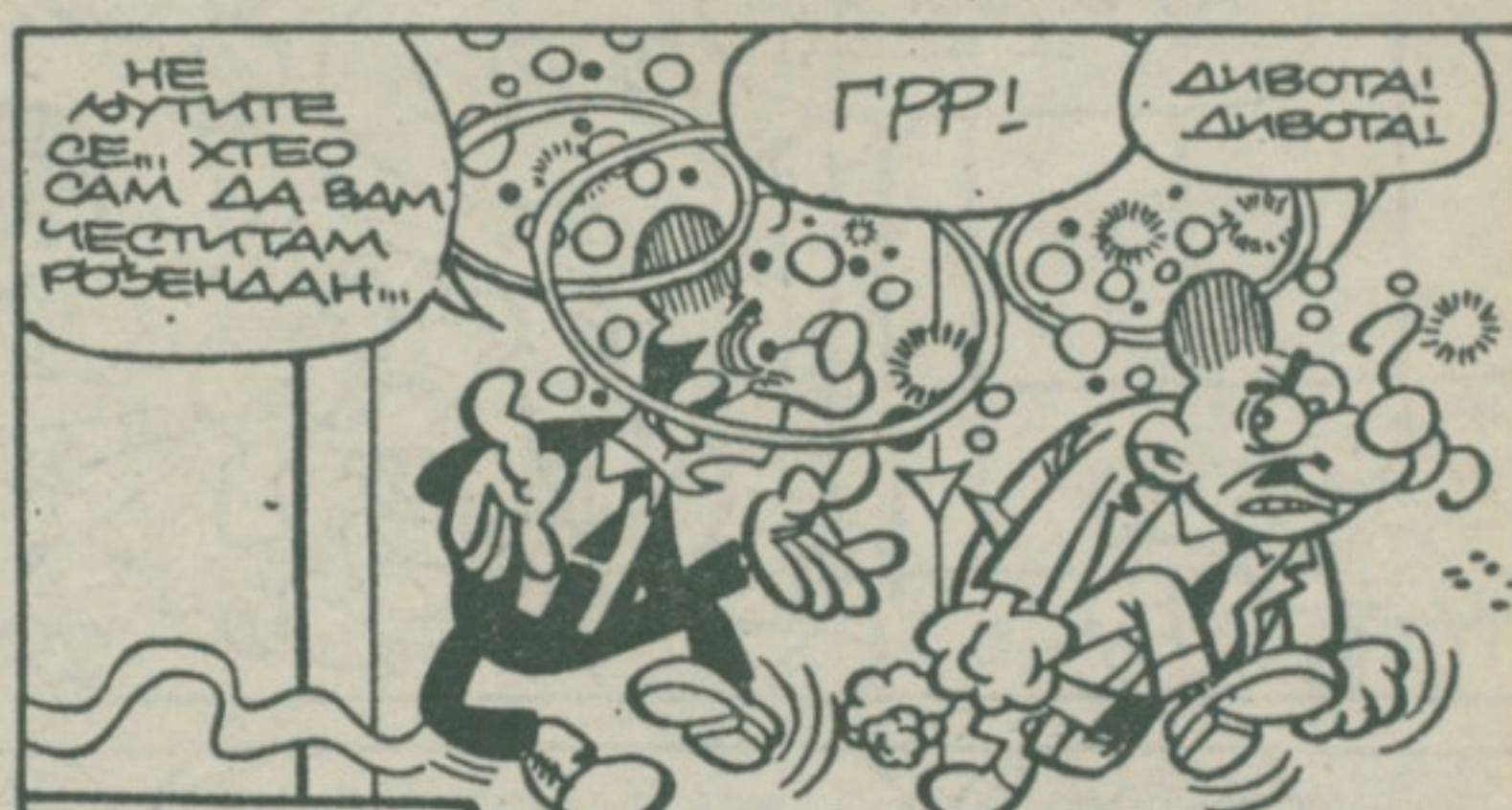
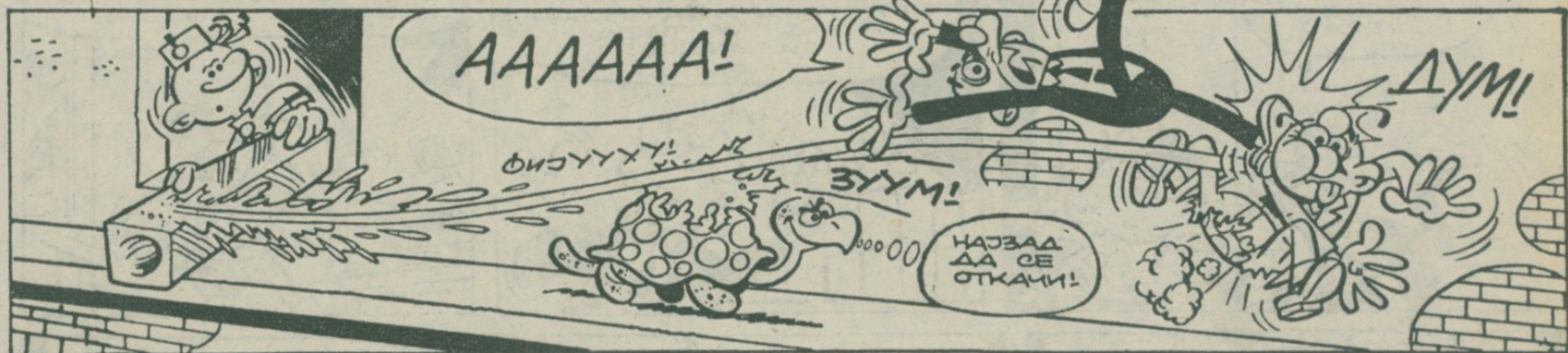

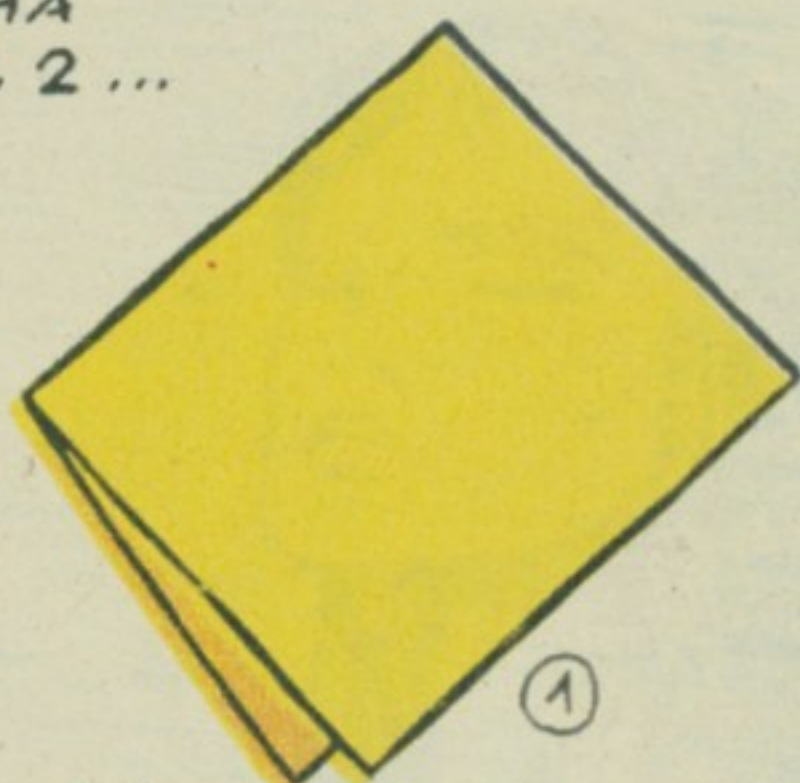

РОЂЕНДАНСКЕ И ОСТАЛЕ ЗЕЗАЛИЦЕ

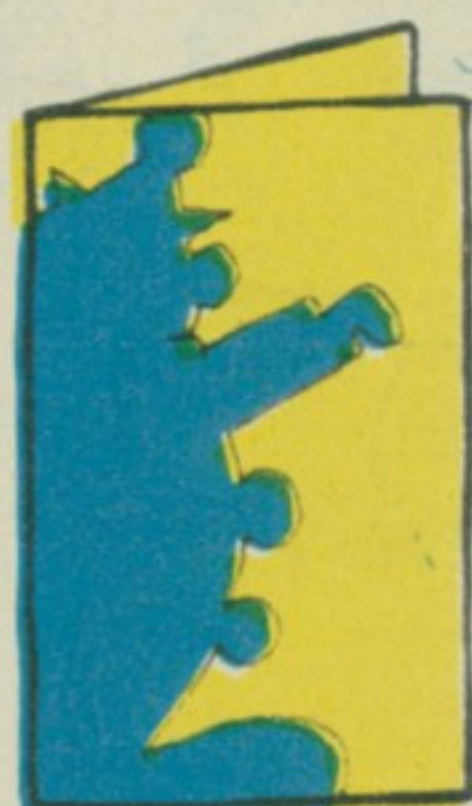
ПРЕСАВИЈТЕ ПАРЧЕ ХАМЕРА
ИЛИ КАРТОНА КАО НА ЦРТ. 1,
ПРЕЦРТАЈТЕ НА ЊЕГА
КЛОВНА
СА ЦРТ. 2...

②

①

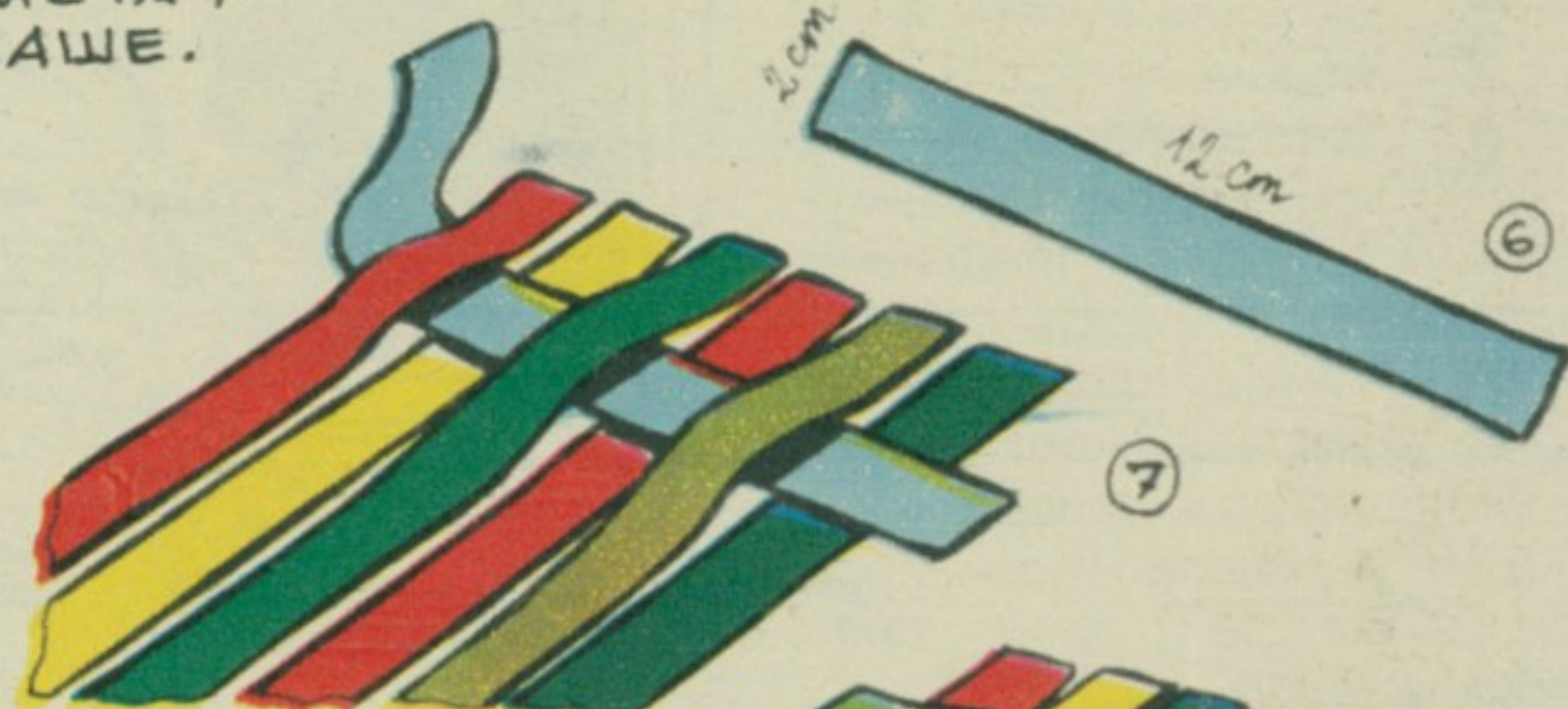
③

④

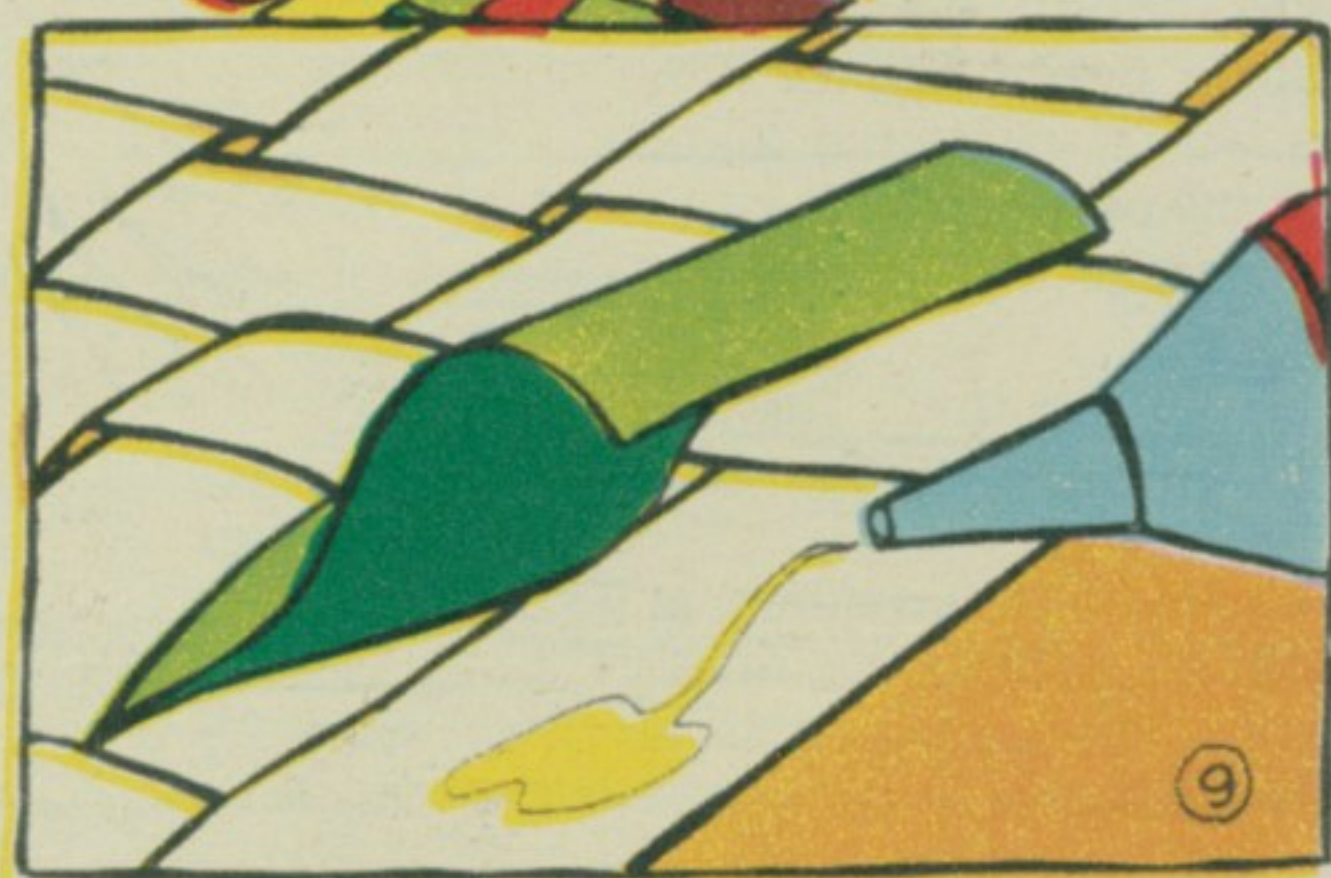
ИСЕЦИТЕ ДЕСЕТ ТРАКА ОД
РАЗНОБОЈНОГ ПАПИРА ДИМЕНЗИЈА
КАО НА ЦРТ. 6. ИСПРЕПЛЕТИТЕ ТРАКЕ
КАО НА ЦРТ. 7 И 8, КРАЈЕВЕ ТРАКА
ЗАЛЕПИТЕ ЗА ДОЊЕ ТРАКЕ (ЦРТ. 9),
А НА УГЛОВЕ МОЖЕТЕ (АЛИ И НЕ
МОРАТЕ) ДА ЗАЛЕПИТЕ ОКРУГЛЕ
НАЛЕПНИЦЕ. ТАКО СТЕ ДОБИЛИ ЗАНИМАЉИВ
ПОДМЕТАЧ
ЗА ЧАШЕ.

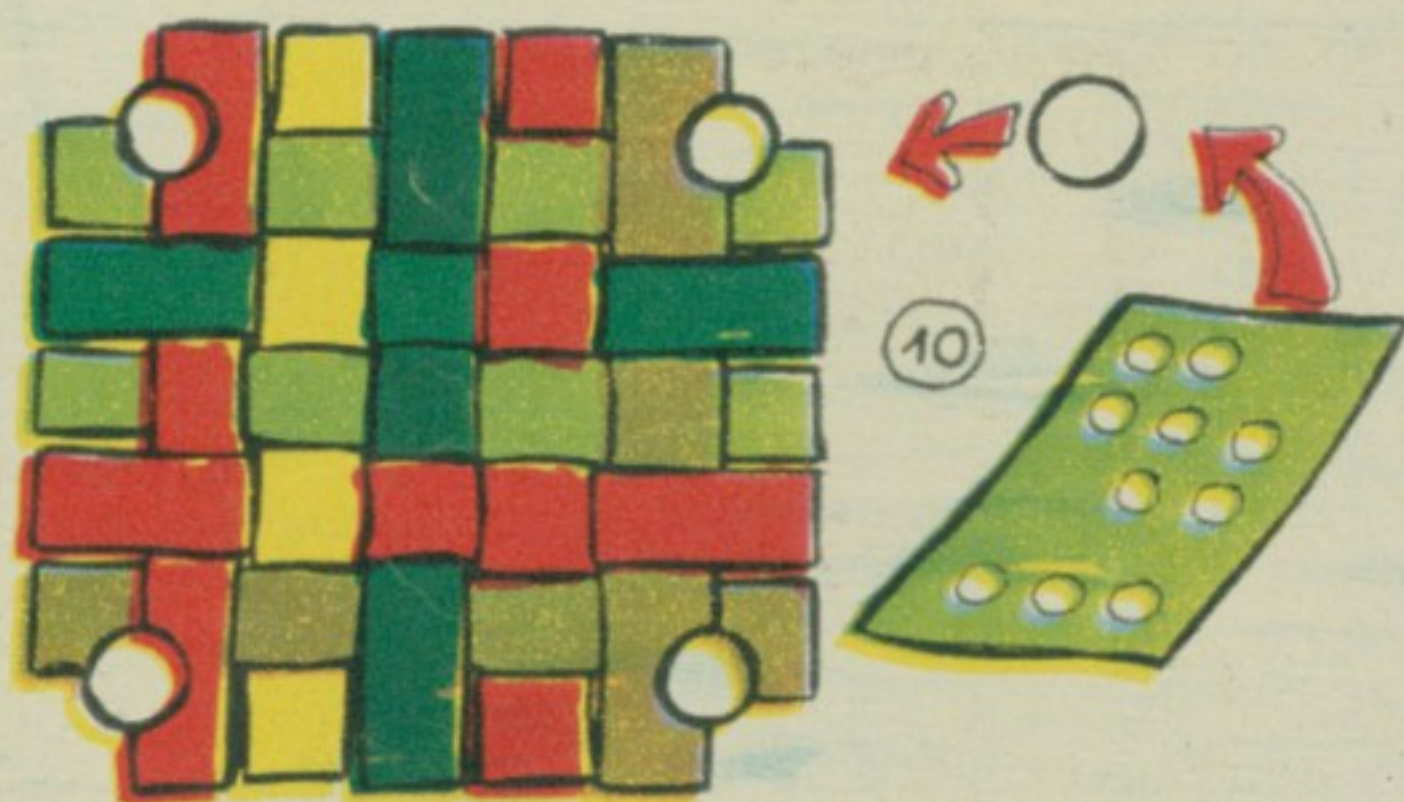
⑥

⑦

⑧

⑩

... КАО ШТО
ЈЕ ПРИКАЗАНО
НА ЦРТ. 3. СЛИКУ
НАЦРТАЈТЕ СА ОБЕ
СТРАНЕ КАРТОНА,
ИСЕЦИТЕ И ОКАЧИТЕ
ТАКО ДА НОГЕ
ОБУХВАТЕ ЧАШУ.
СВАКИ ГОСТ
ТРЕБА ДА ИМА
СВОЈУ ОЗНАКУ:
ДЕВОЈЧИЦЕ,
НА ПРИМЕР,
ЛУТКУ СА ЦРТ. 5.
НА ЛУТКАМА
МОЖЕТЕ
ИСПИСАТИ
И ИМЕНА
ГОСТИЈУ,
ТАКО СЕ
ЧАШЕ
НЕЋЕ
ПОМЕШАТИ.

⑤

ДАМАСКЛАВИРОМ

Прича личи на бајку: она је била лепа и богата, он све оно друго. Љубав је победила, а прва црногорска варош на мору добила много тога што није имала

Тек што је сунце прескочило Румију и завирило у пространо барско поље, велика лађа под аустроугарском заставом приближила се малој луци. На палуби, шћућурени од хладноће јутарње измаглице, човек и жена гледали су у приказ пред собом: у сивозеленом мору маслињака тек ту и тамо штрчала је кућица.

— Шери, види ли се одавде наша кућа? — радознано провирујући из скупоцене бунде упитала је лепа жена на беспрекорном француском.

Човек поред ње, здепаст, буцмаст и доброћудног лица, театрално је направио широк покрет руком и на чудној мешавини турског и француског рекао:

— Све што видиш тамо до оних планина је моје и твоје, наше!

Жена је усхићено цикнула и отрчала до кабине да пробуди дете и припреми га за исцрцавање.

Навикла на мравињаке великих светских пристаништа жена се зачуђено освртала око себе у пустој барској луци. Нигде ни кочија ни носача, а поред ње гомила кофера коју су услужни морнари с аустроугарске лађе спустили на док. Само је, мало пострана, један старији човек, сав у ритама, чешкао свог магарца између ушију.

Кад је чудна поворка стигла у део Бара који се звао Заљево, жена је побледела и,

упитно гледајући човека поред себе, тихо јекнула:

— Зар ћемо живети у овој страћари.

Вратара младог сан

Прича о човеку и жени који су крајем прошлог века приспели у Бар почела је неколико година пре тога, у царском Стамболу.

Као и многи младићи из

његовог краја Марко Пукић, кога су сви знали као Мар-Пук, отиснуо се у Стамбол уверен да ће тамо достојније живети. Радећи у почетку најтеже послове, Мар-Пук је невероватном игром случаја успео да добије посао вратара код богатог француског адвоката.

Газдарица, млада и лепа

мадам Ирена, често је приређивала пријеме у својој раскошној вили. Од осталих чланова послуге, од којих су неки допутовали с њом чак из Париза, Мар-Пук је сазнао да је мадам Ирена изузетно образована, да је завршила конзерваторијум и да је потицала из старе, богате и угледне француске породице.

Месеци су пролазили а наш јунак је врло савесно дочекивао и испраћао многе званице које су походиле дом његових газда. Око поднева, кад је по правилу било затишје, доброћудни вратар умео је дуго да се забавља с дечацима адвоката и мадам Ирене. Ко зна, можда су управо те дечије игре превагнеле или је, како су многи склони да тумаче, одлучила досада мадам Ирене, пошто је адвокат био презаузет послом, тек — између њих двоје планула је љубав. Вратар и цвет стамболског аристократског друштва!

Тајна је брзо откривена. Побеснели адвокат одмах је избацио вратара на улицу. Мадам Ирена, на опште запрепашћење турске престонице, узела је трогодишњег сина, покупила свој златни накит и побегла с Мар-Пуком. У Бар.

Последњи кадрил

Истог дана кад су се појавили пред учерицом Мар-Пука, који је у Стамболу мадам Ирени месецима причао о свом великом имању и велеlepној кући уверавајући је да је у град на Босфору стигао да научи језике и стекне животну искуство, стигли су жандарми и ухапсили домаћина. Мадам Ирену спровели су на Цетиње и предали је француском посланству. Јер, по тадашњим црногорским законима, ванбрачна заједница није била дозвољена.

Није прошло много а у варош под Ловћеном стигао је — на обавест француског посланства — љутити адвокат. Узалуд је уверавао жену да му се врати, да јој све опрашта. Мадам Ирена је само пркосно одмахивала главом. Немоћан и увређен, адвокат је узео свог трогодишњег сина и вратио се одакле је и дошао.

Пре него што су се венчали у Цетињском манастиру, мадам Ирена — сада су је већ сви звали мадам Мар-Пукиница — купила је велику кућу у Бару. И живот је кренуо онако како су двоје заљубљених сањали.

Да мало тога у животу иде глатко, нова и необична стамбовница Бара брзо се уверила. Њен Мар-Пук замедео се у лепу комшиницу. Цео Бар се смејао и њему и њој. Повређена до дна душе, Мар-Пукиница је једно време нестала из града.

Вратила се с модерним европским намештајем и клавиром, првим чији су се звуци — кад увече утихне јека гусала — чули у Бару. Примила је на-

траг и Мар-Пука. Само, он је сада морао често да избива из куће. Посебно кад је његова отмена супруга приређивала пријеме за ретке аристократе који су се појављивали у вароши подно Румије. Одлазио је ноћу а враћао се тек пред зору, кад се гости разиђу.

Живот у Бару текао је по правилима мадам Мар-Пукинице. Њен муж је њеним парамата отворио прву књижару, али му то није давало за право да у време кад је овдашњи бискуп приређивао свечане вечере седи у челу трпезе. То место је увек припадало мадам Ирени.

Да судбина често уме сурово да се поигра с онима који верују да љубав руши све препреке, сведочи и несрећа која је отмену Францускињу задесила петнаестак година после доласка у Бар. Наиме, у посету јој је стигао син, студент медицине, разболео се од менингитиса, полудео и маказамата извршио самоубиство. Сахрањен је на Светом Вићу.

Педантни хроничар барских збивања Миленко Ратковић, који је своје белешке укорицио у занимљиву књигу „Трагови“, тврди да је мадам Мар-Пукиница од тада па до смрти носила црне хаљине, црни шешир с копреном, црну куницу око врата, црне рукавице и црни муф у који је завлачила руке и кад није било хладно. Касније, у поодмаклим годинама, поштапала се црним дамским штапом.

Време и живот на високој нози натерали су је да за живот почне да зарађује дајући часове клавира и француског језика. Кажу да је подучавала и кћерке краља Николе док су боравиле на Тополици, у краљевом летњиковцу. После Првог светског рата свирала је на свом клавиру у биоскопу за време приказивања немих филмова.

Хроничар Ратковић, који је добро памти, пише да се, кад год је излазила у град, око ње ширио опојни мирис скупотених парфема. Пред крај живота — умрла је 1960, у 102. години — могла је само да оде до првог комшије Косте Заграчанина где је обично слушала радио. Тражила је француске радио-станице и пажљиво слушала глас спикера.

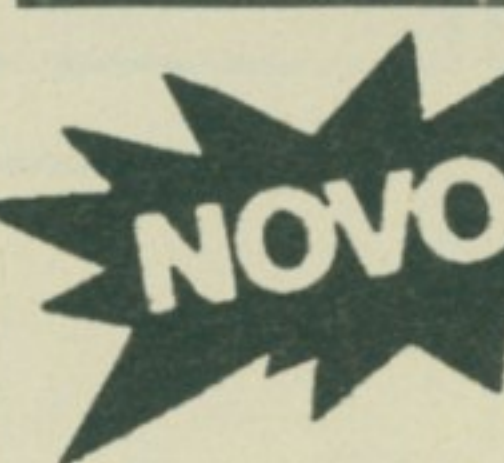
Кад је једном зачула акорде кадрила, своје некад омиљене игре, усправила се и заиграла клецавим ногама у заносу времена прохујалог с вихором. Следећег дана је умрла.

Приредио:
П. Милатовић

BODY LINE — кућно вратило за права леђа, витак струк и мањи стомак, коригује лоше држање тела тако што леђа остају права уз врата док одижемо ноге од тла и својом сопственом тежином правилно истежемо кичмени стуб. Ове корективне вежбе лекари препоручују деци а и одраслима који имају лоше држање. Да ли вам је потребно кућно вратило одлучите сами или консултујте лекара.

Монтира се по упутству на врата без стакла за 3 секунде, тако што се горња шипка пребаци преко врата (или испод) и врата се затворе. **ЦЕНА: 140,00 дин.**

**5 МИНУТА
ДНЕВНО
ЗА ЛЕПОТУ
И ЗДРАВЉЕ**

BODY ROLLER — јесте једноставна справа за скидање стомака, сувишних килограма, стицање кондиције и јачање мишића. То је једна од ретких справа која наизменично укључује све мишиће трбушног зида, руке, ноге и леђа. Већ после првог покушаја увиђате да је то права справа за скидање стомака и учвршћивање трбушног зида, тако да добијате праву мотивацију за даље вежбање. Користе га деца, рекреативци, спортисти а и жене после порођаја. Вежбајте по упутству. Успех неће изостати. **ЦЕНА: 105,00 дин.**

BODY BAND — тегови у облуку наруквица испуњени су ситном сачмом, сашивени од мекане вештачке коже имају по целој дужини чичак траку, тако да могу да се ставе и на руке и на ноге без обзира на обим руке или ноге. Спајањем 3-4 наруквице добијамо појас за оптерећење, а кад се тај појас пребаци преко рамена замењује прслук. Body Band наруквице користе спортисти, рекреативци као и центри за рехабилитацију. Њима се постиже јачање мишића, обликовање тела и скидање сувишних килограма. Уз наруквице се добија упутство са 3 групе по 10 вежби названих **НОВА ГИМНАСТИКА**, које су саставили познати стручњаци. Производе се у тежинама од 0,5 кг и 1 кг. **ЦЕНА** за пар наруквица од 0,5 кг 70,00 дин., од 1 кг 126,00 дин.

Ако наручујете комплет справа, цена је нижа 10%.

Гаранција за све справе је 12 месеци.
Наручивање путем наруџбенице или на телефоне: 011/105-168, 106-662 и 615-267 од 0 до 24 сата и суботом и недељом. Плаћање поузећем уз трошкове поштарине.

НАРУЏБЕНИЦА

_____ ком. **BODY LINE** — 140 дин.
_____ ком. **BODY ROLLER** — 105 дин.
_____ ком. **BODY BAND** — по 0,5 кг 70 дин.
_____ ком. **BODY BAND** — по 1 кг 126 дин.

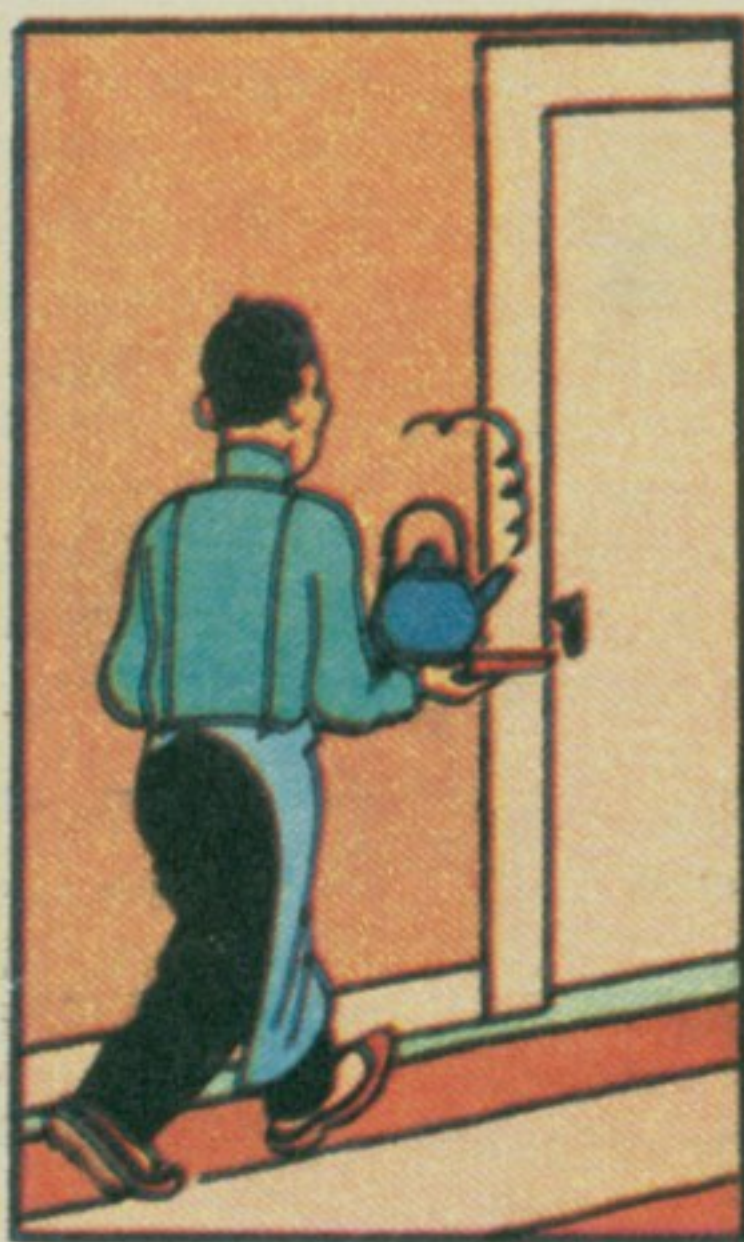
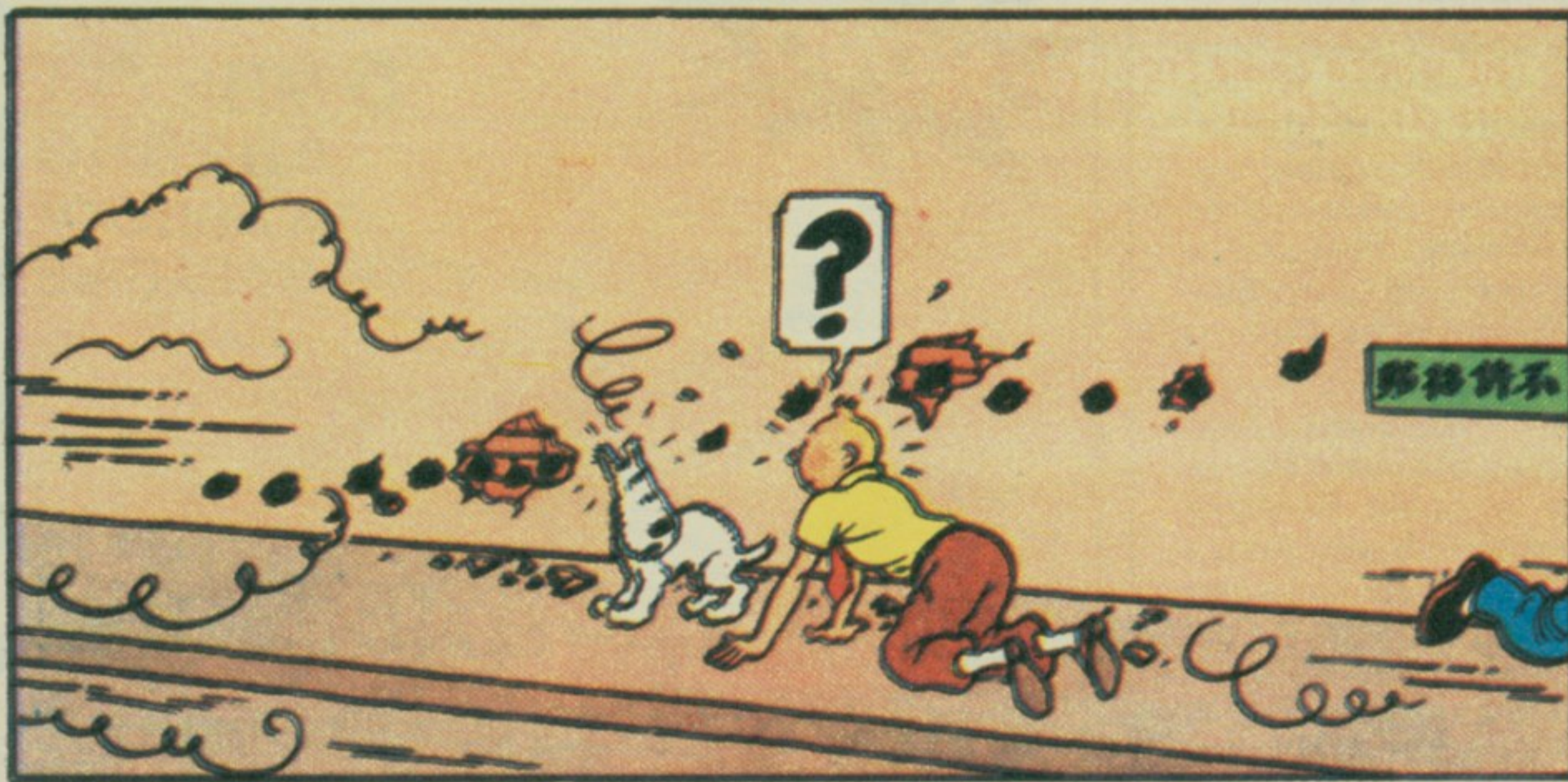
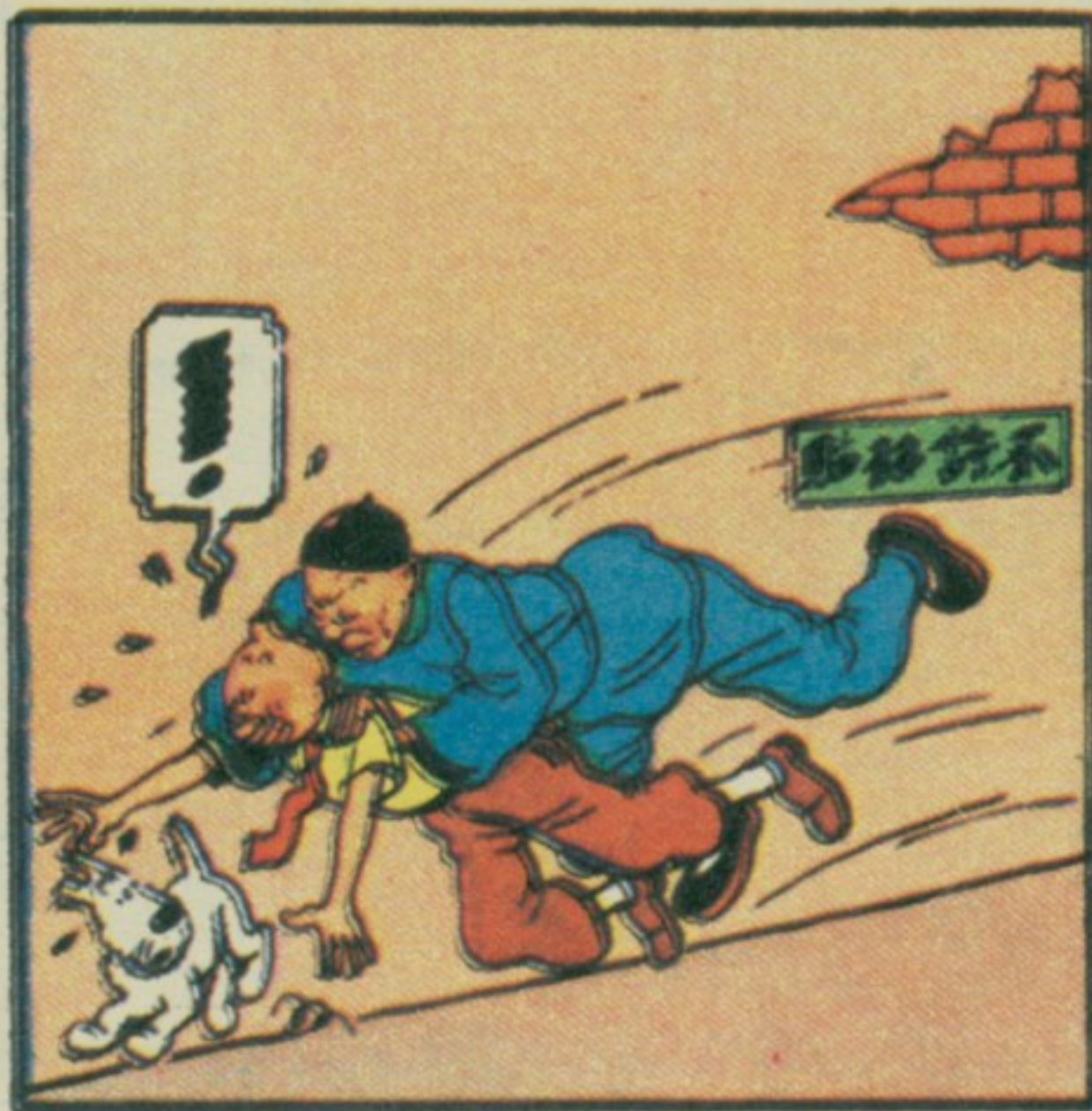
Име и презиме _____

Адреса _____

Телефон _____ лична карта _____

ЛИНЕ ПЛАСТ, Погон Земун, Максима Горког 79, 11080 ЗЕМУН.

ТИНТИН ПЛАВИ МОТОС

Хумор и шарм

● Неки музичари већ првим делом одреде свој стил. То је случај и са америчким гитаристом J. J. Кејлом и његовим деби албумом „Naturally” из 1972. године. До дана данашњег није готово ништа мењао у свом изразу. Његово нарочито лежерно свирање гитаре, топао звук и готово мрзовољно певање много су утицали на Ерика Клептона и Марка Нофлера из групе „Dire Straits” тако да се често говори како су њих двојица покрали Кејла и прославили се на његов рачун.

Иако је прошло шест година откако је објавио свој последњи албум „8”, ни у једном тренутку није изгледало да је отишао са сцене. Недавно се појавио са сјајном новом плочом „Travel Log” на којој се налази 14 песама. Опет је ту препознатљив шарм и нарочит хумор који га издвајају од осталих. Уз пратњу своје групе и сигурних музичара из Нешвила поново је обрадовао старе обожаваоце, а сигурно ће стећи и нове.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

ПРОБОЈ

Када љубав пукне
И јутарња светла се
пробуде
Нови живот је рођен
Некако морам да направим
тај коначни пробој... Сад!
Будим се
И осећам се сјајно
Твоје лице
Испуњава моје мисли
Одмах доживљавам
просветљење
Јер изгледаш божански
Душо, нешто додирујеш, ти
додирујеш мене
Потчињен сам ти, опчини
си ме, зар не видиш
Када бих само могао да те
достигнем
Када бих само могао да те
насмејем
То би заиста био пробој
Пробој, те баријере бола
Пробој, од кише до сунца
Обзнањује моја осећања ка
теби
Преврну моје срце наопако
за тебе
Некако
Морам да направим тај
коначни пробој... Сад!
Твој осмех
Ми говори читаве романе
Сламам се
Са сваким твојим погледом
Душо, почињеш дубоко у
мени
Душо, нешто распаљујеш,
ту ватру у мени
Не контролишем се, хоћу
наглавце да се сјурим
У ту екстазу
Када бих само могао да те
достигнем
Када бих само могао да те
насмејем
То би заиста био пробој

BREAKTHRU

When love breaks up
When the dawn light wakes up
A new life is born
Somehow I have to make this
final breakthru... Now!
I wake up
Feel just fine,
Your face
Fills my mind
I get religion quick
'Cos you're looking divine
Honey you're touching somet-
hing, you're touchin' me,
I'm under your thumb, under
you're spell, can't you see
If I could onle reach you,
If I could make you smile
That would really be a break-
thru.
Breakthru, these barriers of
pain,
Breakthru, to the sunshine
from the rain,
Make my feelings known to-
wards you
Turn my heart inside and out
for you now Somehow,
I have to make this final bre-
akthru, now!
Your smile,
Speaks books to me
I break up
With each and every one of
your looks at me
Honey you're sparking somet-
hing, this fire in me
I'm outta control, I wanna
rush headlong into this ecstasy
If I could only reach you
If I could make you smile
If I could only reach you
That would really be a break-
thru

Текст и музика: Queen
Изводе: Queen

Здраво Забавниче,
Већ дуже тражим нешто о поп музици па вас молим да ми кажете када је она настала, како се развијала и нешто о некој поп групи.

Снежана из Пирота

Твоје питање захтева дужи одговор а за то немамо довољно простора. Зато, ево неколико основних одредница. Поп је, у ствари, популарна музика. Почетком педесетих година, када је музичка индустрија почела да се развија, појавиле су се и прве поп звезде, али тада је тај израз обухватао све врсте модерног. Касније долази до поделе на поп и рок: поп подразумева лакшу, забавну музику, претежно окренуту тинејџерима, са једноставним, углавном љубавним текстовима. Тренутно су најпознатије поп звезде Мадона, Брос, Кајли Миноуг, Џејсон Донован, а код нас „Црвена јабука“, Борис Новковић и, наравно, Тајчи.

Драги Забавниче,
Да ли постоји разлика између реп и acid house музике?

Ива из Зрењанина

Да, и то велика. Реп је тренутно један од најоригиналнијих и највитаљнијих музичких праваца. Представља прилично

бунтован израз америчке црне омладине, који су прихватили и бели музичари. То је, у ствари, брбљање, причање. Временом се спојио са хеви металом и другим модерним правцима задржавши своју оригиналност.

Acid house је помодна творевина, музика за дискотеке која је, како се показало, била кратког века. Све је почело опет у Америци, тачније Чикагу, где је клинцима досадило да играју уз хип-хоп музику па су одлучили да сами нешто направе. На јефтиним синтисајзерима, без великог музичког знања, успевали су, од туђих песама, да направе своју плесну музику. Новост је брзо прихватила енглеска публика, мода се проширила и на топ листама су се појавила имена клинаца који су донедавно били само публика. Осетивши да је то поље где може добро да се заради, и остали професионални музичари почели су да праве house музику јер је рецепт једноставан: помешају се делови старих и добро познатих хитова, пропусте кроз компјутеризоване клавијатуре, дода им се ритам погодан за песму и ето – инстант хитова! Тако је претпрошле године у Енглеској отворен низ диско клубова у којима се слушала само ова музика. Међутим, пошто су њени поклоници доста користили вештачку дрогу есид (отуд и назив самог правца), власти су забраниле већину тих клубова, а и мода је, сама од себе, прошла – брзо као што је и настала. Други део имена house (кућа) настао је отуд што је ова врста музике прављена код куће, у сопственој соби, само уз помоћ компјутеризованих инструмената.

ОПАСНОСТ ЈЕ МОЈ ПОСАО

Глорија Естефан је у марту тешко повређена приликом судара у Пенсилванији. Налазила се у луксузном аутобусу који користи за турнеје и за који је чес-

то изјављивала да је сигурнији него авион. Лекари кажу да, и поред повреде кичме, неће остати парализована, али да ће опоравак бити врло дуг.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Често се враћам у родни Даблин и дружим се са пријатељима. Тако је лепо ићи са њима у куповину, разговарати о хаљинама, ружевима... То раније нисам радила.“

Шинејд О'Конор

„Забавникова” мождана гимнастика

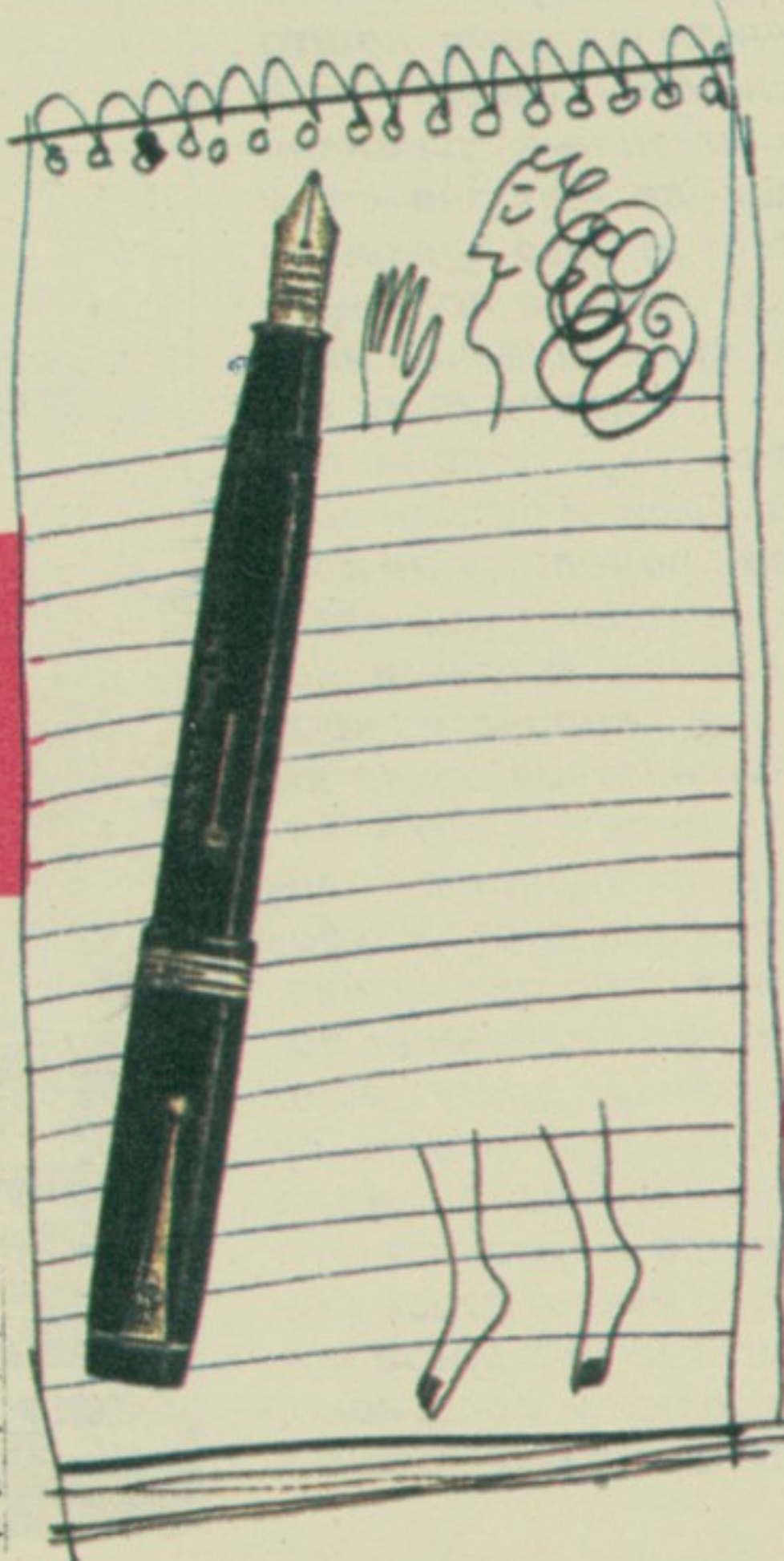
(други час)

ВАТРОМЕТ УМА

Једно је сасвим сигурно – креативност није особина са којом се рађају само појединци, она постоји у сваком од нас. То стваралачко мишљење, проистекло из оног дела мозга „задуженог” за емоције, машту, олакшава нам осмишљавање и лакше решавање свега са чим се свакодневно суочавамо. Доктор Дејвид Викс помаже нам да постанемо „уметници живота”.

СНОВИ, ДРУГИ ПУТ

Прошли пут смо споменули општепознату истину да снови у себи носе скривене поруке које нам шаље део нашег мозга до кога је тешко допре-ти кад смо у будном стању. Повуците онај црвени кончић који остане као траг неког сна и запишите све делове и слике који су вам остали у памћењу. Само, не трудите се да их сакупите у целину, ма коли-

На првом часу „Забавникова” мождане гимнастике саставили сте листу својих добрих особина. Покушајте сличну игру. Људе са којима

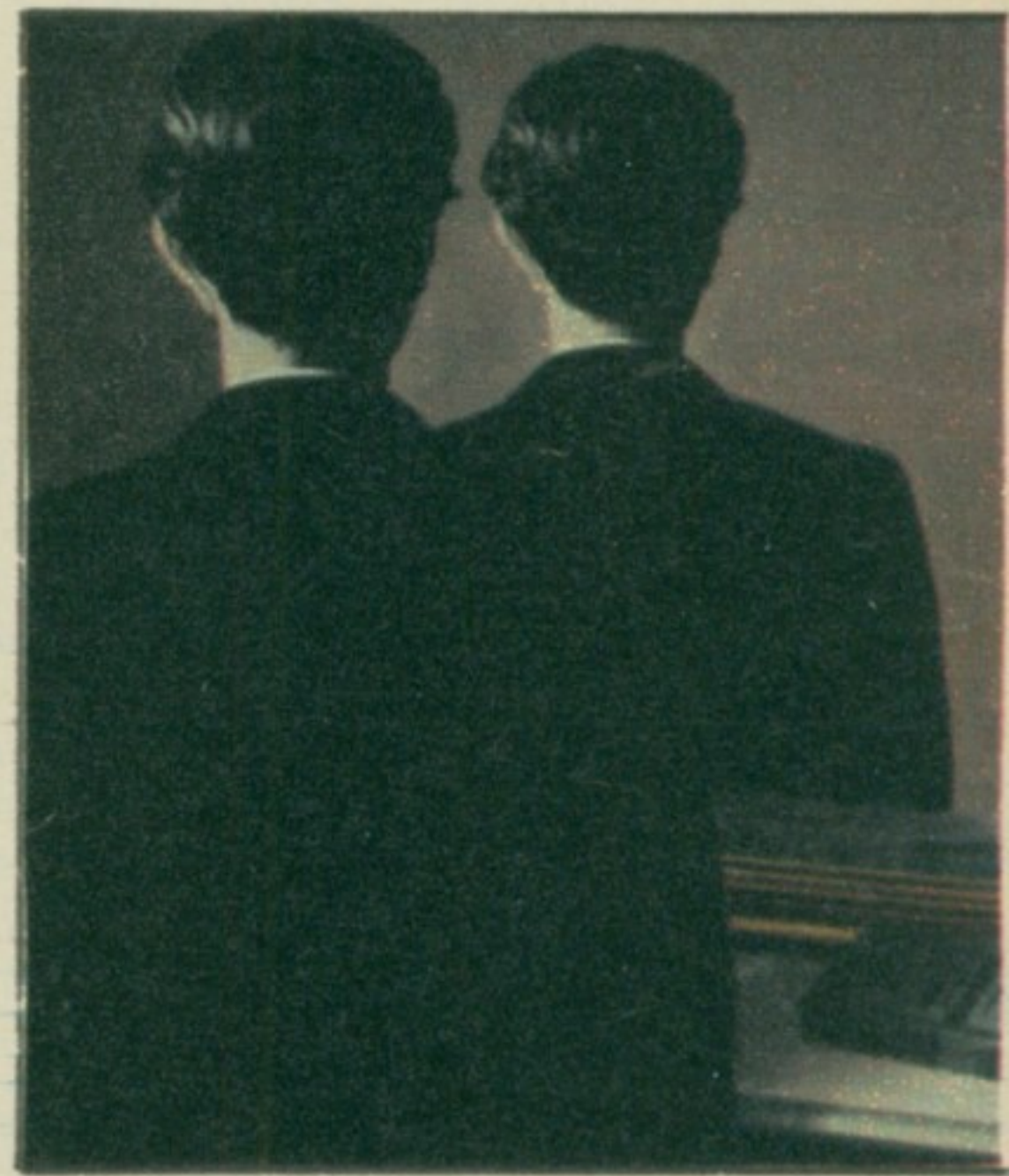
КО САМ ЈА?

се дружите и до којих вам је посебно стало сврстајте у групе од три члана, али тако да у свакој трећа особа будете – ви. Изведите неке најважније особности сваког „друшћанца” по образовању, шарму, поверљивости, не одбацујући ни особине које се, на изглед, подразумевају – лепоту, „шмек” у облачењу... Која је то група у којој се најлагодније осећате и због чега? Прија вам њихова духовитост, баш оно што није ваша јача страна? Покушајте да изигравате заморче недељу дана. Дружите се с тим истим људима, али тако што ћете у први план почети да истичете баш ону особину која није ваш главни адут. Да ли ваши пријатељи примећују промену? Ако су је запазили, шта мисле о вашој „новој улози”? Како вама прија ваш нови имиџ? Не допадне ли вам се, заиграјте на другу карту. Следећих седам дана будите ужасно замишљени или расположени, ако сте шкртица – почните да позивате пријатеље на част... Важно је да у вашем животу не превлада досада!

ПОРТРЕТ С ЛЕЂА

Кад гледамо платно неког сликара, обично се не трудимо да претворимо у речи све оно што то дело у нама изазива. Углавном се све сведе на „свиђа ми се”, „не свиђа ми се”. Потрудите се да искажете све могуће утиске које је ова слика Рене Магрита (1898 – 1967) пробудила у вама. Пре него што погледате могућа „значења” дела овог чувеног Белгијанца, запишите своје мишљење.

Двадесетдеветогодињиши професор сматра да слика „одражава немогућност комуникације” са самим собом. Човек проматра себе у огледалу у нади да ће докучити ко је он заправо, али му се указује лик с леђа... Потпуни странац. Сликара Н.М. каже да је Магрит можда најбоље од свих сликара успео да прикаже саму машту. Мајстор је стилских вежби. Ово је, у ствари, слика у слици. Сликара човека испред себе види

онаквог каквог би он себе замишљао да изгледа отпозади. То је редак пример (ако не и једини) да сликар ради портрет с потиљка.

Можда би то била одлична вежба за сваког од нас: како изгледам отпозади?

ко у првом тренутку деловале хаотично или неповезано. Ако снове не запишете чим се пробудите, изгубићете њихов лабави кончић. Кад сте опуштени, прегледајте своје белешке „с оне стране разума”

и размислите које вам то поруке носе снови. Будите сигурни да ће вам они, ма колико у то не веровали, открити бар делић неких ваших жеља или ће вам чак помоћи у решавању ваших недоумица.

ДА САМ ЈА ПИСАЦ...

Прочитајте причу омиљеног писца коју раније нисте имали у рукама. Читајте је донекле, а онда оставите. Нека то буде „Шала“ Антона Павловича Чехова:

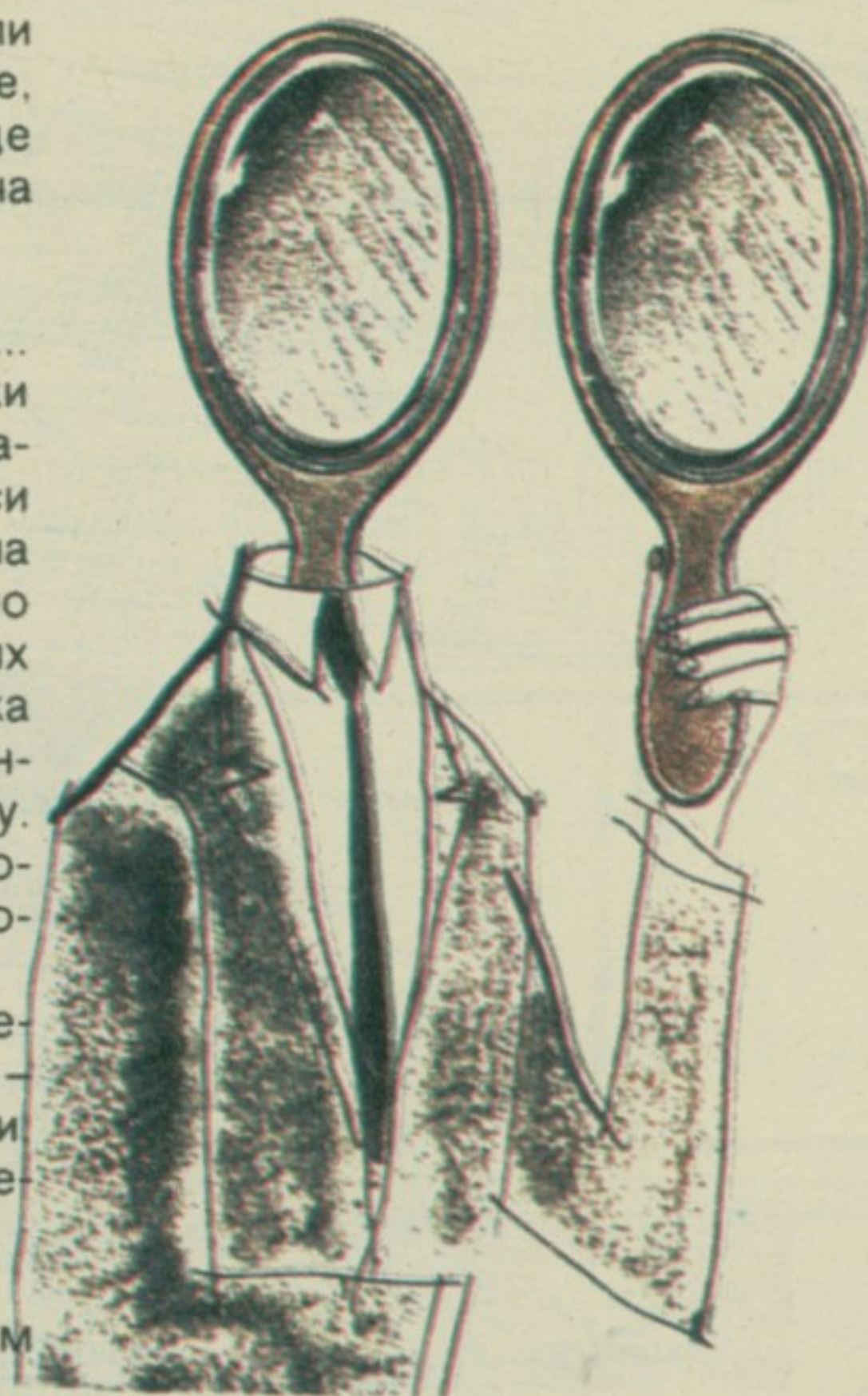
„Ведро, зимско подне... Мраз чврст, пуца, и Нађењки која ме држи испод руке, хвата се сребрнасто иње по коси на слепоочницама и маљама изнад горње усне. Ми стојимо на високом брегу. Од наших ногу па до саме земље пружа се стрма раван, у којој се сунце огледа, као у огледалу. Крај нас су мале сенке, обложене отвореноцрвеном чојом.

— Спустимо се доле, Надежда Петровна! — молим ја. Само једанпут! Верујте ми остаћемо читави и неповређени.

Али Нађењка се боји...

— Преклињем вас! — велим ја...

Нађењка најзад попушта, и

ја по лицу видим да она попушта с опасношћу по живот. Ја је намештам бледу, уздрхталу, у санке, обавијам је руком и ми се заједно отискујемо у бездан. Санке лете као куршум...

— Ја вас волим, Нађа! — велим полугласно. Санке почињу све лакше да клизе... и ми смо, најзад, доле... Мало доцније она долази себи и већ ми упитно пиљи у очи: да ли сам ја казао оне четири речи или су јој се оне само причиниле у хуци вихора?...

Како бисте ви завршили ову причу? А писац? Напишите (или замислите) два краја, баш као што је урадио Џон Фаулс у роману „Жена француског поручника“ (ако нисте читали књигу, вероватно сте гледали тај филм). Играјте се даље! На који би начин исписали крај приче, на пример, **Горбачов** или **Бајага**? Потрудите се да напишете крај у што мање (више) речи.

ЧАСТИТЕ СЕБЕ

Овако је говорио Јохан Волфганг фон Гете (1749–1832) велики немачки песник чији је IQ (коефицијент интелигенције) био преко 150: „Свако од нас би требало,

макар једном на дан, да саслуша неку добру песму, да прочита мало поезије, погледа платно неког сликара и да, кад год је то могуће, изговори неколико разумних реченица.”

ЈАСТОГ И БЕКЕТ

Изаберите неку реч. На шта вас прво подсећа и шта у вама буди? И шта је следећи појам који се логично надовезује на тај низ? Док се гурате да уђете у препун аутобус, забавите се на овај начин. Биће вам подношљивије, верујте! Нека за почетак теку слободне асоцијације, онда се „усавршавајте“. Ако вам је први појам „**љубав**“, како треба да „водите“ тај низ да бисте логично дошли до речи „**хамбургер**“? Ми смо задали реч **јастог**, и од две личности добили сасвим различите асоцијације. М.С. преводилац: **јастог**, Бекет (прича „Данте и јастог“), ружичасто, рањиво, сазвежђе Рака, опрезност, неразумевање, кућа, нартљивост, одсуство, пробу-

шена лопта, љуска, „Лутка“ (Ибзен).

К. Р. писац куvara: **јастог** црвено, лепота, жена, мајка, беба, срећа, живот, људи, гужве, топлина, фина храна, укусно, лимун (управо сам један исцедила по шкољкама), жуто, сунчано, Јадран, плаво, море, купање, дивота. К.Р. је додала да би људи требало да се потруде и одагнају црне мисли, што она чини. Наравно, није слепа ни за лоше ствари, али настоји да их што пре превазиђе. „Идем увек даље у настојању да ми се лепе ствари и остваре“.

ДАЈТЕ РЕЧИМА (НОВИ) ЖИВОТ

Сви се у једном тренутку играмо речима. Знате оно: замислим предмет на слово „в“, остали погађају... Или личност, географски појам. А да ли сте покушали метафорично да одредите било који појам који вам падне на памет? На пример, **мајка** – бедем снаге, **алиби** – растерећен доказ, **брак** – дозвола за развод, **шљива** – ембрион ракије, **претис-лонац** – кухињски инструмент...

БУЈИЦА ИДЕЈА

Један од најбољих (непознатих) начина употребе креативног мишљења је – умни ватромет. Овом систему, најбоље примењеном у тимском раду, прибегавају и појединци. Кад се тачно одреди неки проблем, онда почиње та невероватна бујица идеја. Најбоље су оне које служе да изазову рађање нових, још бољих (или смелијих). У таквим приликама није добро кад се у тиму нађе сувише рационална особа која би својим мишљењем могла да прекине тај умни ватромет. На жалост, међу одраслима је чест случај научног, условно речено, одбрамбеног система против било каквих смелих новина. Они ће те идеје које се не уклапају у општеприхваћена правила грађанског друштва сместа прогласити за луцкасте, неприкладне, чак непристојне, а знате и сами, „Забавник“ је о томе већ писао, доза ексцентричности у било ком смислу не може да шкоди. Статистике доказују да ексцентрици живе дуже (и – срећније).

ЦИГЛА КАО ПОДМЕТАЧ

Цигла, осим за зидање, може да послужи и као подметач за врата, подупирач испод точкова (да се кола не помере), за недај-боже и средство одбране. Ствари око нас могу да имају више намена. Потру-

дите се да докучите у које сврхе можете да употребите спајалицу (држач за кључеве, минђуша, удица за пецање, игла, чачкалица, кључ за обијање браве, брош...), ималин (боја за камуфлирање, учвршћивач косе, боја за косу, да се намажу нокти особи којих грицка, средство за писање...) или било који други предмет.

Приредила
Весна Софреновић

КОБНА МИСИЈА

НАУЧНА ФАНТАСТИКА

10

ВЕЛИЧАНСТВЕНИХ

Уређује
др Зоран Живковић

ФРЕДЕРИК
ПОЛ
(Frederik
Pohl)

Амерички писац рођен у Њујорку 26. новембра 1919. Један од најзначајнијих америчких SF аутора, Пол је у свет научне фантастике закорачио крајем тридесетих година. Своје ране приче објављивао је под псеудонимом Џејмс Меккрејг. Скоро у исто време почео је да уређује часописе који ће ући у историју SF жанра по првим објављеним причама низа касније великих аутора научне фантастике.

Права SF каријера Фредерика Пола почиње педесетих година и то једним великим романом – не само Половог дела, већ и целокупне модерне научне фантастике. То је „Рекламација“, 1952. у наставцима објављивана у часопису „Galaxy“ под насловом „Сочна планета“. Написао је још низ романа, али тек Полове приче објављене током друге стваралачке фазе представљају уистину прворазредна остварења. Иако је већина ових прича написана још педесетих година, оне су тек сада сакупљене у шест збирки. Прилично неочекивано, од средине седамдесетих година Фредерик Пол као да доживљава нову стваралачку младост.

За своја SF дела добио је следеће награде: „Хјуга“, „Небулу“, „Џон Кембел Меморијал“, „Локуса“ и „Апола“. Као председник Удружења америчких писаца научне фантастике Пол је 1975. боравио и у нашој земљи.

Ово је прича о проналазачу Финеасу Снодграсу који је изумео времеплов.

Својим времепловом Финеас се вратио унатраг око две хиљаде година, на почетак наше ере. Представио се императору Августу, његовој жени царици Ливији и другим богатим и моћним Римљанима тога времена и обезбедио сарадњу својих нових пријатеља у раду, на хитној измени животних навика које су владале у 1. години наше ере.

Снодграс је имао мали времеплов и велико срце и пажљиво је припремио товар у жељи да у што краћем року што више помогне човечанству. Главна обележја живота у старом Риму биле су прљавштина, болест и прерана смрт. Снодграс је намеравао да побољша здравље Римљана и продужи им животни век помоћу медицинских достигнућа 20. века. Све остало само ће кренути набоље кад се људска раса буде ослободила страха попут куге.

Снодграс је увео пеницилин, ауреомоцин и безболну оправку зуба, брусио је стакла за наочари и објашњавао хируршки поступак скидања мрене. Упознао је свет с анестезијом и теоријом о клицама као изазивачима болести и показао му како да пречишћава воду. Подигао је фабрике папирних марамица и тоалет-папира и научио Римљане да стављају руку на уста кад кашљу. На његов захтев покривена је дотад отворена канализација. Поврх свега тога, популарисао је здраву исхрану.

Снодграс је старом Риму донео здравље и истовремено је сачувао своје. Живео је преко

100 година. Умро је 100. године наше ере као задовољан човек.

Када је Снодграс стигао у велику палату Октавијана Августа, на свету је било око две стотине педесет милиона људи. Приволео је цара да своју срећу подели са читавим светом, како корист од новостечених знања не би имало само сто милиона поданика Царства већ још сто милиона становника Азије и десетине милиона у Африци, на западној хемисфери и на пацифичким острвима.

Свуда је завладало здравље. Смртност беба, која је до тада износила деведесет на сваких сто, нагло је спала на два одсто. Просечан животни век се удвостручио. Здраве становништво рађало је више деце која су опет растла у здрављу и рађала још више.

Сваки народ је способан, ако се баш потруди, да се удвостручи у току једне генерације, а поготову снажни Римљани, Готи и Монголи. Становништво Земље удвостручавало се сваких тридесет година, тако да је 30. године наше ере број људи на њој износио пола милијарде, а 60. године и целу милијарду. У време када је Снодграс умро смрћу праведника људи је било колико и данас.

Штета што Снодграс у свом броду није имао места за шеме теретних бродова и текстове из металургије који објашњавају како се праве машине за производњу жетелица и парне турбине за производњу електричне струје помоћу које би се механизовао живот градова – штета што није имао места за литературу о технологији коју су донеле наредне две хиљаде година.

Због тог пропуста већ у време Снодграсове смрти прилике нису више биле идеалне, велики број људи живео је у лошим стамбеним условима.

Ипак, Снодграс је у целини био задовољан јер је веровао да ће се те невоље решити саме од себе. У свету у коме влада здравље пораст становништва биће само подстрек за нова истраживања. Кад још човек проучи законе, великодушна природа без сумње ће пружити животне услове за све људе, колико год их било.

Догађаји су дали Снодграсу за право. Још много пре његове смрти парне машине већ су црпеле воду за наводњавање обрадиве земље. Године 55. подигнута је брана на Нилу код Асуана. До 75. године наше ере аутобуси на батеријски погон заменили су запрежна возила на улицама Рима и Александрије, а галије више нису терали робови веслајући у потпалубљу – лађе које су превозиле храну по Средоземљу имале су гломазне дизел-моторе.

Године 200. наше ере свет је бројао нешто преко двадесет милијарди душа и пораст становништва сустигао је развој технологије. Нуклеарним плуговима преоране су шуме тевтонских крајева, а ђубриво добијено експлоатацијом морског дна омогућило је нечувене приносе хибридних усева. Године 300. наше ере становништво Земље износило је четврт билиона. Фузијом водоника добијане су из мора фантастичне количине енергије, а трансмутацијом атома свака материја могла је да се претвори у храну.

То је било нужно јер више није остало места за пољопривредна добра. Земља је постала пренасељена. Средином шестог века свих 156 милиона квадратних километара њене површине било је тако густо прекривено људским бићима да ниједно од њих, било где на копну, није могло да испружи руке ни на једну страну а да не дотакне некога.

Ипак, сви су били здрави, а наука је грабила напред. Исушена су мора, чиме се расположиво тло наједном утростручило. Педесетак година касније и морска дна била су пуна. Уместо фузијом водоника из морске воде, енергија се сада добијала од Сунца чију су пуну топлотну снагу привлачила џиновска „огледала“ од чисте силе. Наравно, друге планете су се заледиле, али то није било важно јер су током наредних деценија ионако дезинтегрисане да би се искористила енергија у њиховој унутрашњости. Исто је учињено и са Сунцем. Овако вештачко одржавање живота на Земљи изискивало је огромне количине енергије па је Земља временом почела је да црпи са свих звезда у галаксији. Тако је створен и план да се почне са експлоатацијом Андромеде која би задовољила потребе за идућих тридесет година.

Тада су направљени неки прорачуни. Узимајући да просечна људска тежина износи 60 килограма и под претпоставком да ће се број становника и убудуће удвостручавати сваких тридесет година (мада, откако је Сунце дезинтегрисано и Земља запловила у правцу Веге, године више нису постојале), израчунато је да ће до 1970. године укупна маса људског меса, крви и костију износити 6×10^{27} грама.

То је било мало незгодно: укупна маса Земље износила је свега $5,98 \times 10^{27}$ грама. Човечанство је већ живело у тунелима пробијеним кроз горњи слој Земљине коре и базалт, а сада је начинало и стврднут никлено-гвоздени део њеног средишта. До 1970. године читава Земљина кора биће замењена живим људским телима, масом кроз коју ће надале морати да се копају пролази. Планета ће јездити кроз свемир као усталисана лопта од живих лешева.

Али, проста рачуница показивала је да ни то неће бити крај. У догледно време маса људских бића изједначиће се са укупном масом галаксије, а постепено и са укупном масом свих галаксија.

Закључено је да је стање постало неподношљиво и створен је план.

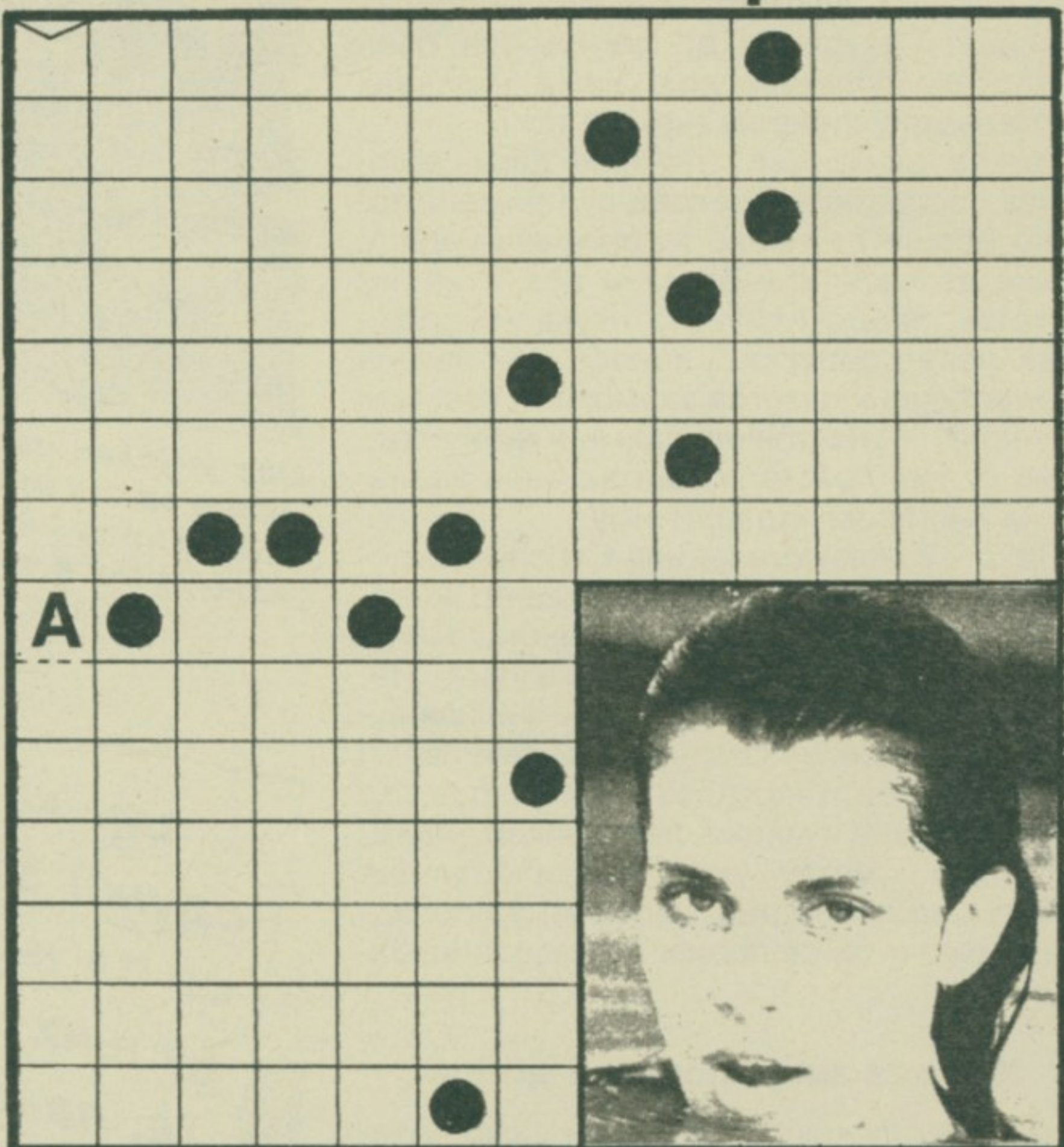
Уз нешто тешкоћа преливена су средства да би се омогућила изградња малог, али веома важног уређаја. Био је то времеплов. Са једним добровољцем изабраним између 900 билиона пријављених кандидата времеплов се вратио у 1. годину наше ере. За товар је имао само ловачку пушку с једном патроном. Том патроном добровољац је убио Финеаса Снодграса док се пео ка палати Октавијана Августа.

На велико (мада само потенцијално) олакшање квадрилона новорођених људских бића, Земља је остала увијена у благословени мрак незнања.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

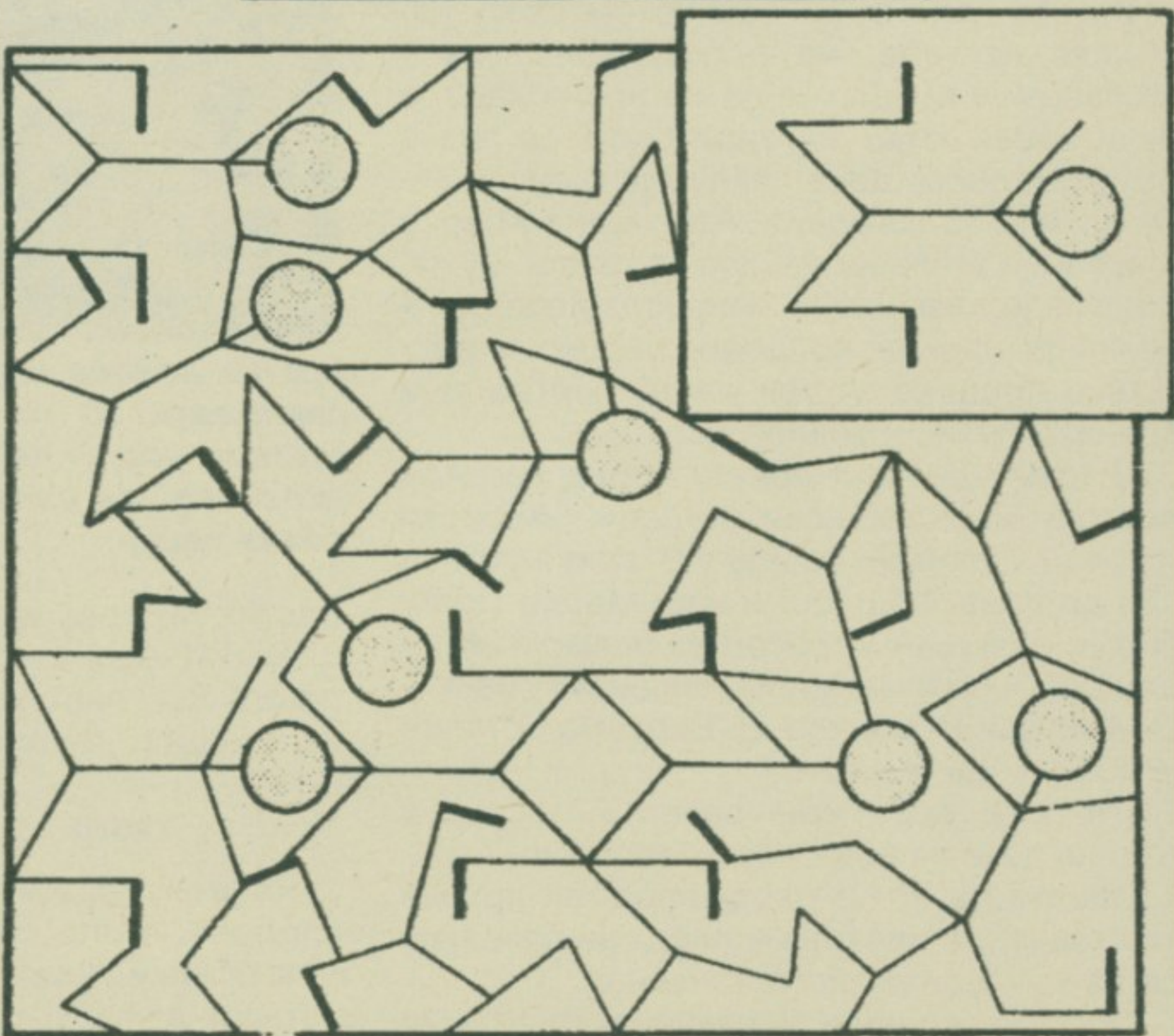
МОЗАИЧНА УКРШТЕНИЦА

Уместо уобичајених описа дате су речи разврстане по азбучном реду помоћу којих треба да реконструирате укрштеницу. У означеним пољима добићете име и презиме глумице са слике.

АМАРЕЛЕ, АМАТЕР, АРАРАТ, АСТАРОТ, АСТАТИН, БАРИТИ, БЕЛА, БК, БРАВРИ, ДРАМА, ЕНТИТЕТ, ИДА, ИМАМАТ, ИНИЋ, ИРИРИ, ЈЕРМЕН, ЈТ, КАЛУМЕТ, КАМ, КАМАТАР, КАПАРА, КАРАБИН, КЕРАТИН, ЛАР, МАРИНАТ, МИТОВИ, МО, НАВАРОН, НАНТ, НАСКОЧИТИ, НЕОН, ОТЕСАТИ, СОНАТИНА, СРБИ, СТАТИВА, СТЕЛАН, СТЕПЕНИЦА, СУРИ, ТАЛАСИЋИ, ЦИЈАН, ЧИНТИТИ.

ЗА ОШТРО ОКО

Где се у овом цртежу налази фигура дата у горњем левом углу?

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Благородно „рајско дрво“

Прошле године у Паризу, а ове у Бриселу одржан је „Скуп за развој и истраживање кокоса и уљане палме“ и то у организацији Европске економске заједнице. Откуда то да се Европа бави тропском културом која нема никаквих изгледа да успева на њеном тлу?

Кокос данас нипошто није само екзотична посланица. Његове су примене толико бројне да тешко која биљка уопште може да му приђе близу, а све то је тек почетак, пошто врхунска наука наговештава неке „продоре“ кокоса. Ни научна фантастика није могла замислити, ето, шта све крију једна обична палма и њен плод, иако су још прастари народи били задивљени њиховом издашношћу.

Тако су неки становници тропских острва кокосову палму назвали „дрво живота“, други „рајско дрво“ и одиста: миленијумима Полинежани и Малежани, Индијци, Сенегалци, Тајланђани, Филипинци и Индонезјани користе кокосову палму уместо хлеба и воде, за кућу и кров, од ње праве уље и млеко, лек и ликер, чамац и брод и... метлу, ужад, чак и божићне јелке! Ово последње, наравно, у последње време и тај се производ извози на Запад.

Кад зла змија постане добра

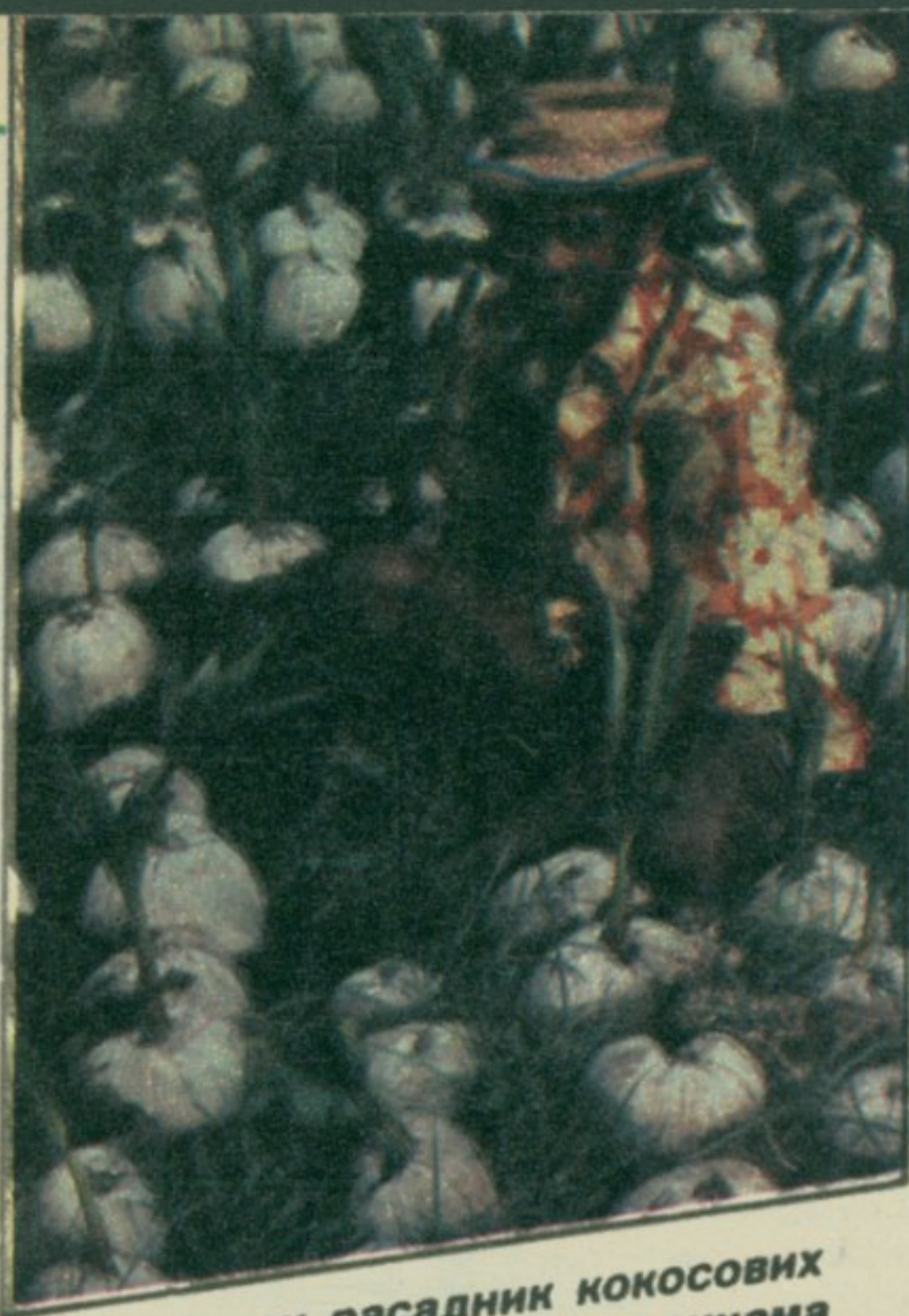
А Запад из кокоса не прави само колаче и сладолед. Различити састојци кокоса улазе у састав сапуна и пасти за зубе, фине козметике и лекова, затим боја и лакова, па у филтере за цигарете. Кокосовог уља има још у маргарину, у сточној храни, ко би набројао све са готово бесконачне листе. Има научника који тврде да ће кокос бити храна будућности за све бројније становништво Земље – данас се процењује да укупно 600 милиона кокосових палми постоји на целом подручју где оне расту, што значи да једно „дрво живота“ припада свакој породици на свету!

У доба када су на том истом свету настајале легенде, на острву Малакула у Меланезији почело је да се прича како је неки човек имао злу ташту која се звала Змија! Једнога дана спалио је њену колибу и Змија је изгорела. Али, њена кћерка више није хтела ни да чује за таквог мужа, данима је плакала на Змијином пепелу и – никло је прекрасно дрво, високо и раскошне крошње. А тек плод: постао је и храна, и пиће, и заклон и...

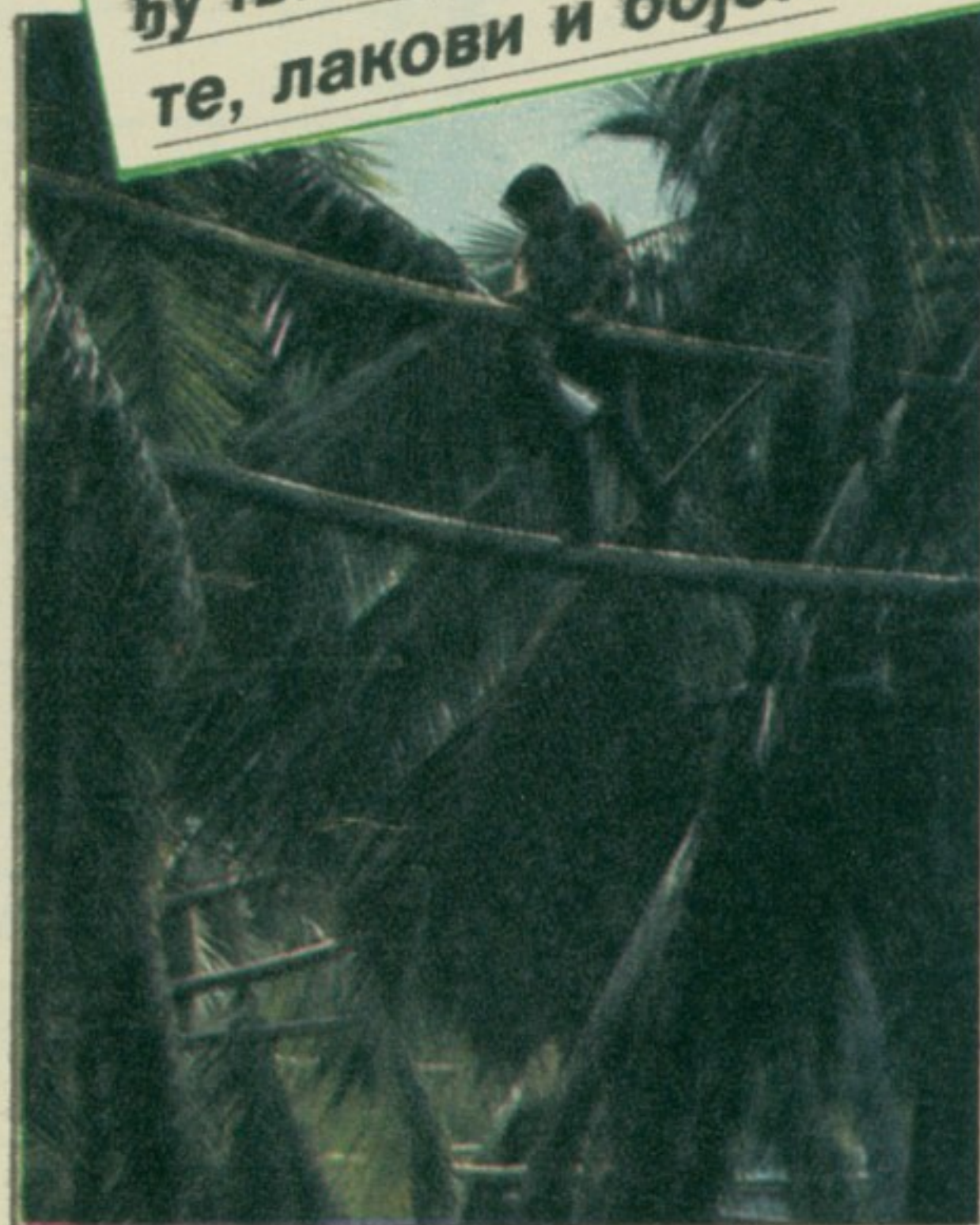
О том чудесном дрвету поред легенди постоје и историјски подаци. Арапски трговац Сулејман који је у 9. веку путовао чак до Кине, баш као и наш Марко Поло, био је опчињен кокосовом палмом. А један други велики путник, писац и хуманиста Италијан Лудовико де Вартема оставио је 1511. године запис:

„Постоји дрво које свакога месеца у години развија нови лист, лепо дрво слично палми на коме расту плодови крупни као глава... а цветови и плодови развијају се на том дрвету истовремено.“

Дрво је доцније у науци добило име *Cocos nucifera* или кокосов орах. Стабло му је високо 20 до 30 метара, а крошња се састоји од четрдесетак великих, пе-

Ово је један расадник кокосових палми са тек изниклим младицама којима не треба готово ништа сем мало песка и воде па да израсту.

Брање кокоса није нимало лако, треба савладати 30 метара у вис по доста глаткој кори, па онда горе разапети „мостове“ од дебелих и снажних бамбусових трски.

растих листова који нарасту по 6 метара сваки! И, баш како је написао ренесансни путописац, лист израсте свакога месеца, па и чешће, буде их по 15 годишње.

Умире у деведесетој

На једној палми нађе се између 30 и 60 плодова. А што се тиче цветова, они расту у облику туљка који се, кад достигне метар у дужину, распукне и појави се по 200 или 300 мушких цветића и свега неколико – женских. Када се оплоде, управо од женских цветова настаће плодови, од-

ПАЛМА ЈЕ ТРУДНА 17 МЕСЕЦИ

... али када се најзад роди, кокос се и те како одужи за чекање! На ХИЉАДЕ производа прави се од њега, а кладимо се да нисте знали како међу њих спадају и паста за зубе, филтер за цигарете, лакови и боје...

носно кокоси. Али, потребно је да прође више од годину дана па да се они појаве и још четири месеца да порасту и постану зрели. Дакле, око 17 месеци чека се на плод.

А када падне на песак, нова четири месеца траје клијање унутар самог ораха, па се тек онда укажу први листићи. До палме која рађа пролази укупно око пет година. Пуну снагу, међутим, дрво добија тек када напуни 17 година, тада даје и до 60 кокоса тешких од пола килограма до два, а то траје до палминих шездесет година. Она се тада умори, рађа све мање и умире... са деведесет, више или мање.

Свака сличност је случајна, а можда и није? Природа крије многе тајне, па тако и неке везане за кокос, у које управо данас генетичари настоје да продру. Још се, рецимо, не зна зашто је баш течност из кокосовог ораха, захваљујући богатству фермената и ензима, управо онај неопходни фактор у генетским лабораторијама који омогућује раст културе из епрувете...

Са генетских загонетки да пређемо на оне о правом пореклу и постојбини кокосових палми. Њих има свуда где је топло и где постоји бар зрнце песка. Али, како су се кокосове палме прошириле по пацифичким острвима и где су прво никле, то још нико није успео да докучи.

Неки историчари верују да су Полинежани, у давна времена чувени као храбри морепловци, вековима пре Колумба стигли на Карипска острва и то баш захваљујући кокосу. Не само што је његово дрво одличног квалитета послужило за бродове, него и стога што су плодови били одлична храна којом су могли да напуне бродове, пуна витамина и – која је трајала месецима а да се не поквари!

Једна биљка, хиљаде производа

Ламбаног – кокосов ликер

Женски цветови

Туљак

Оста шећера

кокосове

метне чауре

ја се чува у

осудама од

оске

Тропски шешир

Листови

Лепеза

Метла

Каца

Дрвени предмети

Дрвена грађа

Мрежа

Кора

Четка

Ужад

Влакнаста кора

Отирач

Акустичке плоче

Корен

Стабло

Изданак

Сладолед

Индустријско уље

Мазива

Боје и лакови

Пиво

Лекови

Филтери

Дрвена кора

Кора

Карамеле

Мargarин

Жестиво уље

Шампон

Сапун

Угаљ и угљеник

„Жица“

Дугмад

Плод

Рупе за пробијање клице изданка

Освежавајући напиток

Колачи

Недозрели плод

Кокосово сирће

Кокосово млеко

Течност из плода

Кокосово „месо“

Стругани кокос

Кокосово брашно

Некс

Лекови

Помаде и остала козметика

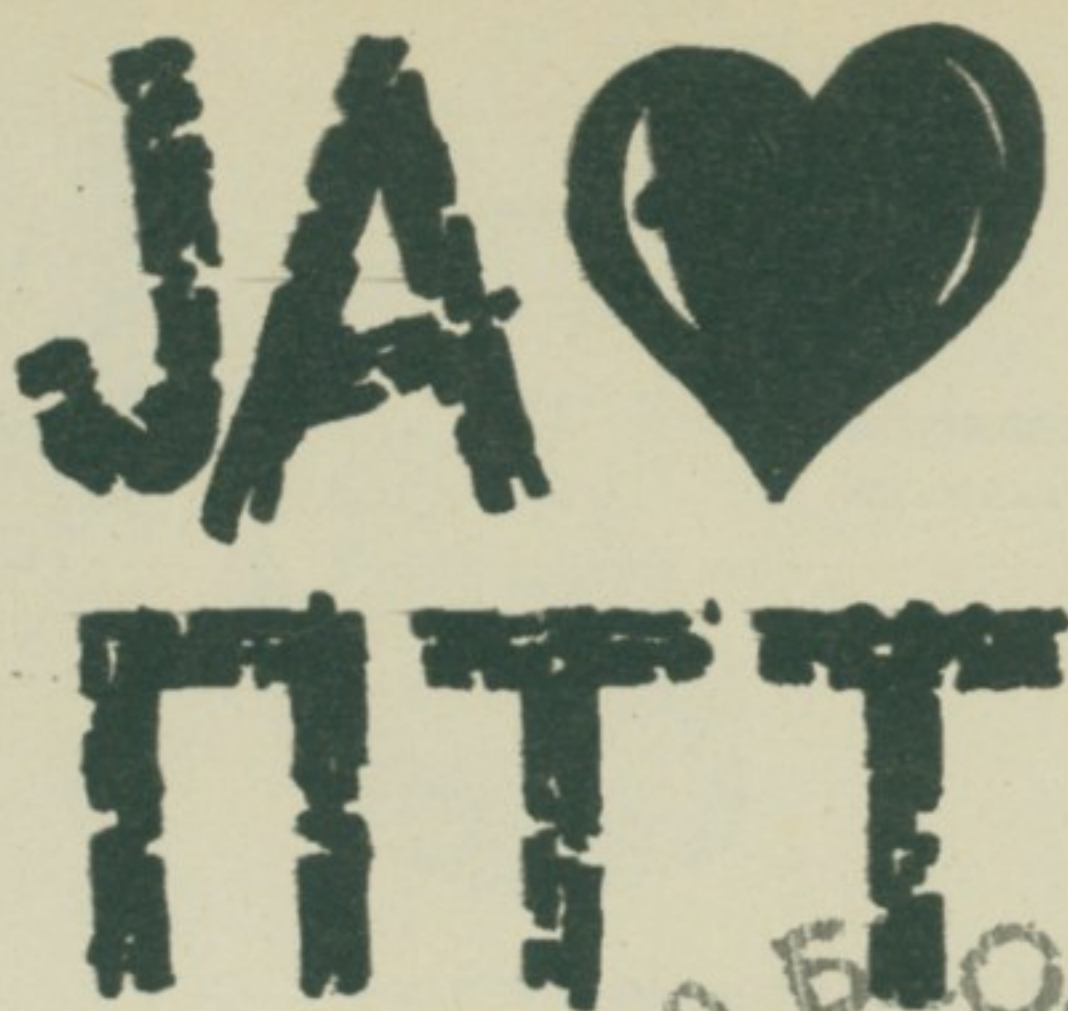
Паста за зубе

Тако су кокосове палме могле да се заматну по острвима где су се заустављали полинежански морепловци. Кокосови фосили нађени на Карибима смештени су у доба пре Колумбове ере. У целу ствар умешали су се и филозофи, иначе обично скептични, али у случају речи „кокос“ – сасвим су сигурни! Она је, по њима, без икакве сумње, азијског порекла. У сан-

Да би питање порекла кокоса ispало још замршеније, у „игри“ је и прича о Атлантиди, легендарном потонулом континенту чије се место на географској карти не зна, али међу претпоставкама је и она о Пацифичким острвима. Баш ту су, мисле неки, поникле и прве палме.

се, пре 50 милиона година, отцепило парченце копна од данашње Аустралије и изгубило у океану. Од њега су остали само неки вулкански врхови и на њима после, из вулканског пепела, израсле кокосове палме. По овој причи биле би више „паклено“ него „рајско“ дрво, али, то и није толико важно. Важнија је она данашња процена да ће нас, злу не требало, палме одржати у 21. веку...

8. 6. 1990. ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 47

Уређује: Иванка Миладиновић

СУПЕР НАРУЏБЕНИЦА

У „Политикином Забавнику“ број 2001 добили сте албум „МОНДИЈАЛ '90“. На његовим корицама можете да видите производе Југословенског комбината „СПОРТ“, које вам нудимо овом СУПЕР НАРУЏБЕНИЦОМ.

Цене свих производа су и до 60% ниже него у продавницама.

Наручене производе плаћате поштару поузећем, уз трошкове поштарине.

СУПЕР НАРУЏБЕНИЦУ ПОПУНИТЕ, ИСЕЦИТЕ И ПОШАЉИТЕ НА АДРЕСУ:

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КОМБИНАТ „СПОРТ“

11060 Београд
Вишњичка 84

СУПЕР НАРУЏБЕНИЦА:

1. Фудбалска лопта „АС“ 349,00 д.	ком.
2. Фудбалска лопта „ЛИГА“ 349,00 д.	ком.
3. Фудб. лопта „БУБА МАРА“ 250,00 д.	ком.
4. Фудб. лопта „ЈУНИОР КУП“ 250,00 д.	ком.
5. Фудбалска лопта „BALL“ 200,00 д.	ком.
6. СКЕЈТБОРД (мали) 336,00 д.	ком.
7. СКЕЈТБОРД (средњи) 521,00 д.	ком.
8. СКЕЈТБОРД (велики) 775,00 д.	ком.
9. „JOOLA“ (пинг-понг рекет) 99,00 д.	ком.
10. РАНАЦ (пругасти) 89,00 д.	ком.
11. Дечији дрес (заокружите величину):
6, 8, 10, 70,00 д.	ком.
12, 14, 80,00 д.	ком.
12. Дечији шорц (заокружите величину):
6, 8, 10, 50,00 д.	ком.
12, 14, 60,00 д.	ком.
13. Спортска торба (мала) 210,00 д.	ком.
14. Спортска торба (средња) 266,00 д.	ком.
15. Спортска торба (велика) 318,00 д.	ком.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ: _____

Адреса: _____

Телефон: _____

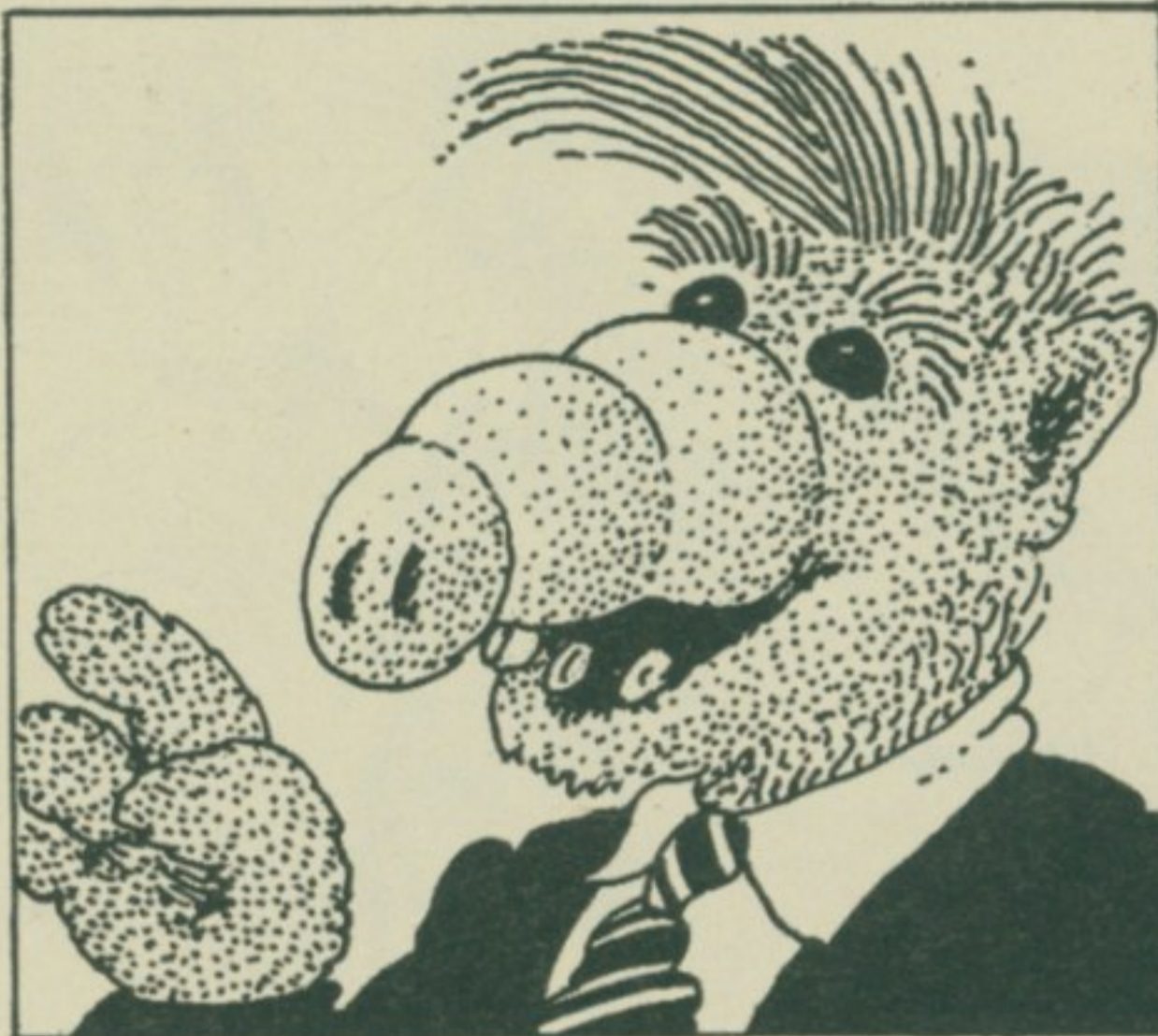
Лична карта: _____

Обуците Алфа!

Мислим да нисам једина која обожава Алфа и молим те да прихватиш мој предлог: нацртајте у „Цицином кутку“ одела за овог најшармантнијег ванземаљца.

ИВАНА МИЛАДИНОВИЋ
Ново Ланиште

Писали су нам многи који воле Алфа. Али, за разлику од тебе, потписали су се шифром уместо именом. Управо зато изабрали смо твоје писмо и користимо прилику да подсетимо читаоце да се

потписују. Не мора улица и број, али име и место – свакако!

А што се идеје о новом руху за Алфа тиче – усвојена је.

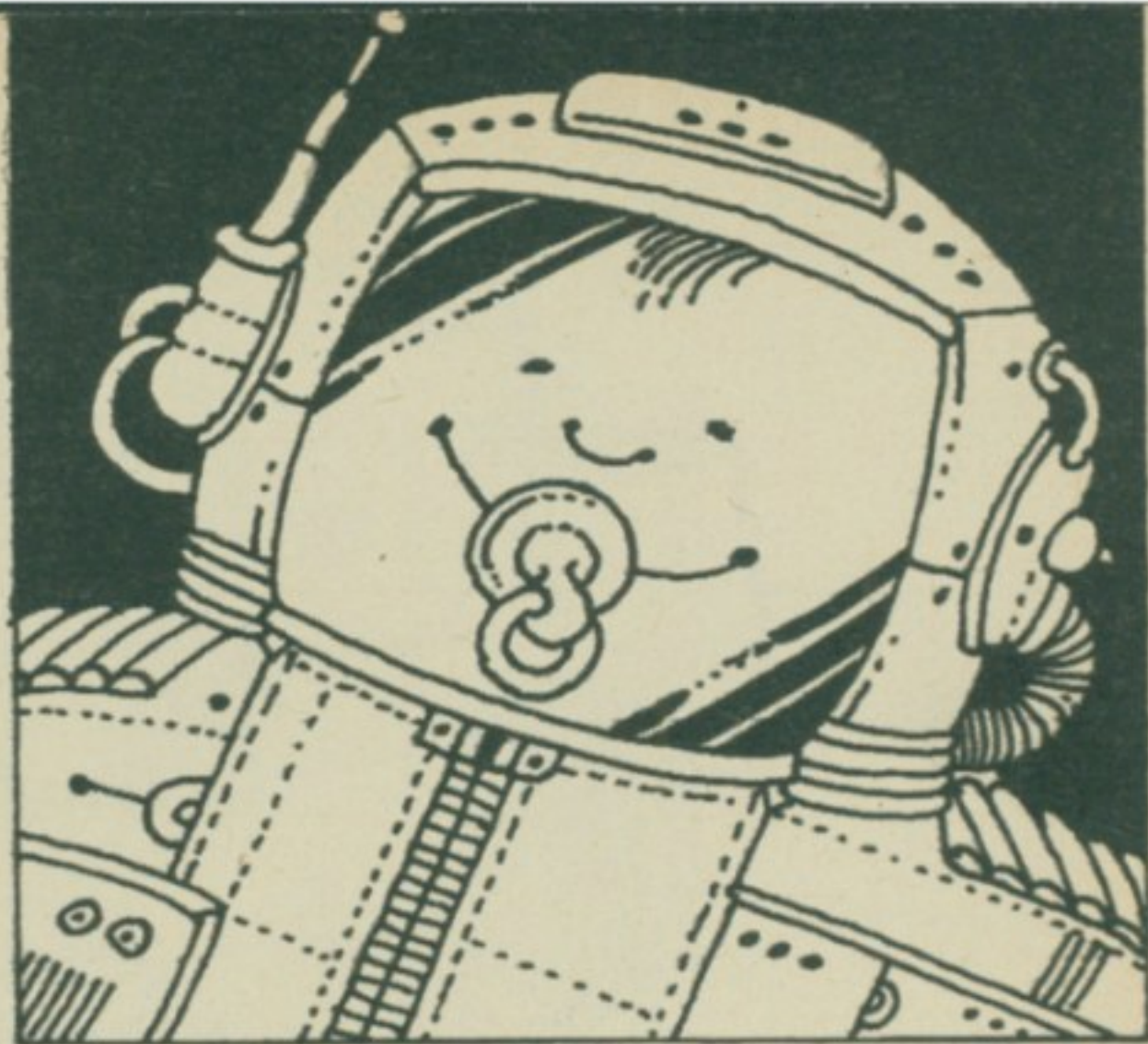
Дрво живота

Немојте да ми се биљка осуши! Ништа не знам о њој, осим да се зове дрво живота. Како да је негујем, колико пута заливам, пресађујем?

ИГОР РАДЕВИЋ
Бор

Твојој биљци прија умерена влага и умерено светло. Дуго може да буде у једној саксији, бар три године не треба је пресађивати. Не „воли“ промају.

Заливај је једанпут недељно, а вештачку храну (за декоративно лишће) додај јој упола мање него што стоји у упутству.

Најмлађи астронаут

Мене занима како се зове најмлађи астронаут на свету и колико је година имао кад је први пут летео у свемир?

БРАНИСЛАВ М.
Будва

Герман Стјепановић Титов имао је 25 година и 329 дана када је 6. августа 1961. године кренуо у свемир бродом „Восток 2“.

Може да се изнајми

Имам само пластичну блок флауту а много волим да свирам. Напиши где може да се купи права, метална флаута и по којој цени. Надам се да није скупа.

МИЛЕНА ТОМИЋ
Вршац

У продавницама музичких инструмената има посребрених и сребрних флау-

ЗАШТО НОГА ИЛИ РУКА „ТРНЕ“? САША, ТРАВНИК

Има више разлога: лоша артеријска циркулација крви, поремећен метаболизам (обично код шећерне болести) или нешто треће. Дијагнозу, ипак, сме да постави само лекар, у овом случају специјалиста. Јави се школском лекару и он ће те упутити неурологу или интернисти, а по потреби и кардиоваскуларном хирургу.

та чехословачке марке АМАТИ. Цена је: за посребрену 17, за сребрну 27 хиљада динара. Најјевтинија је кинеска, LARK, 5.000 динара.

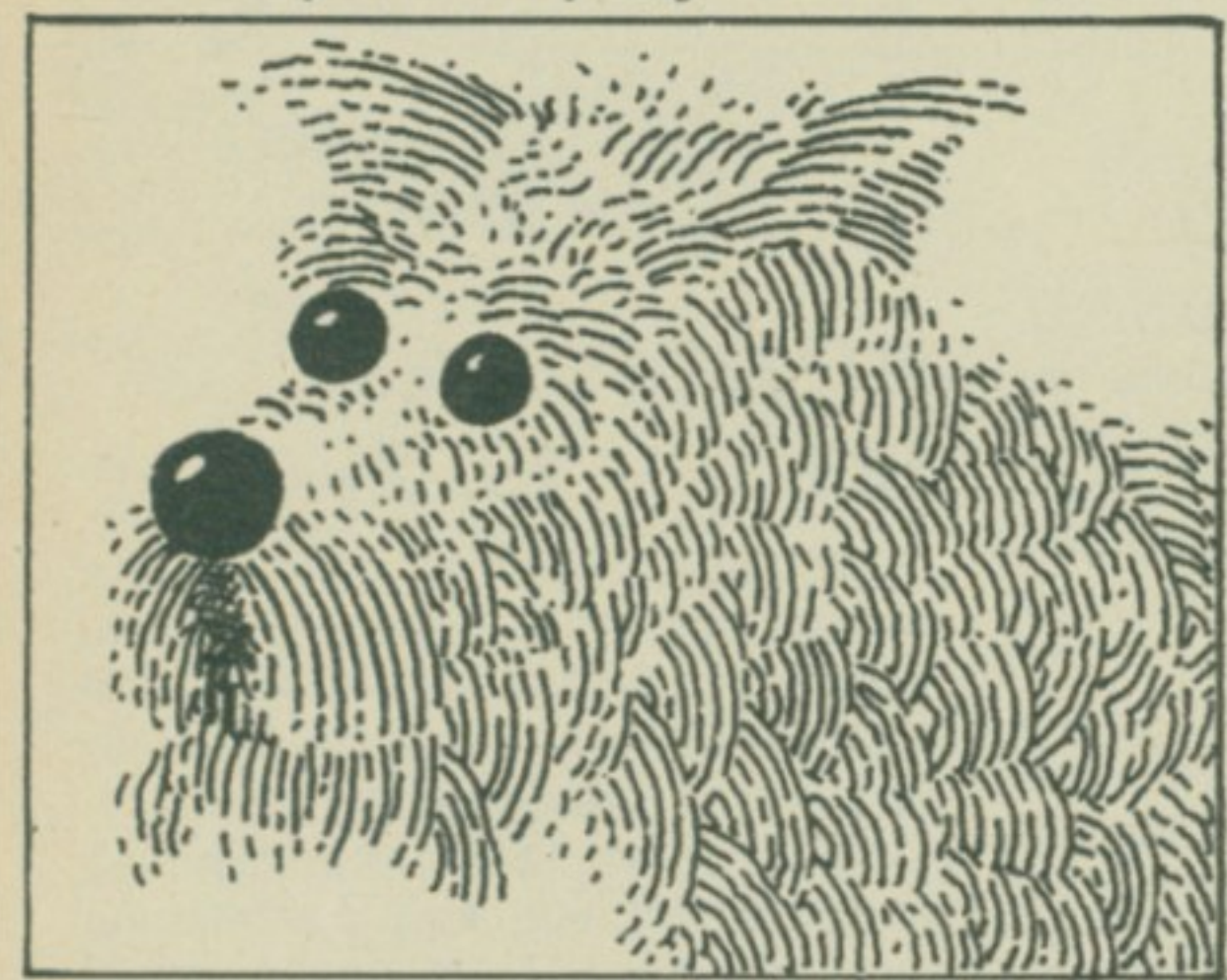
Немој да се обесхрабриш! Ако толико волиш флауту, упиши се у музичку школу и онда ћеш моћи да је изнајмиш.

Нема чаробне формуле

Мој љубимац пас Лекси ускоро ће напуни 16 година и готово је са њим. Молим те, „Забавнице“, кажи како могу да му продужим живот, страшно га волим!

БОЈАН ЛУЖИЋ
Бањалука

Ех, кад бисмо сазнали како се зауставља старење и продужава живот, как-

ва би то вест била! Међутим, ту чаробну формулу засад још нико није открио.

На жалост, са неким истинама морамо да се помиримо. Свом љубимцу пружи најбољу негу, ако треба сврати до најближе ветеринарске станице да се посаветујеш. Више од тога не можеш да учиниш за свог Лексија.

Црвена као булка

Кад ми неки дечак приђе и каже нешто лепо, ја поцрвеним. Друштво онда почне да ми се смеје, што ми тешко пада. Како да се ослободим овог бедног црвењења?

МИЛЕНА КАРАКЛАЈИЋ
Београд

И не покушавај! Појма немаш колико је то ретка и драгоценост особина. Зашто би се стидела? Па ти само показујеш да уважаваш саговорника, да ниси равнодушна... А што је некима смешно – нека те не брине. Или прикривају сопствену несигурност или им нико не говори лепе речи као теби.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Слађана Волаш, Сплитска 11, 88000 Мостар – 11 година, воли плес, сакупља сличице, постере, салвете и украсна писма.

Антеа Љубојевић, Првомајска 57, 72000 Зеница – 13 година, воли музику, сакупља постере.

Петра Безић, Цвјетно насеље 6, 41410 Велика Горица – 10 година, сакупља сличице „Животињско царство“.

Сања Томас, Недељска цеста 1, 41430 Самобор – 15 година, жели да се дописује са вршњацима, посебно са имењакињама.

Данијела Вукмировић, Браће Миладинов бб, 25000 Сомбор – 14 година, сакупља све о Брусу Вилису, Сибил Шепард, Бајаги, Тому Крузу, Алфу и Козбијеви-ма.

Дијана Хелић, Адема Алића 1, 75320 Грачаница – 13 година, воли спорт, музику и филм.

Данијела Стојановић, Новоселска бб, 18400 Прокупље – воли музику, спорт и све што воле млади, сакупља постере.

Јелена Илић, село Рибаре, 35000 Светозарево – 11 година, сакупља салвете, воли музику.

Августина Јовева, Наде Филеве 28, 96000 Охрид – 12 година, сакупља украсна писма, постере и гумице, бави се модерним балетом.

Валентина Антић, Маршала Тита 129/6, 37240 Трстеник – 14 година, воли дружење, дописивање, животиње и музику, сакупља све о Мајклу Џексону.

Анђелка Буковровић, Ђуревачка 36, 18400 Прокупље – сакупља постере Џејсона Донована и Мела Гибсона.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

МОЗАИЧНА УКРШТЕНИЦА: на-скочити, кам, астатин, драма, степеница, лар, таласићи, сури, апарат, Јермен, сонатина, бела, јт, ентитет, бк, мо, карабин, имамат, наварон, статива, кератин, ирири, т.

ЗА ОШТРО ОКО: када се цртеж окрене, фигура је она најближа горњем левом углу.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2006

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „ПОЛИТИКА“
др Живорад Минових

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Славољуб Кеџић (помоћник гл. уредника), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Месечна 36,80 динара, тромесечна 110,40 динара, полугодишња 220,80 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Месечна 73,60 динара, тромесечна 220,80 динара, полугодишња 441,60 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА ЗА ЛИСТ: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ШЕСТОМЕСЕЧНА:

САД	USD	38.-
СР НЕМАЧКА	DEM	63.-
ШВЕДСКА	SEK	229.-
ФРАНЦУСКА	FRF	211.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	56.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика“ код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала „ИНВЕСТБАНКА“ – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

❖ ГОДИШЊУ ПРЕТПЛАТУ
НА ЛИСТ НЕ ПРИМАМО.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ХОРОСКОП ЗА МЛАДЕ

OBAH
(21. 3 – 20. 4)

Можеш да одахнеш. Схватићеш да безразложно страхујеш због школе. Срећа је на твојој страни, готово је сигурно да ћеш добити боље оцене него што очекујеш. Једини критичан дан у школи биће 11. јун, покушај да се припремиш и избегнеш незгоду у финишу. Љубав ће бити у другом плану, без значајних догађаја.

БИК (21. 4 – 20. 5)

Бићеш у сјајној кондицији. Са мало више труда испунићеш обавезе у школи. Сјајан дан за одговарање имаћеш 11. јуна. Припреми се за историју. Чекају те промене и на љубавном плану, упознаћеш занимљиву особу која би могла да поремети твоје планове са тренутном симпатијом (ако је имаш). Уколико си усамљен (а), спреми се за нову велику љубав.

БЛИЗАНЦИ (21. 5 – 21. 6)

Ти баш имаш среће и у школи и у љубави. У последњем часу успећеш да поправиш оцене које су ти до сада задавале главобољу, а вероватно ћеш се до краја мучити са биологијом. Потруди се, можда ћеш успети да средиш све на време. Није тренутак да се бавиш својим тајним „спортом“ (шармирањем) јер можеш да се уловиш у сопствену замку.

PAK (22. 6 – 22. 7)

Имаћеш мањих невоља у школи због тога што желиш да шти-тиш другове и стојиш иза њихо-вих грешака и несташлука. Овог

плута покушај са останеш по стра-
ни. Критичан дан: 13. јун. Ових да-
на почећеш изузетно дружење са
особом у знаку Ваге. Пошто то
баш није знак са којим се најбо-
ље слажеш, вероватно ће на то-
ме и остати.

ЛАВ (23. 7 – 23. 8)

Осмог јуна почиње сјајан период који ће ти донети неколико не-

ОД 8. ДО 14. ЈУНА

заборавних тренутака. У школи
ћеш превазићи своја очекивања.
Не треба да бринеш, избећи ћеш
све опасности. Могуће је да ћеш
се малко заљубити у некога ко ти
је до сада био само пријатељ
(пријатељица). Диван љубавни
дан имаћеш 12. јуна. У кући су
могуће мање невоље 13. јуна.

ДЕВИЦА
(24. 8 – 22. 9)

Звезде су ти изузетно наклоње-
не мада се нешто ваља иза брда

у облику невоље са матерњим или страним језиком. Могуће је да због стицаја неповољних околности поквариш добру оцену и зато се чувај 10. јуна. Бићеш лоше воље што ће у твоју везу са симпатијом унети нервозу. Нећеш имати разумевања за њену жељу да више времена проводи-те заједно.

ВАГА
(23. 9 – 22. 10)

Успећеш да уравнотежиш своје тасове у последњем тренутку. Ухватићеш залет и у једном потезу поправити више оцена. Пријатељ у знаку Водолије одиграће важну улогу, немој да одбијаш његову помоћ, много ће ти значити. Осетићеш досаду што ће симпатија протумачити као твоју незаинтересованост и „хлађење”. Особа у знаку Шкорпиона за тебе је нешто више од пријатеља.

ШКОРПИОН (23. 10 – 22. 11)

„Батерије” су ти пуне, већ си у акцији која може да среди све твоје досадашње сумње и страхове због оцена. Нећеш успети баш све да поправиш онако како си желео(ла), али крајњим резултатима бићеш задовољан(на).

Ова недеља је једна од најзначајнијих на љубавном плану, учврстићеш везу са симпатијом. Звезде ти обећавају лудо и незаборавно лето.

СТРЕЛАЦ

(23. 11 – 21. 12)

Опусти се јер само тако можеш најбоље да распоредиш нагомилано градиво и постигнеш супер оцену. Немој да се „спетљаш” у предметима из уметности, то би могло да ти поквари просек. Имаћеш критичан дан 11. јуна, чувај се. На љубавном плану биће све О.К. Нећеш имати времена да се посветиш симпатији, али она ће те разумети. Може ти се догодити да изгубиш новац 10. јуна.

ЈАРАЦ
(22. 12 – 20. 1)

Ти си у топ форми, све ти иде од руке. Нећеш моћи да поверујеш како се ствари одвијају баш по твом плану. На крају школске године — хепаиенд, нема разлога да бринеш. Наљутиће те неке примедбе симпатије па може да се догоди да се са њом озбиљно посвађаш. Ако ти је стало да сачунаш везу, треба да уложиш мало више труда. Родитељи ће ти приредити неку фрку 10. јуна.

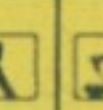
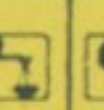

ВОДОЛИЈА (21. 1 – 19. 2)

Мораш добро да запнеш ако намераваш да до краја истрајеш и добијеш добре оцене. И до сада си због брзоплетости имао(ла) невоља у опасним ситуацијама. Ослони се на своју интелигенцију и полако причај кад одговараш јер теби се догађа да не чујеш себе. Имаћеш лош дан 11. јуна. Са симпатијом ће све бити у реду.

РИБЕ
(20. 2 – 20. 3)

Лоше се осећаш када треба више да радиш и учиш из дана у дан, али ипак ћеш издржати и успети да поправиш оцене. Једино су могуће невоље са географијом. Симпатија ће бити нерасположена и незадовољна што је не примећујеш, могуће је да ће пожелети да прекине с тобом. Уз мало среће успећеш да је одговориш од тога.

												
матерњи језик	☆	□	☆	△	○	□	☆	□	△	□	☆	△
математика	□	△	○	☆	□	△	□	☆	□	△	□	☆
страни језик	☆	□	△	□	☆	○	△	□	☆	□	△	□
уметност	□	△	☆	△	□	☆	□	△	○	☆	□	△
историја	☆	□	△	□	☆	△	☆	□	△	□	☆	△
географија	△	☆	□	△	□	☆	△	○	□	☆	△	○
друштвене науке	□	△	☆	□	△	○	□	☆	△	□	☆	△
физика	☆	○	□	△	☆	□	☆	△	□	△	□	☆
хемија	□	△	☆	□	△	○	□	☆	△	□	☆	△
биологија	△	□	○	☆	□	△	☆	□	○	△	□	△
техничке науке	☆	△	☆	□	△	☆	□	△	☆	□	○	☆

☆ - Звезде су ти врло наклонене, □ - Нећеш заблистати, △ - Извући ћеш се, ○ - Имаш мале шансе,

BATMAN

WITH
ROBIN

У БОРБИ ПРОТИВ ЗЛОЧИНА

BATMAN, ROBIN, and indicia are trademarks of DC Comics Inc. All Rights Reserved.

TM & © DC Comics Inc. 1943, 1971
Dist. By Editors Press Service Inc.

